

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK ANABİLİM DALI

YERLİ TURİSTLERİN TATİL TERCİHLERİ İLE YAŞAM KALİTESİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEKLİSANS TEZİ

İlkan TUNA

Balıkesir, 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TURİZM İŞLETMECİLİĞİ VE OTELCİLİK ANABİLİM DALI

YERLİ TURİSTLERİN TATİL TERCİHLERİ İLE YAŞAM KALİTESİ
ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEKLİSANS TEZİ

İlkan TUNA

Tez Danışmanı

Dr. Öğretim Üyesi Semahat Banu YILDIZ

Balıkesir, 2019

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı'nda 201412501026 numaralı İlkan TUNA'nın hazırladığı "*Yerli Turistlerin Tatil Tercihleri İle Yaşam Kaliteleri Arasındaki İlişki*" konulu YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 12.06.2019 tarihinde yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezin onayına OY BİRLİĞİ/~~OY ÇOKLUĞU~~ ile karar verilmiştir.

Başkan

Prof. Dr. Ali Kemal GÜRBÜZ

İmza:

Üye

Dr. Öğr. Üyesi S. Banu YILDIZ (Danışman)

İmza:

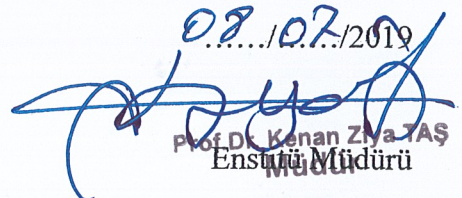
Üye

Dr. Öğr. Üyesi Samet ÇEVİK

İmza:

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduklarını onaylım.

08.07.2019
...../...../2019

Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Son yıllarda ön plana çıkmaya başlayan yaşam kalitesi kavramının özellikle son on yılda araştırmacılar tarafından büyük ilgiyle karşılandığı görülmektedir. Turizm araştırmacıları açısından bakıldığında da tatillerin insanların yaşam kalitesine olan katkıları üzerine yapılan çalışmalar daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu kapsamda turizm/tatil kavramı kişilerin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik belirleyici bir araç olarak ifade edilmeye başlanmıştır.

Bu çalışmada; yerli turistlerin yapmış oldukları tatil tercihlerinin araştırılması, yapmış oldukları tercihler ile yaşam kaliteleri arasındaki ilişkilerin belirlenmesi ve aralarındaki etkileşimin saptanabilmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın evrenini, 2018 yılı içerisinde tatile çıkmış ve sabit bir gelir kaynağı bulunan yerli turistler oluşturmaktadır.

Tez çalışmam boyunca değerli bilgilerinden faydalandığım danışman hocam Sayın Dr. Öğr. Üyesi S. Banu YILDIZ' a, değerli bilgi ve tecrübelerini esirgemeyen hocalarım Sayın Prof. Dr. Ali Kemal GÜRBÜZ' e, Sayın Prof. Dr. Mehmet Oğuzhan İLBAN' a, Sayın Doç. Dr. Sabriye Çelik UĞUZ' a, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Muammer BEZİRGAN' a, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Samet ÇEVİK' e, BUBYO ve BTİOYO'daki değerli hocalarıma,

Beni yetiştirerek bugünlere getiren değerli aileme, bu zor süreçte her zaman yanımda olan desteğini hiç bir zaman esirgemeyen başta Sayın Hasan Burak ÜNNÜ komiserim olmak üzere tüm amirlerime ve değerli dostlarıma,

Son olarak en büyük destekçim olan canım eşim Güler GÖK TUNA' ya teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

YERLİ TURİSTLERİN TATİL TERCİHLERİ İLE YAŞAM KALİTESİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

TUNA, İlkan

Yüksek Lisans, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi S. Banu YILDIZ

2019, 96 Sayfa

Tatillerin insanların yaşam kalitesi üzerinde olumlu ve olumsuz etkiler sağladığı yapılan araştırmaların incelenmesi neticesinde görülmektedir. Bu çalışmada da amaç insanların yapmış oldukları tatil tercihleri ile yaşam kaliteleri arasındaki ilişkiyi araştırmaktır. Bu amaç paralelinde yapılan araştırmada anket tekniği kullanılmış, yapılan anket çalışmasına 406 kişi katılım sağlamıştır. Elde edilen veriler istatistik analiz yöntemleri aracılığıyla test edilmiştir. Çalışma sonucunda Ankara’da yaşayan kişilerin tatil tercihleri ölçeğinin üç faktör altında toplandığı, yaşam kalitesi ölçeğinin ise dört faktör altında toplandığı açıklayıcı faktör analizi sonucunda tespit edilmiştir.

Bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünü, araştırmanın problemi, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve tanımlar oluşturmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümü, kuramsal çerçeve ve ilgili araştırmaların incelenmesi doğrultusunda oluşturulan alan yazın bölümüdür. Kuramsal çerçevede, turizm, turist, tatil ve yaşam kalitesi kavramlarına, ilgili araştırmalar bölümünde ise tez konusuyla ilişkili olduğu varsayılan çalışmalara yer verilmiştir.

Üçüncü bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme veri toplama aracı ve teknikleri ile verilerin analizine yönelik bilgilere yer verilmiştir.

Dördüncü bölümde, çalışma neticesinde elde edilen verilerin istatistiksel analizleri, elde edilen bulgular ve bulgulara yönelik yorumlara yer verilmiştir.

Çalışmanın beşinci bölümünde ise elde edilen sonuçlar ve bu kapsamda geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Kalitesi, Turizm, Turist, Tatil, Tatil Tercihleri

ABSTRACT

THE RELATIONSHIP BETWEEN HOLIDAY PREFERENCES OF LOCAL TOURISTS AND THEIR THE QUALITY OF LIFE

TUNA, İlkan

**Master Thesis, Department of Tourism and Hospitality
Management**

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Semahat Banu YILDIZ

2019, 96 Pages

The positive and negative effects of holidays on people's quality of life are seen as a result of the researches conducted. The aim of this study is to research the relationship between the holiday preferences and the quality of life of people. The study that made in parallel with this purpose, the survey technique was used and 406 people participated in the survey that made. The data obtained were tested through statistical analysis methods. As a result of the study, it was determined that the household preferences scale of people living in Ankara was collected under three factors and the quality of life scale was collected under four factors as a result of descriptive factor analysis.

This study consists of five chapters. The first part of the study consists of definitions and problem, definitions, aim, importance, assumptions and limitations of the research.

The second part of the study is the literature which is formed in line with the study of theoretical framework and related research. In the theoretical framework, the concepts of tourism, tourist, holiday and quality of life concepts and as for in the related research section, studies that are supposed to be related to the thesis subject are given a place.

In the third part, the model, population and sample of the research was mentioned. In addition, informations about data collection tools and techniques and analysis of data were also given a place.

In the fourth chapter, the statistical analysis of the data obtained from the study, the findings obtained and comments on these findings were given a place.

In the fifth part of the study, the results obtained and the suggestions developed within this scope are taken part.

Key Words: Quality of Life, Tourism, Tourist, Holiday, Holiday Preferences

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR	xiv
1. GİRİŞ	1
1.1 Problem	2
1.2 Amaç	2
1.3 Önem	3
1.4 Varsayım	3
1.5 Sınırlılıklar.....	3
1.6 Tanımlar	3
2. İLGİLİ ALAN YAZINI.....	5
2.1 Kuramsal Çerçeve	5
2.1.1 Turizm Kavramı	5
2.1.1.1 Turizmin Tanımı.....	5
2.1.1.2 Turizmin Önemi	7
2.1.1.3 Turizmin Türleri	8
2.1.1.3.1 Ziyaret Edilen Yere Göre Turizm Türleri.....	9
2.1.1.3.1.1 İç Turizm.....	9
2.1.1.3.1.2 Dış Turizm	9
2.1.1.3.2 Katılanların Yaşlarına Göre Turizm Türleri	10
2.1.1.3.2.1 Gençlik Turizmi	10
2.1.1.3.2.2 Orta Yaş Turizmi	10
2.1.1.3.2.3 Üçüncü Yaş Turizmi.....	10
2.1.1.3.3 Katılanların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Turizm Türleri	11
2.1.1.3.3.1 Sosyal Turizm	11
2.1.1.3.3.2 Lüks (Selektif) Turizm.....	11
2.1.1.3.4 Katılanların Kişi Sayısına Göre Turizm Türleri	11
2.1.1.3.4.1 Bireysel Turizm	12
2.1.1.3.4.2 Grup Turizmi	12
2.1.1.3.4.3 Kitle Turizmi.....	12

2.1.1.3.5	Katılanların Amaçlarına Göre Turizm Türleri.....	12
2.1.1.3.5.1	İnanç Turizmi.....	12
2.1.1.3.5.2	Sağlık ve Termal Turizm	13
2.1.1.3.5.3	Kongre Turizmi.....	14
2.1.1.3.5.4	Deniz Turizmi	15
2.1.1.3.5.5	Kış Turizmi	15
2.1.1.3.5.6	Yayla Turizmi	15
2.1.1.3.5.7	Av Turizmi.....	16
2.1.1.3.5.8	Botanik Turizmi	16
2.1.1.3.5.9	Golf Turizmi	17
2.1.1.3.5.10	Yat Turizmi	18
2.1.1.3.5.11	Mağara Turizmi.....	18
2.1.1.3.5.12	Akarsu Turizmi.....	19
2.1.1.3.5.13	Hava Sporları Turizmi.....	19
2.1.1.3.5.14	Kuş Gözlemciliği.....	20
2.1.1.3.5.15	Dağcılık	20
2.1.1.3.5.16	İpek Yolu	20
2.1.1.3.5.17	Su Altı Dalış	21
2.1.1.3.6	Çalışma Kapsamında Ele Alınan Tatil Türleri	21
2.1.1.3.6.1	Plaj Tatili.....	21
2.1.1.3.6.2	Kültür Tatili	22
2.1.1.3.6.3	Macera Tatili.....	23
2.1.2	Turist Kavramı	24
2.1.2.1	Turistin Tanımı.....	24
2.1.2.2	Turist Çeşitleri.....	25
2.1.2.2.1	Yerli Turist.....	25
2.1.2.2.2	Yabancı Turist.....	25
2.1.2.2.3	Günübirlikçi Turist	25
2.1.3	Tatil Kavramı	26
2.1.3.1	Tatilin Önemi	26
2.1.3.2	Tatilin Getireceği Faydalar.....	27
2.1.3.3	İnsanları Turistik Hareketlere Yönlendiren Etkenler	27
2.1.3.3.1	İç Faktörler.....	27
2.1.3.3.2	Dış Faktörler	27
2.1.3.4	İnsanların Tatil Tercihlerine Etki Eden Faktörler	27

2.1.3.4.1	Kültürel Faktörler	28
2.1.3.4.2	Sosyal Faktörler	28
2.1.3.4.3	Kişisel Faktörler.....	28
2.1.3.4.4	Psikolojik Faktörler.....	28
2.1.4	Yaşam Kalitesi Kavramı	29
2.1.4.1	Yaşam Kalitesinin Tanımı.....	29
2.1.4.2	Yaşam Kalitesinin Boyutları	30
2.1.4.3	Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörler	33
2.1.4.3.1	Yaşam Kalitesini Azaltan ve Arttıran Faktörler	34
2.1.5	Turizm ve Yaşam Kalitesi	35
2.2	İlgili Çalışmalar	37
3.	YÖNTEM.....	40
3.1	Araştırmanın Modeli	40
3.2	Evren ve Örneklem.....	42
3.3	Veri Toplama Aracı ve Teknikleri	43
3.3.1	Araştırmada Kullanılan Ölçekler	43
3.4	Verilerin Analizi.....	44
4.	BULGULAR ve YORUMLAR	45
4.1.	Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	45
4.2.	Tatil Tercihleri Ölçeğine Ait Faktör Analizi Bulguları.....	48
4.3.	Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeğine Ait Faktör Analizi Bulguları	49
4.4.	Araştırma Verilerinin Normallik Analizine İlişkin Bulgular	52
4.5	Araştırma Verilerinin Güvenilirlik Analizi Bulguları	52
4.6.	Tatil Tercihi Ölçeği'ne Yönelik Betimsel Bulgular	53
4.7.	Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği'ne Yönelik Betimsel Bulgular	54
4.8.	Örneklem Grubunun Tatil Tercihi Ölçeği'ne Göre Farklılaşma Durumuna Ait Bulgular	55
4.9.	Örneklem Grubunun Yaşam Kalitesi Ölçeği'ne Göre Farklılaşma Durumuna Ait Bulgular	65
4.10.	Yaşam Kalitesi ile Tatil Tercihleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular	78
4.11.	Tatil Tercihlerinin Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkisine Ait Bulgular	78
5.	SONUÇ VE ÖNERİLER.....	81
KAYNAKÇA	86	
Ek 1:	Uygulanan Anket Çalışması	95

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1. Yaşam Kalitesi Boyutlarına Yönelik Çalışmalar.....	31
Çizelge 2. Yaşam Kalitesi Boyutları.....	32
Çizelge 3. Nicel Araştırma Yöntemlerinde Örneklem Büyüklüğü.....	43
Çizelge 4. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Analizleri.....	46
Çizelge 5. Katılımcıların Tatil Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Analizleri.....	47
Çizelge 6. Tatil Tercihleri Ölçeğine Ait Faktör Analizi.....	48
Çizelge 7. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeğine Ait Faktör Analizi.....	51
Çizelge 8. Araştırma Verilerinin Normallik Testi Sonuçları.....	52
Çizelge 9. Güvenilirlik Değerleri.....	53
Çizelge 10. Tatil Tercih Ölçeği'ne Yönelik Betimsel İstatistikler.....	54
Çizelge 11. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği'ne Yönelik Betimsel İstatistikler.....	55
Çizelge 12. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercih Ölçeği Puanlarına Ait Cinsiyete Dayalı Bağımsız gruplar t Testi Sonuçları.....	56
Çizelge 13. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercih Ölçeği Puanlarına Ait Medeni Duruma Dayalı Bağımsız gruplar t Testi Sonuçları.....	57
Çizelge 14. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Yaşa Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	58
Çizelge 15. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Eğitim Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	59
Çizelge 16. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Meslek Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	60
Çizelge 17. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Gelir Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	61
Çizelge 18. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında 1 Yılda Tatile Çıkma Sıklığına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	62

Çizelge 19. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Tercih Edilen Tatil Dönemine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	63
Çizelge 20. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Tatil Sürelerine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	64
Çizelge 21. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Tatil Bütçelerine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	65
Çizelge 22. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarına Ait Cinsiyete Dayalı Bağımsız gruplar t Testi Sonuçları.....	66
Çizelge 23. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarına Ait Medeni Duruma Dayalı Bağımsız gruplar t Testi Sonuçları.....	67
Çizelge 24. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Yaşa Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	68
Çizelge 25. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Eğitim Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	69
Çizelge 26. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Meslek Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	70
Çizelge 27. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Gelir Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	71
Çizelge 28. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında 1 Yılda Tatile Çıkma Sıklığına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	73
Çizelge 29. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Tercih Edilen Tatil Dönemine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	74
Çizelge 30. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Tatil Sürelerine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	76
Çizelge 31. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Tatil Bütçelerine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	77
Çizelge 32. Yaşam Kalitesi ve Tatil Tercihleri Arasındaki Korelasyon Analizi.....	78
Çizelge 33. Yaşam Kalitesi Değerinin Tatil Tercihine İlişkin Regresyon Analizi.....	79

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Turizm Çeşitleri.....	9
Şekil 2. Turizmin Yaşam Kalitesine Etkisi.....	37

KISALTMALAR

AFA	:Açıklayıcı Faktör Analizi
AIENT	:Uluslararası Turizm Uzmanları Birliği
OECD	:Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
WHO/DSÖ	:Dünya Sağlık Örgütü
WHOQOL	:Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Grubu

1. GİRİŞ

Turizmin, ülkeler, bölgeler ve özellikle kişiler üzerinde ekonomik, sosyal, kültürel ve çevresel açıdan birçok olumlu ve olumsuz etkilerinden söz etmek mümkündür. Bu etkiler neticesinde turizmin/tatillerin kişilerin yaşam kalitesi üzerinde de etkin rol sağlaması söz konusudur. Yaşam kalitesi, modern yaşamın gelişimi ve toplumların çağdaşlaşma yönündeki ilerleyişleri ile birlikte gündeme gelen ve gelişim gösteren bir kavramdır (Coşar, 2014). Yaşam kalitesi kişilerin kendi durumlarını kültür ve değerler sistemi içerisinde algılayış biçimi olarak ifade edilmektedir (Memik, Ağaoğlu, Coşkun, Üneri ve Karakaya, 2007). Yaşam kalitesi kavramı ile ilgili olarak yapılan tanımlamalar genellikle “kişinin yaşamı ile ilgili subjektif algısı” etrafında yoğunlaşsa da yaşam kalitesi, objektif ve subjektif olarak iki farklı açıdan incelenmektedir (Boylu, 2007). Objektif göstergeler; eğitim, gelir, sağlık, meslek, yaşanılan konutun durumu vb. iken; subjektif göstergeler kişinin sahip olduğu bu imkânlardan duyduğu tatmin duygusudur. Genellikle yapılan çalışmalarda yaşam kalitesinin subjektif göstergelerinin daha önemli olduğuna yönelik vurgulamalar yapılsa da, objektif ve subjektif göstergeler için ortak bir sistem veya standart yoktur. Fakat konuyla ilgili yapılan çalışmalardan hareketle yaşam kalitesinin göstergeleri; cinsiyet, yaş, medeni durum, sosyal destek, yaşanılan konut ve özellikleri, sağlık, eğitim, gelir, iş yaşamı, boş zaman aktiviteleri olarak kategorize edilebilmektedir.

Son yıllarda ön plana çıkmaya başlayan yaşam kalitesi kavramının özellikle son on yılda araştırmacılar tarafından büyük ilgiyle karşılandığı görülmektedir. Turizm araştırmacıları açısından bakıldığında da tatillerin insanların yaşam kalitesine olan katkıları üzerine yapılan çalışmalar daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Bu kapsamda turizm/tatil kavramı kişilerin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik belirleyici bir araç olarak ifade edilmeye başlanmıştır.

Tatiller, değerli, mutlu ve yararlı olduğu düşünülen olumlu zamanlardır. Fakat bu zamanlar uçup giden ve kalıcı olmayan bir özelliğe sahiptir (Demirbulat, Saatçi ve Avcıkurt, 2015). İnsanlık tarihi boyunca, birçok sebepten dolayı insanlar buldukları bölgelerden daha farklı bölgelere seyahat etmişlerdir (Boyacıoğlu, 2013). Her ne kadar o günkü şartlar altında yapılan bu seyahatler zorunluluk içerse de günümüzde yapılan seyahatlerin çok büyük bölümü tatil amaçlıdır (Yılmaz ve Surat, 2015; İribaş, 2019).

Tatilin amacı ise boş zamanları etkili değerlendirmek ve bu aktiviteden keyif alabilmektir.

Bu çalışmada yerli turistlerin tatil tercihleri ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkilerin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda 406 kişinin katılımıyla anket gerçekleştirilmiştir.

1.1 Problem

Araştırmanın konusunu ve problemini, yerli turistlerin tatil tercihleri ile yaşam kaliteleri arasındaki ilişki ve bu ilişkinin demografik özelliklere göre farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesi oluşturmaktadır.

1.2 Amaç

Çalışmanın temel amacı tatil tercihleri ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkilerin belirlenmesidir. Bu kapsamda öncelikle Eachus (2004) tarafından geliştirilen Tatil Tercih Ölçeği'ne ve Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Kısa Formu'na başvurulmuştur. Bu doğrultuda çalışmanın amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Tatil tercihleri ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi belirlemek.
- Tatil tercihleri üzerinde etkili olan demografik özellikleri belirlemek,
 - Tatil tercihlerinin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, meslek, aylık ortalama gelir değişkenleri bakımından farklılaşma durumlarını belirlemek.
- Yaşam Kalitesi üzerinde etkili olan demografik özellikleri belirlemek,
 - Yaşam kalitesinin yaş, cinsiyet, eğitim durumu, medeni durum, meslek, aylık ortalama gelir değişkenleri bakımından farklılaşma durumlarını belirlemek.
- Tatile çıkma sıklığı, tercih edilen tatil dönemi, planlanan tatil süresi ve tatile ayrılan bütçe ile tatil tercihleri ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi belirlemek.

1.3 Önem

Yaşam kalitesi kavramının günümüzde ön plana çıkmaya başlaması, adından sıklıkla bahsedilmesi neticesinde kavramın son yıllarda araştırmacılar tarafından büyük ilgiyle karşılandığı görülmüktedir. Turizm araştırmacıları açısından bakıldığında da turizm/tatil kavramının kişilerin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik belirleyici bir araç olarak ifade edilmeye başlandığı görülmektedir. Yaşam kalitesi ve turizm ilişkisinin incelendiği çalışmalar genellikle turizm destinasyonunda yaşayan yerel halkın yaşam kalitesi ya da turizm sektöründe çalışan kişilerin yaşam kalitesi üzerine yoğunlaşmıştır. Doğrudan tatil tercihleri ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiye yönelik yapılan çalışmaların kısıtlı olması sebebiyle çalışma literatür açısından önem arz etmektedir.

1.4 Varsayım

Araştırma kapsamında uygulama alanı olarak seçilen Ankara'da ankete katılım sağlayan yerli turistlerin evreni temsil edecek yeterlilikte olduğu varsayılmıştır. Ayrıca hazırlanan anketlerin katılımcılar tarafından anlaşıldığı, içtenlik ve samimiyetle doldurulduğu varsayımlar arasındadır.

1.5 Sınırlılıklar

Her araştırmada olabileceği gibi bu araştırma kapsamında da bazı sınırlılıklar mevcuttur. Araştırma verileri 2019 yılı Şubat ve Mart ayları arasında toplanmıştır. Çalışmada ekonomik faktörler, zaman kısıtları ve ulaşılabilirlik faktörleri göz önünde bulundurularak uygulama alanı coğrafi olarak Ankara ili ile sınırlandırılmıştır. Bir diğer kısıt ise araştırmaya katılacak kişilerin 2018 yılı içerisinde tatile çıkmış ve sabit gelirlerinin olması şartıdır.

1.6 Tanımlar

Turizm: Dinlenme, eğlenme, gezme-görme, tanıma vb. amaçlar doğrultusunda, turistlerin geçici veya devamlı asli kazanç elde etme faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek şartıyla konaklamalarından doğan ilişki ve olaylar bütünüdür.

Turist: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından turist, 'sürekli olarak yaşadığı yer dışında en az 24 saat seyahat eden ve kalan kimseler' olarak tanımlanmaktadır.

Tatil: Bireylerin yaşadıkları çevreden kaynaklanan olumsuz etkilerden belirli süre için uzaklaşmak, dinlenmek, eğlenmek, yenilenmek, stres atmak ve kendilerine vakit ayırmak amacıyla yaptıkları geçici süreli yer değiştirme hareketleridir.

Yaşam Kalitesi: Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımına göre yaşam kalitesi 'bireyin kendi amaçları, beklentileri, çıkarları ve standartları doğrultusunda bir kültür ve değer sisteminde kendi yaşamını algılaması' şeklinde ifade edilmektedir.

2. İLGİLİ ALAN YAZINI

2.1 Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde literatür taraması yapılarak turizm kavramı, turist kavramı ve yaşam kalitesi kavramları incelenerek açıklanmaya çalışılacaktır.

2.1.1 Turizm Kavramı

İlk olarak 1811 yılında kullanılmaya başlanan turizm terimi; etrafını dolaşmak, dönmek, ters-yüz etmek, geri dönmek anlamlarına gelen, Latince’de ‘tornare’, eski Fransızca’da ‘torner’ ve eski İngilizce’de ‘turian’ kelimelerinden türemiştir. Bunun yanı sıra turizm (tourisme) kelimesi, yerleşik olunan yere dönmek şartıyla uzun veya kısa süreli gerçekleştiren turistik gezileri tanımlamaktır (İçöz, 2011).

Turizm kavramının belirlenebilmesi maksadıyla gerçekleştirilen çalışmalar XIX.yy. sonlarına dayanmakta olup birçok yazar tarafından konuya farklı bakış açılarıyla, farklı yönlerden çeşitli tanımlamalar yapılmıştır (Maviş, Ahipaşaoğlu ve Kozak, 2002).

2.1.1.1 Turizmin Tanımı

Turizm, gelir sağlayıcı herhangi bir faaliyet gerçekleştirmemek ve sürekli kalmaya dönüşmemesi şartıyla kişilerin seyahat ve konaklamalarından meydana gelen olay ve ilişkiler bütünüdür (Eralp, 1983). Modern çağa özgü bir olay şeklinde tanımlamalarla ifade edilen turizmi, tarihi geçmişi itibariyle ticaretle uğraşan ilk devlet olan Sümerlere kadar götürmek mümkündür. Ayrıca Fenikelileri ilk gezginler olarak değerlendirmek mümkündür.

Çağdaş turizm açısından, Eski Mısır’da Piramitleri görmek üzere yapılan geziler, Eski Yunan’da Olimpiyat oyunlarını seyretmek üzere yapılan geziler, geniş yüzölçümü sebebiyle Roma’da yaygınlaşan seyahatler, Orta Çağ Avrupa’sında dini turizm, Marco Polo’nun Çin’e gerçekleştirdiği tur, Grand Tour olarak tanımlanan XVII. ve XVIII. yy. zenginlerinin eğitim amaçlı çocuklarını gönderdikleri turlar ve

Evliya Çelebi tarafından yapılan seyahatler ilk örnekler olarak gösterilebilir (Bahar ve Kozak, 2013).

Turizm ilk olarak, ‘Turizm; gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimlerine, doğa ve sanatla göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine, doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve toplulukların birbirlerine daha çok yaklaşmasına olanak veren modern çağa özgü bir olaydır’ şeklinde Guyer Feuler tarafından 1905 yılında tanımlanmıştır.

Turizmin yalnızca ekonomik boyutlarına yönelik ilk tanımlama, Avusturyalı ekonomist Hermon Von Schullar tarafından 1910 yılında, ‘Turizm, yabancıların belirli bir yer, bölge veya eyalete doğru, bu yerler içinde ve bu yerlerden başka yerlere doğru seyahatleri ve oralarda kalmaları ile ilgili ve öncelikle iktisadi olan olayların bütünüdür’ şeklinde yapılmıştır (Toskay, 1989).

Aynı dönemde ekonomik faktörlere değinilen bir başka tanımlama; Edmond Picard tarafından, ‘Turizmin ana fonksiyonunun ülkeye yabancı döviz kaynaklarının akmasını sağlamak ve turist harcamalarının ekonomiye yaptığı katkıları araştırmak olduğu’ şeklinde yapılmıştır (Kozak ve diğerleri, 2014).

Turizm hareketleri, dinamik(hareketli) faktörler olan ulaştırma ve ulaştırmayla ilgili faaliyetler ile statik(durağan) faktörler olan konaklama ve turistik bölgedeki diğer faaliyetleri kapsayan iki önemli faktöre dayanan faaliyetlerden oluşur (İçöz, 2011).

M. Meyer’in tanımına göre turizm, ‘Her insanın değişik derecelerde bulunan kaçma ve uzaklaşma isteklerinden ortaya çıkan psikolojik kaynaklı yer değiştirme faaliyeti’ olarak ifade edilmektedir (Bahar ve Kozak, 2013).

Turizmi yalın bir dilde ifade eden Wolker Hunziker bilimsel açıdan yeni tanımlama geliştirilmesine yardımcı olmuştur (Kozak ve diğerleri, 2014). Hunziker’in tanımına göre turizm, ‘yabancıların geçici veya devamlı asli kazanç elde etme faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek şartıyla konaklamalarından doğan ilişki ve olaylar bütünüdür.’ (Toskay, 1989:29)

1980’li yıllarda ise Uluslararası Turizm Uzmanları Birliği’nce (AIEST), turizmin tanımı, ‘Yabancıların seyahat ve geçici veya devamlı asli kazanç elde etme

faaliyeti için yerleşmeye dönüşmemek koşuluyla, konaklamalarında doğan ilişkilerin ve olayların tümüdür' şeklinde yapılmıştır (Akman, 2007).

Tarih boyunca insanların özellikle zevk almak maksadıyla seyahat ettikleri bilinmektedir (İçöz, 2011). Buradan hareketle, turizm uluslararası turizm sözlüğünde, 'Zevk almak için gerçekleştirilen gezi ve seyahatler için yapılan insan faaliyetlerinin tamamıdır' ifadeleriyle tanımlanmaktadır (Kozak ve diğerleri, 2014).

2.1.1.2 Turizmin Önemi

Turizm en hızlı gelişen ve en fazla ekonomik gelir sağlayan sektörlerden biridir. Turizm sektörü tüm dünyada hızla gelişmekte olan sektörlerin başında olması neticesinde, sağlamış olduğu ekonomik ve sosyo-kültürel etkinlikler sebebiyle ülkeler tarafından önemle üzerinde durulan bir sektördür (Aktaş ve diğerleri, 2016). Turist gönderen ve alan ülkeler arasında turizm ekonomik, sosyal ve kültürel yönlerden etkileşim sağlamaktadır. Gerçekleşen etkileşimler neticesinde toplumlar üzerinde ekonomik anlamda ve ticari yaşamı kapsamıyla önemli sayılabilecek değişimler meydana gelmekte ve sosyal değerler ile davranış kalıplarını üzerinde geliştirmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere doğru etkiler ortaya çıkmaktadır (Avcıkurt, Türkmen, Oflaz ve Buzlukcu, 2018). Bazı ülkelerin, şehirlerin ve bölgelerin en önemli gelir kaynaklarının başında turizmin olduğu, hatta birçoğunun gelir kaynağının yalnızca turizm sektörüne dayandığı görülmektedir. Hizmet sektörü içerisinde yer alan turizm sektörü de emek yoğun özelliğe sahiptir. Bu özellik sebebiyle kısıtlı alanlarda sınırlı şartlarda makineleşmeye gidilebilmekte, daha fazla insan gücüne ihtiyaç duyulmakta yani doğrudan istihdamı artırma yönünde pozitif katkı sağlamaktadır. Ülkede işsizliğin azalmasına, ülke vatandaşlarının gelir ve refah düzeylerinin artmasına neden olur.

Turizm, gelişmenin de önemli bir faktörüdür. Konaklama, yeme-içme, seyahat ve eğlence sektörleriyle doğrudan olmak üzere tarım ve sanayi dallarında birçok sektörle ilişkili olan turizm sektöründe etkinlikler arttıkça yeni çalışma sahaları açılmasına olanak sağlanmaktadır. Turistlerin yaptığı harcamalar mal ve hizmetleri sağlayanlara gelir kaynağı yaratmaktadır. Turizm olayına katılan insan sayısı arttıkça mal ve hizmet üretimi de dolaylı olarak artacaktır.

Dünya ekonomisi için önemli bir döviz kaynağı sağlayan turizm sektörünün Türkiye ekonomisi içinde ihracattan sonra ikinci büyük döviz kaynağı olduğu bilinmektedir (Uğuz, 2014). Turizmde sunulan mal ve hizmetlerin üretildiği yerde tüketilmesinden kaynaklı turistler tarafından yapılan tüm harcamalar direk ülke hanesine döviz olarak girdi sağlamaktadır. Sektörel bazlı yatırımların ülkeye tekrar girdi sağlaması ve ülke ekonomisini canlandırması sektörün önemini giderek arttırmaktadır. Geçmiş dönemlerde turistler sadece deniz-kum-güneş için turistik faaliyetlere katılım sağlamakta iken günümüzde kültürel turizm, spor turizmi, kış turizmi, kongre turizmi vb. alternatif turizm kaynaklarının artış göstermesiyle birlikte bu yönlere doğru eğilim göstermektedirler. Dünyada milyonlarca insan her yıl turistik amaçlarla çeşit ulaşım taşıtlarıyla seyahat etmekte, bu da ülkelerin her geçen yıl turizmden elde ettikleri döviz gelirlerini arttırdıklarını göstermektedir. Elde edilen döviz girdisi sayesinde turizm sektörü dış ticaret açığını giderme konusunda da ülkeler adına önemli rol oynamaktadır. Turizm ayrıca ülkeler arası ticareti düzenleyici bir etkidir.

Turizm, ülkelerin birbirinden farklı anıtsal, tarihi ve kültürel değerlerini karşılıklı olarak tanımalarına ve toplumların genel kültür seviyelerini geliştirmelerine olanak sağlayan bir araçtır. Turizm insanlar ve uluslar arasındaki karşılıklı tanımının bir aracıdır.

Turizmin bir başka önemi ise çevre bilincinin artmasında önemli bir rol oynamasıdır. Turizm aslında doğal çevrelerin farkına varılmasına ve bu yerlerin koruma altına alınmasını gerektirmektedir.

2.1.1.3 Turizmin Türleri

Turizm çeşitlerini yapısı bakımından incelendiğinde farklı şekillerde sınıflandırmak mümkündür (Milli Eğitim Bakanlığı, 2011). Bu konuda çeşitli kaynaklarda, farklı yazarlar tarafından genellikle birbirlerinden farklı şekillerde sınıflandırmaların yapıldığı görülmektedir (Maviş ve diğerleri, 2002). Yapılan bu farklı sınıflandırmaların nedeni olarak turizm çeşitlerinin aralarında bulunan yakın bağlantı gösterilmektedir (Kozak ve diğerleri, 2014). Destinasyonlar hedefleri doğrultusunda ulaşmayı istedikleri kitleleri göz önünde bulundurarak bu grupların özelliklerine uygun düzenlemeler yapabilmektedir (MEB, 2011).

Şekil 1. Turizm Çeşitleri

2.1.1.3.1 Ziyaret Edilen Yere Göre Turizm Türleri

Gerçekleştirilen turistik faaliyetlerin ülke sınırları içerisinde ya da dışında olması temel alınarak iç turizm ve dış turizm olarak ikiye ayrılmaktadır.

2.1.1.3.1.1 İç Turizm

Ülke sınırları içerisinde gerçekleştirilen turizm faaliyetleri olarak tanımlanmaktadır. Ülke bazında ekonomiye döviz girdisi sağlamamakta fakat bölgeler arasında dengeli gelir dağılımının gerçekleşmesine katkı sağlamaktadır (Kozak ve diğerleri, 2014).

2.1.1.3.1.2 Dış Turizm

Dış turizm ülkeler arası gerçekleştirilen turizm hareketlerini ifade etmektedir. İç turizme göre pasaport, vize ve döviz gibi işlemleri kapsamakta ve döviz girdisi sağlamaktadır. Kendi içinde dış aktif turizm ve dış pasif turizm olmak üzere ikiye ayrılır. Dış pasif turizm ülke vatandaşlarının başka ülkelere yaptıkları seyahatleri, dış

aktif turizm ise yabancı ülkelerden turist kabulünü nitelemektedir (Maviş ve diğeri, 2002).

2.1.1.3.2 Katılanların Yaşlarına Göre Turizm Türleri

Turizmin bu çeşidi katılanların yaş aralığına göre gençlik turizmi, orta yaş turizmi ve üçüncü yaş turizmi olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır.

2.1.1.3.2.1 Gençlik Turizmi

15-24 yaş grubundaki bireylerin ebeveynleri olmaksızın turizm faaliyetlerine katılmaları neticesinde meydana gelen turizm çeşididir. Bu grupta yer alan bireylerin psikolojik özellikleri sebebiyle diğeri yaş gruplarına nazaran daha aktif ve fazla şekilde turizm faaliyetlerine katılım sağladıkları yapılan araştırmalarda görülmektedir.

2.1.1.3.2.2 Orta Yaş Turizmi

Genellikle 25-60 yaş grubunda yer alan bireylerin gerçekleştirdiği turizm etkinlikleridir. Maddi gücü iyi olanların ve daha fazla ailecek katılım sağlanan turizm çeşididir (MEB, 2011).

2.1.1.3.2.3 Üçüncü Yaş Turizmi

60 ve üzeri yaş grubu içerisinde yer alan bireylerin gerçekleştirdikleri turizm hareketleridir. Özellikle günümüzde insan ömrü, gelişen sağlık ve teknolojik koşulların gelişmesiyle birlikte uzamıştır. Bunun sonucunda üçüncü yaş grubunda yer alan kişilerin nüfus içerisindeki oranları yükselmiş ve önemli derecede bir turist potansiyeli oluşturmuşlardır. Üçüncü yaş turizmi, ağırlıklı olarak sağlık ve kültür turizmi destekli yapılmakta olup bu yaş grubundaki bireyler genellikle kültürel ve dini amaçlı seyahatlere, sağlık problemleri nedeniyle termal kaynaklara, doğal güzelliklere ve iklim şartlarına sahip ülkelere doğru ziyaret eğiliminde bulunmaktadır (Kozak ve diğeri, 2014).

2.1.1.3.3 Katılanların Sosyo-Ekonomik Durumlarına Göre Turizm Türleri

Turizm faaliyetlerine katılıma etki eden bir başka unsur da bireylerin sahip oldukları statüleri ve ekonomik durumlarıdır. Bu kapsamda sosyal turizm ve lüks (selektif) turizm olmak üzere iki ara başlık altında incelenmektedir.

2.1.1.3.3.1 Sosyal Turizm

Alt ve orta gelir grubundan insanların birtakım özel teşvik ve uygulamalar ile katıldıkları bir turizm türüdür. Sosyal turizm, çalışanların ücretli izin hakkı elde etmeleriyle gündeme gelen bir konudur. Sosyal turizm kapsamında bulunan toplumsal gruplar;

- Memurlar,
- İşçiler,
- Emekliler,
- Çiftçiler,
- Gençler,
- Esnaf ve Zanaatkârlar,
- Bedensel engelli bireyler şeklinde sıralanabilir (Maviş ve diğerleri, 2002).

2.1.1.3.3.2 Lüks (Selektif) Turizm

Yüksek gelir grubuna mensup bireylere hitap eden turizm türüdür. Bu turizm çeşidi, geliri yüksek ve ekonomik gücü olan saygın kesimlerin turistik etkinliklerini kapsamaktadır. Bu grup içerisinde yer alan kişiler; yüksek standartlı, kaliteli ve pahalı hizmet sunan konaklama tesislerini tercih etmektedirler. Toplumdaki diğer gelir gruplarında yer alanlara göre çok farklı turizm anlayışına sahiptirler. Golf turizmi, av turizmi, kruvaziyer turizmi, kumar turizmi vb. bu tür grupların genellikle tercih ettikleri turizm türleri arasındadır (Kozak ve diğerleri, 2014).

2.1.1.3.4 Katılanların Kişi Sayısına Göre Turizm Türleri

Turizm faaliyetlerine katılan kişilerin sayıları dikkate alınarak bireysel, grup ve kitle turizmi olarak üç başlık altında incelenmektedir.

2.1.1.3.4.1 Bireysel Turizm

Özellikle genç ve maddi imkânları yeterli kişilerin yeni yerler keşfetmek, yeni maceralar yaşamak ve buna benzer nedenlerle turistik faaliyetlere bireysel olarak katılması durumudur.

2.1.1.3.4.2 Grup Turizmi

Dünya turizminin %70'ini kapsadığı ifade edilen grup turizmi, dernekler, meslek ve öğrenci grupları gibi üyelerinin birbirlerini tanıdığı, aralarında ilişki bulunduğu spesifik grupların birlikte katılım sağladığı turizm hareketidir (Kasalak, 2014).

2.1.1.3.4.3 Kitle Turizmi

Genellikle birbirlerini tanımayan ve aralarında herhangi bir bağlantı bulunmayan bireylerin geniş ölçüde büyük kitleler halinde katılım gösterdikleri turizm çeşididir. 1950'li yıllardan itibaren gözlemlenmeye başlayan kitle turizmi bugün itibarıyla turizm sektörünün belirleyicisi durumundadır (Maviş ve diğerleri, 2002). Çünkü günümüzde genellikle kitle turizmi hareketleri ön plandadır ve en belirgin özelliği turistlerin daha fazla paket turları tercih etmesidir (Kozak ve diğerleri, 2014).

2.1.1.3.5 Katılanların Amaçlarına Göre Turizm Türleri

Turizm faaliyetlerine katılan kişilerin birbirinden çok farklı ve çeşitli amaçlar ile bu hareketler içinde yer aldığı bilinmektedir. Bu kapsamda turizm türleri şu başlıklarla altında ele alınmaktadır.

2.1.1.3.5.1 İnanç Turizmi

Farklı inançlara tabi bireylerin, sürekli buldukları ikametlerinden, çalıştıkları ve ihtiyaçlarını karşıladıkları sosyal çevresinden ayrılarak, dini inançlarının vecibelerini yerine getirmek, inanışları açısından kutsal sayılan çekim merkezlerini (Kutsal Topraklar) görmek ve ziyaret etmek maksadıyla gerçekleştirdikleri turistik

gezilerin turizm olgusu içerisinde değerlendirilmesi inanç turizmi olarak tanımlanmaktadır (yigm.kulturturizm.gov.tr Erişim:18.02.2019). İnanç turizmi kapsamında gerçekleştirilen turistik faaliyetlerde katılımcı sayılarını milyonlarla tabir etmek mümkündür. İnanç turizmine katılan turistler gittikleri ülke, şehir ve bölgelerde ekonomik açıdan katkı sağlamakla birlikte yerel halkla sosyal-kültürel bağlamda etkileşime girmektedir. Bu kapsamda inanç turizmi dünyada turizmin gelişmesine, inanç merkezlerinin gelişmesine, barış, hoşgörü ve anlayışın yaygınlaşmasına büyük oranda katkı sağlamaktadır (Olçay ve Albuz, 2016).

Günümüzde Suudi Arabistan'da Mekke ve Medine, İsrail'de Kudüs, Roma'da Vatikan ve Japonya'da Meiji Tapınağı inanç turizmi açısından önemli yere sahip çekim noktalarındandır.

2.1.1.3.5.2 Sağlık ve Termal Turizm

Sağlık turizmi; medikal turizm, termal sağlık turizmi ve ileri yaş-engelli turizmi olmak üzere üç alt bileşeni kapsamaktadır. Türkiye'de birden fazla kurum ve kuruluşun faaliyet alanı içerisinde bulunmakla beraber Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan rapor kapsamında, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın termal turizm çalışmalarından, Sağlık Bakanlığı'nın medikal turizm çalışmalarından ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın ileri yaş-engelli turizmi çalışmalarından bahsedilmesi amaçlanmaktadır (yigm.kulturturizm.gov.tr Erişim:18.02.2019).

➤ Medikal Turizm; kişilerin iyilik hallerinin gelişmesi amacıyla uygulanan tıbbi yöntemlerdir. Hastalığın iyileştirilmesi, sağlık taraması, tıbbi check-up, kalp ameliyatı, kanser tedavisi, nöroşirurji, diş tedavisi, protez takılması, organ nakilleri ve nitelikli tıbbi müdahaleler gerektiren işlemleri kapsamaktadır (Yiğit, 2016).

➤ Termal turizm; belirli bir sıcaklıkta ve faydalı mineralleri içeren şifalı suların, şifalı çamur ve buharların doğal yollarla yeryüzüne çıkması ve bulunduğu yöreye özgü iklim şartları içerisinde (İlban, Köroğlu ve Bozok, 2008), termomineral su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerin yanında iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerinin birleştirilmesi ile yapılan tedavi (kür) uygulamalarını kapsayan ayrıca termal suların turizm faaliyetleri kapsamında eğlence ve rekreasyon amaçlı kullanımı neticesinde ortaya çıkan turizm türüdür (yigm.kulturturizm.gov.tr Erişim:18.02.2019). Geçmişten

günümüze insanları turistik faaliyetlere yönlendiren en büyük etkenlerden bir tanesi şüphesiz sağlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Kimi zaman kaybedilen sağlık koşullarının düzeltilmesi bazen de mevcut durumun korunabilmesi amacı güdülenmektedir (İlban ve diğerleri, 2008). Termal turizmin gerçekleşebilmesi için destinasyonun termal kaynaklar açısından doğal bir alt yapıya sahip olması gerekmektedir. Buradan hareketle termal turizmin ülke veya destinasyonların rekabet üstünlüğünü kolayca sağlayabilecekleri bir kulvar olmadığı söylenebilir. Türkiye 1400 civarındaki termal kaynağı ile termal turizm alanında rekabet açısından önemli bir avantaja sahiptir (İlban ve Kaşlı, 2009:1277).

➤ İleri yaş ve engelli turizmi; klinik konukevleri, geriatrik tedavi merkezleri ve bakım evlerinde eğitim almış sertifikalı personeller vasıtasıyla yaşlı ve engelli turistlerin bakım ve rehabilitasyonunun yapılabilmesi amacıyla gerçekleştirilen uygulamaların tamamını oluşturmaktadır (Yardan, Dikmetaş, Us ve Yabana, 2014).

Jeotermal kuşak üzerinde yer alan ülkemizde başta Afyonkarahisar olmak üzere Kütahya, Yalova, Balıkesir, Bursa, Ankara, Denizli termal tesisleriyle öne çıkan illerimiz arasındadır.

2.1.1.3.5.3 Kongre Turizmi

Kongre turizmi kişilerin sürekli ikamet ettikleri ya da çalıştıkları yerler dışında bilimsel alanlarda veya meslek kollarında uzmanlık gerektiren belirli bir konuda bilgi alışverişi yapmak maksadıyla bir araya toplanmalarından meydana gelen seyahatlerinin tümüdür. Kongre turizmi sadece kongre amaçlı olmamakla beraber seminer, sempozyum, workshop vb. toplantı türlerini de bünyesinde barındırmaktadır. Türkiye’de ve dünya literatüründe sıklıkla kongre turizmi kavramına rastlanılsa da yerine toplantı turizmi kavramı da kullanılmaktadır (Aymankuy, 1997).

Turizm sektörü içerisinde yeri ve önemi gün geçtikçe artarak gelişen kongre turizmi, ülke ekonomisini ve sektörde faaliyetlerine devam eden işletmelerin verimliliklerini önemli derecede etkileyen bir faktör konumuna gelmiştir (Ersun ve Arslan, 2009).

2.1.1.3.5.4 Deniz Turizmi

Deniz turizmi kişinin daima konakladığı yerden uzak, odağı ya da ev sahibi deniz çevresi bir yere seyahat etmesini kapsayan, eğlence ve dinlenme faaliyetlerini kapsayan olay ve ilişkilerin tümüdür. Rüzgâr sörfü, toplu ve şnorkelli dalış, deniz canlılarını ve kuşlarını gözlemleme, feribot endüstrisi, kurvaziyer turizmi, yat turizmi, yelkencilik, kutup turizmi, deniz müzeleri, tüm kumsal aktiviteleri gibi çok sayıda aktivite deniz turizmi kapsamında sayılmaktadır (Kozan, Özdemir ve Günlü, 2014)

Deniz turizmi dünyada en çok para harcanan ve en çok turist çeken turizm çeşididir. Türkiye’de Ege ve Akdeniz Bölgeleri’nde Bodrum, Fethiye, Kaş, Kuşadası, Çeşme, Ayvalık, Marmaris dikkat çeken kıyı turizm merkezleridir.

2.1.1.3.5.5 Kış Turizmi

Kış turizmi, kar yağışının durumuna göre dağların daha fazla kar aldığı yükselti kuşağında gerçekleştirilen turizm çeşididir (Altaş, Çavuş ve Zaman, 2015). Kış turizmi; eğim alanlarının ve kar şartlarının uygun olduğu, kayak sporunu yapmaya müsait bölgelere yapılan, konaklama, dinlenme, yeme-içme, eğlenme ve gezme görme gibi aktiviteleri kapsayan ve yıl içerisinde belirli dönemlerde gerçekleştirilebilen seyahatler ve faaliyetlerin tümüdür (İlban ve Kaşlı, 2008)

Mevsim çeşitliliği bakımından kış turizmi aktivitelerine de uygun bir yapıya sahip Türkiye’de Uludağ, Erciyes, Palandöken ve Kartalkaya kış turizminin önde gelen merkezlerindedir.

2.1.1.3.5.6 Yayla Turizmi

Yayla turizmi doğa ile iç içe olmayı isteyen kişiler ve macera tutkunları tarafından genellikle günübirlik ya da kısa süreli konaklama maksadıyla yüksek rakımlı yerlerde gerçekleştirilen turizm faaliyetleridir (Yılmaz ve Gürol, 2012). Yayla turizmi, Türkiye’de gerçekleştirilebilecek alternatif turizm çeşitlerinden biridir. Genellikle az tahribata uğramış doğası, geleneksel yaşam kültürü, huzurlu ve sessiz bir konaklama imkânı sunmaları, Türkiye yaylalarını turistik açıdan her geçen gün çekici hale getirmektedir (Doğanay, 2013). Son yıllarda özellikle Karadeniz ve

Akdeniz bölgelerinde hızla gelişim gösteren yayla turizminde Rize Çamlıhemşin’de Ayder Yaylası ve Pokut Yaylası, Antalya’da Gümbe Yaylası, Yalova’da Erikli Yaylası ve Bolu’da Aladağ Yaylaları turistik cazibe merkezleri haline gelmişlerdir.

2.1.1.3.5.7 Av Turizmi

Alternatif turizm çeşitlerinin artırılarak ülke turizminin geliştirilmesi ve ulusal ekonomiye katkı sağlanması amacıyla av ve yaban hayatı kaynaklarının rekreasyonel ve turistik faaliyetler kapsamında değerlendirilerek denetim ve kontrol altında yerli ve yabancı avcılarının kullanımına sunulmasıyla meydana gelen etkinliklerden oluşan turizm çeşididir (Ulusoy, 2015). Av turizmi ve avcılık, kişilerin farklı isteklerine yönelik cevap verebilen, doğayla iç içe olmak isteyen günümüz insanını monotonluktan kurtarabilen alternatif bir turizm çeşididir. Av meraklıları için acenteler ve avlak işletmeleri gibi farklı kuruluşlar tarafından hazırlanan av programları av turizmi faaliyetleri bünyesinde yer almaktadır. Av turizmi içinde önemli bir yere sahip olan avcılık, doğaya dönüş özlemi içinde bulunan günümüz insanını monotonluktan uzaklaştırarak değişik gereksinimleri gidermektedir (Şafak, 2003).

Farklı coğrafi yapısı, iklimsel özellikleri ve bitki örtüsüyle yaban hayvanlarının yaşaması ve barınması için uygun ortama sahip Türkiye av turizminin gelişmesine elverişli konumdadır.

2.1.1.3.5.8 Botanik Turizmi

Botanik turizmi, farklı türlerdeki bitki çeşitlerinin ve coğrafi özelliklerin incelenmesine dayalı sebeplerle gerçekleştirilen aktivitelerden oluşmuş olan bir turizm çeşididir (Sayılan, 2008). Etimolojik olarak incelendiğinde, Fransızca ‘botanique’ kelimesinden dilimize geçen botanik kelimesi, Türkçede bitki bilimi manasını taşımaktadır. Botanik turizmi ise içerisinde birbirinden farklı bitkilerin bulunduğu, tarihi ve şehirselleşmiş temalı botanik bahçelerinde gerçekleştirilen aktiviteleri içeren bir kavramdır (Çarbuğa, 2017).

Botanik turizmi, eğlence ve gezi amaçlı aktiviteleri içermekle birlikte bunlarla sınırlı değildir. Botanik turizmi içerisinde botanik bahçelerinde; sergiler, bisiklet

gezileri, konserler, festivaller, yürüyüşler, yoga ve jimnastik programları, bitki satışı ve bitki gözlemeleme aktiviteleri gerçekleştirilmektedir (Çarbuğa, 2017).

Ülkemizin sahip olduğu yaklaşık 8000 kilometre uzunluğundaki sahilleri, çeşitli uygarlıklara yapmış olduğu ev sahipliği, zengin tarihi ve kültürel miraslarıyla Akdeniz'deki en önemli turizm destinasyonlarından birisi olduğu açıktır. Bunların yanı sıra iklimsel özellikleri sebebiyle tek başına tüm Avrupa kıtası ile karşılaştırılabilecek şekilde olağanüstü bio çeşitliliğe sahiptir. Türkiye gerek flora-faunası gerek dağları, ormanları, kıyıları, gölleri, akarsuları, yaylaları gibi doğal varlıkları ve gerekse kanyonları, mağaraları vb. ilgi çekici jeolojik oluşumları bakımından diğer ülkelerle kıyaslanamayacak seviyede olağanüstü zenginliğe sahiptir. Örnek olarak bütün Avrupa'da yaklaşık 500 kuş türü bulunmasına karşılık Türkiye'de yaklaşık 420 kuş türü bulunmaktadır. Ayrıca Avrupa'da saptanan yaklaşık 12000 bitki çeşidinden 9000'e yakını ülkemizde bulunmaktadır (Kaypak, 2010).

Botanik turizmi, dünya genelinde doğaya zarar vermeyen en yaygın turizm çeşitlerinden biri haline gelmiştir. Botanik turizmi kapsamında bakıldığında Türkiye'nin önemli sayılacak coğrafi potansiyele sahip olduğu söylenebilir. Ilıman kuşak içerisinde yer alan Türkiye bitki çeşitliliği ve çevresinde bulunan çoğu ülkeden farklı özellikleriyle dikkat çekmektedir (Sayılan, 2008).

2.1.1.3.5.9 Golf Turizmi

Golf; çimle kaplı, doğal ve yapay engellerin bulunduğu parkurlarda, küçük bir topu farklı özelliklerdeki sopalarla başlangıç noktasından parkur sonundaki deliklere mümkün olduğunca en az sayıda vuruşla sokmanın hedeflendiği bir spor dalıdır.

Golf turizmi ise golf sporu olanaklarının sağlandığı destinasyonlara katılımcı veya izleyici olarak gerçekleştirilen seyahatleri kapsamaktadır. Bu kapsamda golf turizmine katılan turistler;

- Golf oynamak amacı ile seyahate çıkanlar,
- İş amaçlı seyahatlerde veya tatillerde golf sporunu oynayanlar,
- Golf turnuvalarına ve benzeri golf etkinliklerine izleyici olarak katılanlar olmak üzere üçe ayrılmaktadır (Çuhadar, 2013).

Türkiye golf federasyonları verilerine göre Türkiye’de 27’ si Antalya/Belek’te olmak üzere toplamda 36 golf sahası bulunmaktadır. Antalya başta olmak üzere İstanbul, Muğla, Aydın, Ankara, Samsun ilerimizde golf sahaları bulunmaktadır (yigm.kulturturizm.gov.tr Erişim:18.02.2019).

2.1.1.3.5.10 Yat Turizmi

İngilizce ‘Yacht’ kelimesinden dilimize geçen yat, ‘özel eğlence teknesi’ şeklinde tanımlanmakla birlikte geniş manada, kişilerin sportif, eğlence ve boş zamanlarını değerlendirme ihtiyaçlarından ortaya çıkmış, içerisinde insanın temel ihtiyaçlarını karşılayabilecek donanıma sahip motorlu veya yelkenli deniz ulaşım aracıdır (Güner, 1995).

Yat turizmi, kişi başına en çok harcama yapılan bir turizm türüdür ve birçok doğal ve beşeri faktörün bir araya gelmesiyle oluşan bir turizm çeşididir (İçöz, 2011:12). Yat turizminin iki önemli unsuru bulunmaktadır. Bunlardan ilki gezi, tur ve sportif amaçlarla kullanılan motorlu tekneler, ikincisi ise teknelerin su ve yakıt ikmali yapacağı, gıda maddeleri satın alacağı, barınacağı ve gerektiğinde karaya çıkarılacağı özel vinçlerle donatılı yat limanlarıdır (Sezer, 2012).

Türkiye sahip olduğu her gece değişik, özel demir atılabilecek koy, körfez ve plajlar ile yatçılara ev sahibi yapmaktadır (İçöz, 2011:12).

2.1.1.3.5.11 Mağara Turizmi

Mağaralar, gün ışığının ulaşamayacağı kadar derinliği ve yeryüzü ile bağlantısı olan en az bir kişinin sığabileceği yer altı boşluğu olarak tanımlanmaktadır. Mağaralar, insan tarafından keşfedilen ilk barınaklar olması, doğal ve kültürel özellikleriyle günümüzde önemli derecede çekicilik unsuru oluşturmaktadırlar. Mağaraların sahip olduğu sarkıt ve dikitler, yeraltı nehirleri ve göletler ile her birinin oluşumunun farklı olması en önemli özelliklerindedir. Bu özeliği neticesinde her bir mağara, ziyaretçilerini farklı maceralara sürüklemekte ve farklı deneyimler sunmaktadır (Albayrak, 2011).

Dünyada pek çok mağara turizm amaçlı kullanılmakta olup Türkiye’de 30’un üzerinde mağara, turizm amaçlı faaliyet göstermektedir. Türkiye’nin en uzun

mağarası, 15 km'den fazla olan Isparta'da bulunan Pınargözü Mağarası, en derin mağarası ise Mersin'de bulunan Peynirlikönü Mağarası'dır. Ayrıca, özel ilgi gruplarına yönelik sadece uygun ekipmanlar ve rehber eşliğinde girilebilecek birçok mağara da bulunmaktadır(yigm.kulturturizm.gov.tr Erişim:20.02.2019).

2.1.1.3.5.12 Akarsu Turizmi

Doğal kaynaklardan biri olan akarsular kano, rafting ve nehir kayağı gibi aktivitelerle 'Akarsu Turizmi' olarak turizm sektörü içerisinde yerini almışlardır (Akova, 1995).

Ülkemizdeki nehirlerden Çoruh, Köprüçay, Manavgat, Dim, Zamatı ve Fırat Nehri gibi önemli bir kısmı akarsu turizmi için uygun şartlara sahip olup, akarsu sporunun ilk kez uygulandığı nehir Çoruh Nehri'dir (Akova, 1995).

2.1.1.3.5.13 Hava Sporları Turizmi

Spor turizmi aktivitelerinden birisi olan hava sporları turizmi, günümüz itibariyle gittikçe önemini artırmakta olan bir turizm çeşididir. Hava sporları turizminde kullanılan araçlar faaliyet konusuna ve katılımcıların özel ilgilerine göre farklılık arz etmektedir (Diker, Çetinkaya ve Cinkara, 2016). Kültür ve Turizm Bakanlığı verilerine göre Türkiye'de gerçekleştirilen hava turizmi sporları turizmi araçları şekilde sıralanmaktadır (yigm.kulturturizm.gov.tr Erişim:20.02.2019):

- Yamaç Paraşütü
- Planör
- Yelken (Delta) Kanat
- Praşüt
- Sıcak Hava Balonu
- Model Uçak
- Mikrolayt

Ülkemizde hava sporları turizmi faaliyetleri Muğla-Fethiye, Denizli-Pamukkale, Ankara-Gölbaşı, Bolu-Abant, Eskişehir-İnönü, Kayseri, Nevşehir ve Samsun illerinde gelişim göstermektedir.

2.1.1.3.5.14 Kuş Gözlemciliği

Kuş gözlemciliği, katılımcıları için doğa ile baş başa olma imkânı sunan iyi bir rahatlama etkinliğidir. Kuş gözlemciliği turizm çeşitleri arasına girmeden önceki sürecinde de hobi olarak birçok kişi tarafından yapılmaktaydı. Herhangi bir süre ya da mevsim şartı olmayan kuş gözlemciliği aktiviteleri; dağlar, ormanlar, bozkırlar, parklar, göller ve sulak alanlar gibi hemen hemen her yerde yapılabilmektedir. Gerçekleştirilen gözlemlerin kuşların doğal ortamlarında yapılması durumunda kuş gözlemciliği bir turizm türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Yılın her zamanı yapılabiliyor olması bakımından turizmin on iki aya yayılmasında önem arz eden alternatif turizm çeşitlerinden biridir (Albayrak, 2011).

2.1.1.3.5.15 Dağcılık

Dağcılık, yürüyüş, buz tırmanışı, kaya tırmanışı ve kayaklı dağcılık aktivitelerini bünyesinde barındıran tırmanma sporudur. Dağlar dünyadaki başlıca turizm kaynaklarından biridir ve turizm, dağlık alanlarda hızla gelişen bir olgudur. Dağcılıkla ilgili sporlar, günümüzde dünyanın her köşesinde milyonlarca insan tarafından gerçekleştirilmektedir. Sermayesinin dağın kendisi ve doğa olan dağ turizmi yerel ekonomilere yüksek derecede katkı sağlamakta, ayrıca turizm sayesinde gerçekleştirilen alt yapılar sayesinde yerel halkın yaşam kalitesinde artış gözlenmektedir (Somuncu, 2004).

2.1.1.3.5.16 İpek Yolu

Doğu ile batı arasında köprü işlevi gören Anadolu, coğrafi konumu sebebiyle, eski çağlardan bu yana İpek Yolu'nun en önemli kavşak noktalarından biri olmuştur. İpek Yolları Orta Çağ'da, Çin'den başlayıp Orta Asya'da birden çok güzergâhı izleyerek ve Anadolu'yu geçerek Trakya üzerinden Avrupa'ya uzanmıştır (Albayrak, 2011). Anadolu'da ise İpek Yolu; kuzeyde Trabzon, Gümüşhane, Erzurum, Sivas, Tokat, Amasya, Kastamonu, Adapazarı, İzmit, İstanbul, Edirne, güneyde Mardin, Diyarbakır, Adıyaman, Malatya, Kahramanmaraş, Kayseri, Nevşehir, Aksaray, Konya, Isparta, Denizli, Antalya merkezlerini izlemektedir. Ayrıca Erzurum, Malatya,

Kayseri, Ankara, Bilecik, Bursa, İznik, İzmit, İstanbul güzergâhının da kullanıldığı bilinmektedir (yigm.kulturturizm.gov.tr Erişim:20.02.2019).

İpek Yolu'nun turizm açısından yeniden aktifleştirilmesi, güzergâhı üzerinde bulunan ülkelerin ekonomik ve kültürel ilişkilerini arttırabilir. Ancak İpek Yolu turizminin geliştirilebilmesi için diğer alternatif turizm çeşitlerinde olduğu gibi ihtiyaç duyulan yatırımların hızla yapılması gerekmektedir (Albayrak, 2011).

2.1.1.3.5.17 Su Altı Dalış

Sportif faaliyet olarak gerçekleştirilen su altı dalış aktiviteleri kapsamında, dalışa elverişli yerlerin ve tarihi batıkların bulunması, sualtı dalış turizmine katılmak isteyen kişiler açısından önemli birer turizm değeri olmaktadır (Albayrak, 2011). Dört tarafı denizlerle çevrili olan ülkemiz sularında bulunan önemli su altı mağaraları ve batıklar amatör ve profesyonel dalıcılar tarafından keşfedilmeyi beklemektedir (yigm.kulturturizm.gov.tr Erişim:20.02.2019). Bu amaçla her sene çok sayıda yerli ve yabancı turist ülkemize seyahat etmektedir.

Sualtı dalış turizmi çerçevesinde Türkiye'de dalış alanlarının yoğun olduğu yerlerin başında Antalya, Muğla, Balıkesir, Çanakkale ve Mersin gelmektedir.

2.1.1.3.6 Çalışma Kapsamında Ele Alınan Tatil Türleri

Bu bölümde çalışmanın uygulama kısmında ele alınan tatil tercihleri kısaca açıklanmıştır. Bu kapsamda turizm/tatil türleri açısından yapılmış olan sınıflandırmalarda kesinlikle hiçbir sınıflandırma bir diğerini dışlamamaktadır.

2.1.1.3.6.1 Plaj Tatili

Geçmişten günümüze kıyıları, ekonomik ve kültürel yönden en çok tercih edilen, sosyal ve ekonomik yönden ise ülkelerin kalkınmalarına katkı sağlayan alanlar olarak kabul görmüştür (İstanbullu, Bayram ve Ak, 2018). Deniz turizmi; kişinin ikametinden uzak bir noktaya seyahatini kapsayan, odak noktası deniz ve çevresi olan dinlenme ve eğlence faaliyetlerinin tümüdür. Rüzgar sörfü, dalış, balıkçılık, kruvaziyer turizmi ve tüm kumsal aktivitelerini bünyesinde barındırmaktadır (Kozan,

Özdemir ve Günlü, 2014). Türkiye’de en fazla talep gören, bireylerin deniz-kum-güneş olarak tabir edilen deniz yada kıyı turizminden faydalandığı turizm türüdür. Türkiye plaj turizmi için gerek duyulan temiz deniz, uzun kıyılar, kumsallar ve uygun iklim koşullarına sahip olması neticesinde bu turizm türünde yüksek oranda gelişme göstermiştir (Kozak, Kozak ve Kozak, 2014).

Plaj turizminin dünyada yoğun olarak yapıldığı ve en çok turist çeken birkaç ülke bulunmaktadır. Bu ülkeler; Fransa, İspanya, Amerika, İtalya, Çin, Birleşik Krallık, Almanya Meksika, Tayland ve Türkiye’dir (İstanbullu, Bayram ve Ak, 2018). Ayrıca Türkiye, plaj turizmi kriterlerinden birisi olan Mavi Bayrak sahibi ülkeler arasında İspanya ve Yunanistan’ın ardından 463 plaj ile üçüncü sırada yer almaktadır. Üç tarafı denizlerle çevrili olması ve Antalya, Muğla, Aydın, İzmir, Balıkesir, Çanakkale ve Mersin başta olmak üzere birçok ilinde doğa harikası plajlara sahip olması da plaj turizmi açısından önemli bir etkidir.

2.1.1.3.6.2 Kültür Tatili

Kültür kavramı, dil, sanat, din, tarih, yaşam tarzı ve mimari yapı gibi etkenleri kapsayan geniş bir kavramdır. Kişiler yabancı oldukları ülke kültürünü tanımak amacıyla seyahat etmektedirler. Böylece turistler, başka milletlere ait kültürel değerleri yerinde görerek, tanıma fırsatı elde etmektedirler (Uygur ve Baykan, 2007). Kültür turizmi farklı bilim insanları tarafından çeşitli şekillerde tanımlanmıştır. Silberg kültürel turizmi, bir bölgenin, toplumun veya bir grubun tarihsel, bilimsel, sanatsal veya yaşam tarzı ile kısmen ya da tümüyle motive olmuş yabancı bir ülkeden gelen turistlerin ziyareti olarak ifade etmektedir. Swarbrooke ise klasik miras, geleneksel el sanatları, yeme ve içme, geleneksel sporlar ve oyunlar gibi kültürel kaynaklar üstüne inşa edilen bir turizm türü olarak tanımlamaktadır (Kozak, Kozak ve Kozak, 2014). Kültürel turizm folklor, festival, sergi ve tiyatro gibi sanat etkinliklerine katılmak, yaşayan ve geçmiş medeniyetlerle kültürel değerleri tanımak, tarihi yerleri görmek ve toplumların yaşam tarzlarını gözlemlemek amacıyla yapılan geziler neticesinde meydana gelen turizm türüdür (Emekli, 2006). Kültür ile turizm arasındaki ilişki; kültürün turizme etkisi ve turistlerin gezip gördükleri yerlerin kültürüne etkileri olarak iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Özellikle ulaşım ve iletişim alanındaki gelişmeler neticesinde insanlar üzerinde farklı kültürleri görme, öğrenme ve bilgi sahibi olma

arzuları kültürel turizmi doğurmuştur. (Aydın, 1990, 27). Günümüzde insanlar eski medeniyetlerin ya da kültürlerin izlerini görmenin yanı sıra kendi kültürleri dışındaki yerel kültürlerle de ilgi duymaya başlamışlardır (Emekli, 2006).

Kültürel turizm potansiyeli açısından Türkiye çok zengin kaynaklara sahiptir. Kıyı turizminden sonra ikinci sırada yer alan kültür turizmi, kültürel değerlerin görülmesinin yanı sıra değişik kültürlerin karşılıklı etkileşim sağlaması hususunda önem arz etmektedir. Eğitim düzeyi ve yaş ortalamasının artmasıyla birlikte bireyler, dünyanın farklı bölgelerini, tarihi ve kültürel eserlerini yakından görmek maksadıyla seyahat etmektedirler. Bu sebeple de, deniz turizminin yoğunlaştığı turizm destinasyonlarındaki kültürel varlıklarımızı koruma ve tanıtmanın yanı sıra kırsal bölgelerde bulunan kültürel değerlerin tanıtımının yapılması da giderek önem kazanmaktadır (Kodaş ve Eröz, 2012).

2.1.1.3.6.3 Macera Tatili

Günümüzde turizm talebi, deniz-kum-güneş ve eğlencenin yansıra çeşitli turizm kaynaklarının kullanımıyla yeni bir eğilim göstermektedir. Ayrıca dünyada izlenen turizm politikaları mevcut kaynakların sürdürülebilir kullanılması amacıyla alternatif turizm ürünlerine yoğunlaşmayı talep etmekte ve benimsemektedir (Çetinkaya, 2014). Son yıllarda turizm talebinde gerçekleşen artış, turist tiplerinin ve ihtiyaçlarının çeşitliliği, daha özellikli seyahat çeşitlerinin ve etkinliklerinin ortaya çıkmasına neden olmuş ve açık hava turizm pazarının en hızlı büyüyen sektörlerinden biri olan macera turizminin meydana gelmesine zemin hazırlamıştır (Özşahin, 2015) Macera turizmi dünyada hızla gelişim göstermekte iken, aynı gelişimi Türkiye’de gösterebilmiş değildir. Alternatif turizm ürünlerinin çeşitlendirilmesi, geliştirilmesi; turizmin 12 aya dağılması ve kitle turizminde kaynaklanan etkilerinin en aza indirgenmesi, turizm politika ve planlanmasında önemli yer tutmaktadır (Çetinkaya, 2014).

Buckley (2006) macera turizmini; “Ticari turlar tarafından düzenlenmiş, başlıca çekiciliği doğal çevrede gerçekleşen açık hava aktiviteleri olan, genellikle özel spor veya benzer ekipmanlar gerektiren ve tura katılanlar için heyecan verici olan.” biçiminde tanımlamış ve içerdiği açık hava aktivitelerini; Akrobatik Uçuş, İp inişi, Yer altı Akarsu Raftingi, Balon Turu, Mağaracılık, Kayak Krosu, hedikli kar yürüyüşü,

Bungee Jumping, Dalış, Alp disiplini Kayak ve Snowboard, Planörle Uçuş, Delta Kanatla Uçuş, Ekspedisyon, Heliskiing ve Heliboarding, at binme, günübirlik yürüyüş, buz tırmanışı, jet bot, kiteboard, dağcılık, dağ bisikleti, off-road, ATV araç kullanımı, yamaç paraşütü, kaya tırmanışı, rüzgar sörfü, dalga sörfü, deniz kayağı, gökyüzü dalışı ve paraşütçülük, balina gözlemciliği, akarsu raftingi, akarsu kanosu ve kayağı, vahşi yaşam gözlemi ve zorbing olarak sınıflandırmıştır. (Çetinkaya, 2014).

2.1.2 Turist Kavramı

Araştırmanın bu bölümünde turist kavramı detaylıca ele alınmıştır. İlk etapta turist kavramı için yapılan çeşitli tanımlamalara yer verilmiş ve bu kavram yerli, yabancı ve günübirlikçi turist olarak üç ara başlık halinde detaylandırılmıştır.

2.1.2.1 Turistin Tanımı

En genel tanımı ile turist, turizmi başlatan insan demektir. Bu tanımda yer alan insan kavramı çok önemlidir. Çünkü turizm faaliyetlerinin merkezinde insan vardır (Barutçugil, 1989). Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) tarafından turist, ‘sürekli olarak yaşadığı yer dışında en az 24 saat seyahat eden ve kalan kimseler’ olarak tanımlanmaktadır (İçöz, 2011). Bir diğer tanıma göre turist, farklı sebepler dolayısıyla geziler yapan ve gittiği yerlerde en az 1 gece veya 1 gün kalan kişi demektir (Graburn, 1983). Bu kişilerin yapacakları gezi için ekonomik imkânları ve boş zamanları yeterlidir. Ayrıca turistler, asgari düzeyde konfor arayan ve temizliklerine dikkat eden kişilerdir (Olalı, 1981). Bununla birlikte günümüz şartlarında turist olmak modern toplumun gereklerindedir (Urry, 2009).

Kişi veya kişilerin turist olarak tanımlanabilmesi için aşağıda sunulan niteliklerden en az birini karşılaması gerekmektedir (Bayer, 1992):

- Boş vaktini değerlendirip keyifli bir tatil geçirebilmek amacıyla seyahat etme,
- İş gezileri yapma,
- Çeşitli toplantılar (sportif, diplomatik, bilimsel, dini vb. gibi) sebebiyle seyahat etme,
- Gezi süresi 24 saatin altında olsa dahi deniz yoluyla gelmiş olmak.

Turist olarak kabul görmeyenler ise;

- Ülkeye iş bir yapmak ya da bir işte çalışmak için gelenler,
- Kamu görevi sebebiyle gelenler (ör: Diplomat),
- Okul ve yurtlarda bulunan öğrenciler,
- Seyahat süreleri 24 saat üzerinde olsa dahi durmaksızın ülkeden transit geçiş yapanlar şeklinde sıralanmaktadır (Maviş ve diğerleri, 2002).

2.1.2.2 Turist Çeşitleri

Turistler, seyahat ettikleri yerlere ve zamana göre sınıflandırılmaktadır. Bu bağlamda turist kavramı yerli, yabancı ve günübirlilikçi turist olarak kategorize edilmektedir.

2.1.2.2.1 Yerli Turist

Turist, belirli bir süre için yaşadığı yerden başka bir yere giden kişiye denir. Eğer turist, aynı ülke içinde farklı bir yere gidiyorsa yerli turist olarak nitelendirilir. Bu bağlamda yerli turistler, kendi ülkelerinden çıkmadan şehirlerarası yolculuk yapan kimselerdir. Hatta yerli turist olabilmek için şehirlerarası yolculuk yapmaya da gerek yoktur. Çünkü aynı şehir içinde farklı lokasyonlara giden kişiler bile yerli turist olarak değerlendirilmektedir (Sezgin, 1995).

2.1.2.2.2 Yabancı Turist

Seyahat rotasını, yaşadığı ülke dışında çizen turistlere yabancı turist denir. Bu sebeple yabancı turist olarak değerlendirilebilmek için ikamet edilen yerden farklı bir ülkeye gitme şartı bulunmaktadır. Örneğin, Türkiye'ye gelen İngiliz vatandaşları yabancı turist olarak nitelendirilir (Sezgin, 1995).

2.1.2.2.3 Günübirlilikçi Turist

Bir kişinin seyahat ettiği yerde turist olarak nitelendirilebilmesi için gittiği yerde en az bir gün geçirmesi gerekmektedir. Fakat turizm amacıyla yapılan bazı

seyahatler bir günden daha kısa sürede bitebilmektedir. Bu durumda olan turistlere günöbirlikçi turist denilmektedir. Dilimize İngilizce’de yer alan “excursionniste” kavramının Türkçe karşılığı olarak geçmiştir. Bu kavrama göre günöbirlikçi turistler, bir günden daha kısa süreyle taşıtla geziye çıkan kişilere denilmektedir (Sezgin, 1995).

2.1.3 Tatil Kavramı

İnsanlar, eğlenme, dinlenme ve öğrenme gibi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için geçici bir süre ile ikamet ettikleri bölgelerden ayrılıp daha farklı yerlere gitmektedir. Literatürde tatil kavramı ile açıklanan bu olay, modern yaşamlarda sıkça görölmektedir (Z. Yıldız, 2011).

2.1.3.1 Tatilin Önemi

İnsanlık tarihi boyunca, birçok sebepten dolayı insanlar buldukları bölgelerden daha farklı bölgelere seyahat etmişlerdir (Boyacıoğlu, 2013). Her ne kadar o günkü şartlar altında yapılan bu seyahatler zorunluluk içerse de günümüzde yapılan seyahatlerin çok büyük bölümü tatil amaçlıdır (Yılmaz ve Surat, 2015; İribaş, 2019). Tatilin amacı ise boş zamanları etkili değerlendirmek ve bu aktiviteden keyif alabilmektir. Tatiller, değerli, mutlu ve yararlı olduğu düşünölen olumlu zamanlardır. Fakat bu zamanlar, uçup giden ve kalıcı olmayan bir özelliğe sahiptir (Demirbulat ve diğerleri, 2015). Bu bağlamda yapılan tatilin bireylerin tatilden beklentilerini karşılayabilmesi son derece önemlidir (Kozak, 2012).

Tatilde çeşitli kültürler ile etkileşim içerisine girebilmek ve yeni insanlar ile tanışabilmek hâlihazırda yapılan tatilin sosyal bir nitelik kazanmasını sağlamaktadır. Ayrıca bir bölgedeki tatil imkânlarının gelişim göstermesi neticesinde, o bölgeye destek sağlayan tarım ve ulaştırma gibi hizmetler de gelişmektedir. Bu durum da yeni istihdamların ve ekonomik sirkülasyonların oluşmasını sağlamaktadır (Hazar, 2014). Bu sebeple tatil olgusunun yerel kalkınmaya desteği iyi analiz edilmeli ve doğru yatırımlar yapılmalıdır (Eralp, 1983).

2.1.3.2 Tatilin Getireceği Faydalar

Günümüz şartlarında, dünya genelinde yükselen refah seviyesi insanların tatil yapma imkânlarını artırmaktadır. Bu durum da turizmin canlanmasına ve ülkelerin ekonomik olarak gelişmesine katkı sağlamaktadır. Hatta bu durum ülkeler arasında tatil ve turizm konularında rekabet alanına bile dönüşmüş durumdadır (Yılmaz, 2008).

2.1.3.3 İnsanları Turistik Hareketlere Yönlendiren Etkenler

İnsanları turistik hareketlere ve faaliyetlere yönlendiren etkenler iki başlık halinde incelenmektedir.

2.1.3.3.1 İç Faktörler

Turistlerin seyahat edecekleri hareketleri yönlendiren en önemli faktördür. Bireyin sahip olduğu iş imkânı, inanış şekli, eğitim durumu, turizmden beklentileri ve dost ve akraba ziyaretleri iç faktörler kapsamında değerlendirilebilir (Türedi, 2009).

2.1.3.3.2 Dış Faktörler

Turistlerin seyahat hareketleri şekillenirken iç faktörlere ek olarak dış faktörlerin de etkisi görülmektedir. Bu faktörler seyahat bölgesinin reklamı, tanıtımı ve propagandası olabileceği gibi yeni turistik bölgelerin varlığı da olabilmektedir (Türedi, 2009).

2.1.3.4 İnsanların Tatil Tercihlerine Etki Eden Faktörler

İnsanlar, tatil yapacakları bölgeyi seçerken pek çok alt faktörü göz önünde bulundurmaktadırlar. Bu alt faktörler, turizmciler tarafından iyi değerlendirilebilirse insanların tatil beklentileri karşılanır. Bu sebeple insanların tatil bölgesi seçimini etkileyen ve aşağıda sunulan alt faktörlerin etkisi doğru tespit edilmelidir (Türedi, 2009).

2.1.3.4.1 Kültürel Faktörler

Turistlerin tatil tercihini etkileyen en önemli alt faktördür (Türedi, 2009). Kültür, bireyin içinde yaşadığı topluma ait her konudaki genel düşünce halini ve zihniyet yapısını kapsamaktadır (Eroğlu, 1998). Bu bağlamda bireylerin her türlü ihtiyaçlarını kültür belirlemektedir. İnsanların büyük çoğunluğu, kendi kültüründe yer alan sapmaları tespit edebilmek veya yeni kültürler ile tanışabilmek amacıyla tatilini planlamaktadır. Bu sebeple turizmciler, turistlerin tatil seçimini etkileyecek kültürel öğeleri doğru tespit etmelidir (Moon ve Millison, 2000).

2.1.3.4.2 Sosyal Faktörler

Kültürel faktörlere ek olarak turistlerin tatil tercihlerine yönelik hareket tarzlarını, referans grupları, roller, statüler ve aile gibi sosyal faktörlerde etkilemektedir (S. Yıldız, 2013). Turistlerin tatil seçimini önemli düzeyde etkileyen bir alt faktördür. Tatil bölgesine giden kişilerin gittiği yerlere arkadaş, aile ve akraba ortamlarında referans olması veya oraları tavsiye etmesi ile önemli bir etki kazanır ve tatil bölgesi seçimini şekillendirir (Türedi, 2009).

2.1.3.4.3 Kişisel Faktörler

Tatile çıkacak kişilerin tatil seçiminde kültürel ve sosyal faktörlerin etkisi büyüktür. Fakat bu kişilerin sahip olduğu yaş, eğitim durumu, hayata bakış açısı, ekonomik şartlar gibi kişisel faktörler de tatil seçimini önemli derecede etkileyen bir alt faktör olarak görülmektedir (Türedi, 2009).

2.1.3.4.4 Psikolojik Faktörler

İnsanların tatil seçimini etkileyen bir diğer alt faktör de psikolojik özelliklerdir. Örneğin, kişilerin sahip oldukları öz yeterlik, motivasyon, kaygı ve merak düzeyleri ile öğrenme isteği ve tutum dinamiklerinin etkisi tatil yeri seçiminde önemli bir paya sahiptir (Türedi, 2009).

2.1.4 Yaşam Kalitesi Kavramı

Yaşam kalitesi kavramı temel olarak Yunan felsefesine dayanmakta olup ilk olarak Aristo tarafından mutluluğun tanımı yapılırken kullanılmıştır (Doğan, 2011). Her ne kadar temeli bu kadar eskiye dayanıyor olsa da çağdaş anlamda ele alınabilecek ilk belge DSÖ tarafından yapılan yaşam kalitesinin tanımıdır (Taşpınar, 2013).

Yaşam kalitesi kavramı, günümüz itibariyle yaşam koşullarının modernleşmesi, gelişmesi ve toplumların çağdaşlaşma yolunda atmış oldukları adımlar ile birlikte hızla gelişim gösteren ve gündeme gelen bir kavramdır (Coşar, 2014).

Yaşam kalitesi her toplumda, her kültürde insandan insana değişkenlik gösteren bir kavram olması sebebiyle kavram hakkında yapılan tanımlarda ortak bir görüş olmaması durumunu beraberinde getirmektedir. İlgili çalışmalar ışığında Kabadayı (2006) yaşam kalitesi kavramını genel olarak şu şekilde sıralamıştır (Güven, 2018):

1. Yaşam kalitesi birden fazla boyuta sahip geniş bir kavramdır.
2. Yaşam olgusu sosyal faktörler, ekonomik faktörler, psikolojik ve fiziksel faktörlerden oluşmakta olup yaşam kalitesi ise bu faktörlerin kalitelerinin birbirleri arasında gerçekleşen etkileşiminden meydana gelen bütünlük bir kavramı ifade etmektedir.
3. Genel olarak objektif ve subjektif göstergelerden söz edilebilir. Ancak kişilerin yaşama yönelik algılamalarının gerekliliği ve bu sebeple subjektif değerlendirmelerin ön planda olması genel kabul görmektedir.
4. Yaşam kalitesi bileşenleri ülkelere, kültürlere, toplumlara ve insana göre farklılık gösterebilir (Kabadayı, 2006).

2.1.4.1 Yaşam Kalitesinin Tanımı

Yaşam kalitesi hakkında birçok tanım yapılmakla beraber (Boylu, 2007) günümüz itibariyle tüm bilimlerden kabul görülebilecek ortak bir tanım bulunmamaktadır (Bilir ve diğerleri, 2005). Fakat yapılmış olan bütün tanımlarda

ortak paydanın insan ve onun subjektif değerlendirmeleri olduğu görülmektedir (Paçacıoğlu ve Boylu, 2016). Dünya Sağlık rgt'nün yapmış olduğu tanıma göre ise yaşam kalitesi "bireylerin içinde olduğu kültür ve değerler sistemi kapsamında kendi standartlarına, beklentilerine, amaç ve çıkarlarına göre yaşamdaki statüsünü algılaması" olarak tanımlanmaktadır (Akyüz, Yaşartürk, Aydın, Zorba ve Türkmen, 2017).

Yaşam kalitesi konusunda yapılmış olan tanımlamalara bakıldığında genellikle bireyin hayatıyla alakalı subjektif algıları hususuna rastlanılsa da aslında yaşam kalitesi subjektif ve objektif olarak iki farklı yönden incelenmektedir (Boylu, 2007). Objektif göstergeler, kişilerin eğitim durumu, maddi gelirleri, sağlık durumları, meslekleri ve yaşam alanlarının durumu vb. iken subjektif göstergeleri ise elinde bulunan bu imkânlardan sağladıkları ya da duydukları tatmin duygusu olarak tanımlamak mümkündür (Paçacıoğlu ve Boylu, 2016). Her iki faktöründe bir arada kullanılması esastır, nitekim yaşam kalitesini yalnızca somut göstergelerle ifade etmek mümkün olmaz bu sebeple yaşamı psikolojik açıdan ele alan subjektif değerlendirmelerinde göz önünde bulundurulması gerektiği savunulmaktadır (Gürbüz ve Uçar, 2017).

Yaşam kalitesi bireyin algı ve duygularına bağlı öznel bir deneyimdir (Eusebio, Carneiro ve Caldeira, 2017). Yaşam kalitesi en geniş tanımıyla; bireysel ya da toplumsal yönden yaşamın genel durumunun ifadesidir (Coşar, 2014).

2.1.4.2 Yaşam Kalitesinin Boyutları

Yaşam kalitesi yapısı gereği birden fazla boyuta sahiptir (Güven, 2018). Tanımlanmasında olduğu gibi boyutlarının belirlenmesinde de farklı bakış açıları ve görüşler mevcuttur (Kara, 2015). Genel olarak boyutlar; fiziksel sağlık, ruhsal durum, bağımsızlık düzeyi, sosyal ilişkiler, çevresel faktörler ve maneviyat ile ilgili özellikler başlıkları altında toplanmaktadır (Kara, 2015). Yapılan bazı çalışmalarda yaşam kalitesinin boyutlarına yönelik yaklaşımlara izelge 1'de yer verilmiştir.

Çizelge 1. Yaşam Kalitesi Boyutlarına Yönelik Çalışmalar

Yazar	Felce (1995)	Schalock (2000)	Dünya Sağlık Örgütü (2002)	Hagerty (2001)	Cummins (1997)
Çalışma Alanı	Psikolojik	Psikolojik	Sağlık	Sosyoloji	Sağlık
Faktörler	6 faktör	8 faktör	6 faktör	7 faktör	7 faktör
FAKTÖRLER	Fiziksel İyilik Hali	Fiziksel İyilik Hali	Fiziksel	Sağlık	Sağlık
	Ekonomik Refah Düzeyi	Ekonomik Refah Düzeyi	Çevresel	Ekonomik Refah Düzeyi	Ekonomik Refah Düzeyi
	Sosyal İyilik Hali	Sosyal Katılım	Sosyal İlişkiler	Belirli Bir Topluluğun Parçası Gibi Hissetmek	Toplumsal Refah Düzeyi
	Verimlik iyilik hali			İş ve Üretkenlik Aktiviteleri	İş ve Üretkenlik Aktiviteleri
	Duygusal (içsel) İyilik Hali	Duygusal (içsel) İyilik Hali	Psikolojik	Duygusal (içsel) İyilik Hali	Duygusal (içsel) İyilik Hali
	Yurttaşlıkla İlgili İyilik Hali	Ahlaki Değerler			
		Kişiler Arası İlişkiler		Aile ve Arkadaşlarla Olan İlişkiler	Aile ve Arkadaşlarla Olan İlişkiler
		Kişisel Gelişim			
		Bireysel İrade	Bağımsızlık Düzeyi		
			Ruhsal		
				Bireysel Güvenlik	Güvenlik

Kaynak: *Volkan Altıntaş (2010). Turizm Gelişiminin Yerel Halkın Yaşam Kalitesi Üzerine Etikleri, s.42*

Ayrıca yaşam kalitesinin boyutları Dünya Sağlık Örgütü Kalite Grubu (WHOQOL) tarafından yaşam kalitesinin ölçülmesi aşamasında, WHO Yaşam Kalitesi 100 (WHOQOL-Bref 100) değerlendirmesinde 4 boyut olarak Çizelge 2'deki şekilde ele alınmıştır.

Çizelge 2. Yaşam Kalitesi Boyutları

Boyutlar	Boyut İçerisinde Toplanan Taraflar
Fiziksel Kalite	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Ağrı ve Rahatsızlık ➤ Uyku ve Dinlenme ➤ Enerji, Halsizlik ve Yorgunluk ➤ Hareket Edebilme ➤ Günlük Yaşam Aktiviteleri ➤ Çalışma Kapasitesi ➤ İlaçlara ve Tedaviye Bağlı Olma
Psikolojik Kalite	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pozitif Düşünceler ➤ Düşünme, Öğrenme, Hafıza Ve Konsantrasyon ➤ Kendine Saygı ➤ Beden İmajı ve Dış Görünüş ➤ Negatif Düşünceler ➤ Ruhsal, Dinsel ve Kişisel İnançlar
Sosyal Kalite	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Kişisel İlişkiler ➤ Sosyal Destekler ➤ Seksüel Aktiviteler
Çevresel Kalite	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Özgürlük, Fiziksel Güven ve Güvenlik ➤ Ev Çevresi ➤ Finansal Kaynaklar ➤ Sağlık ve Sosyal Bakım Olanaklarına Ulaşabilme ➤ Yeni Bilgi ve Becerilere Ulaşma Fırsatı ➤ Rekreasyon/Boş Zaman Aktivitelerine Katılım Fırsatları ➤ Fiziksel Çevre (Gürültü, Hava Kirliliği, Trafik, İklim) ➤ Ulaşım

Kaynak: Tuba Sevil (2015). *Terapik Rekreasyonel Aktivitelere Katılımın Yaşlıların Algıladıkları Boş Zaman Tatmini, Yaşam Tatmini ve Yaşam Kalitesine Etkisi*, s.59-60

2.1.4.3 Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörler

Yaşam kalitesi objektif ve subjektif olmak üzere birçok göstergeden etkilenmektedir. Araştırmacılar arasında yaşam kalitesinin sosyal bir durumu işaret ettiğini savunanlarla sosyal bir olguyu belirttiğini savunanlar olması nedeniyle yapılan araştırmalarda da farklılıklar görülmekle birlikte sosyal bilimciler psikolojik ve sosyal, sağlık bilimciler de psikolojik, biyolojik ve klinik faktörler açısından değerlendirme yapmaktadır (Kara, 2015). Fiziksel iyilik durumu objektif göstergeleri nitelerken, psikolojik iyilik durumu kişinin subjektif yaşam kalitesinin ifade edilmiş biçimidir (Taşpınar, 2013). Objektif göstergeler; eğitim, meslek, gelir, yaşanılan konutun durumu ve sağlık durumu iken bireylerin sahip olduğu bu olanaklardan duyduğu tatmin ise subjektif göstergelerdir (Paçacıoğlu ve Boylu, 2016).

Yaşam kalitesini etkileyen birçok sebep bulunmakla birlikte bu sebepler şu şekilde gruplara ayrılabilir (Akyüz ve diğerleri, 2017);

1. Bireysel Özellikler: Cinsiyet, yaş ve kalıtsal özellikler.
2. Sosyal Değişkenler: Toplumun sosyal desteğini gösteren çok geniş değişkenleri (Bireyin güvende hissetmesi ve saygınlığının sağlanması gibi) içermektedir.
3. Ekonomik Değişkenler: Bireylerin geçimini insani yaşam standartlarına uygun şekilde idame ettirebilmelerini sağlayacak sabit bir gelirin olmasıdır.
4. Psikolojik Değişkenler: Bireylerin mutluluk, doyum ve haz gibi duygularını kapsayan değişkenlerdir.
5. Sağlık Durumu Değişkenleri: Kişinin sağlığına etki eden değişkenlerdir (Ağrı, halsizlik, uykusuzluk vb.).
6. Çevresel Değişkenler: Günlük yaşam aktiviteleri, çalışma kapasitesi gibi kişinin fiziksel çevresinin hareket kabiliyetini ve sağlık durumunu iyileştirici şekilde düzenlenmesi yaşam kalitesini pozitif yönde etkilemektedir (Akyüz ve diğerleri, 2017).

2.1.4.3.1 Yaşam Kalitesini Azaltan ve Arttıran Faktörler

Yapılan literatür taramasında çeşitli çalışmalarda (Savcı, 2006; Tekkanat, 2008; Özudoğru, 2013; Özkara, 2017) genellikle kişilerin yaşam kalitesini azaltan ve çoğaltan faktörler Şu Şekilde ifade edilmiştir.

Yaşam Kalitesini Azaltan Faktörler:

- Temel ihtiyaçların karŐılanmaması,
- Beden algısının deđiŐmesi,
- Kişisel bakım ve günlük yaşam aktivitelerinin yetersizliği,
- Yorgunluk, bitkinlik ve halsizlik
- Seksüel fonksiyonlarda bozulma,
- Gelecek ile ilgili kaygılar,
- Destek sistemlerindeki yetersizlikler,
- Kronik sağlık sorunları.

Yaşam Kalitesini Arttıran Durumlar:

- Ekonomik ve sosyal güvence içinde olmak,
- Güven içinde yaşamak,
- Rahatlık ve gereken konfora sahip olmak,
- Anlamlı ve aktif bir yaŐantı içinde olmak,
- Yakın çevresi ile olumlu ilişkiler içinde olmak,
- Eğlence ve zevk aldığı aktivitelerin olmak,
- İtibar görmek,
- Otonomisi olmak,
- Mahremiyetine değer verilmek,

- Kendini ifade edebilmek,
- Fonksiyonel olarak yeterli olmak,
- Özgün bir birey olarak algılanmak,
- Huzur içinde olmak.

2.1.5 Turizm ve Yaşam Kalitesi

Tatillerin insanların yaşam kalitesine olan katkıları son zamanlarda özellikle son on yılda turizm araştırmacıları arasında büyük ilgi görmüştür (Dolnicar, Yanamandram ve Cliff, 2012). Bireylerin yaşam kalitesini çok boyutlu olarak etkileyen (Andereck ve Nyaupane, 2011) turizm; yarattığı sosyal, ekonomik ve çevresel faktörler üzerinden değerlendiriliyorken günümüz itibarıyla kişilerin yaşam kalitesini arttırmaya yönelik belirleyici bir araç olarak ifade edilmeye başlanılmıştır (Özyurt, 2018). Turizm literatürüne bakıldığında, yaşam kalitesinin önemini iki farklı bakış açısıyla incelendiği görülmektedir (Türker, Selçuk, ve Özyıldırım, 2016). Bunlardan ilki, tatillerin yaşam kalitesine olan etkisi; ikincisi ise turizm destinasyonlarında yaşayan yerel halkın turizmle ve turistler ile olan etkileşimleri neticesinde ortaya çıkan yaşam kaliteleri üzerindeki değişimlerin incelenmesidir (Dolnicar ve diğerleri, 2012). Yaşam kalitesi turizm açısından makro ve mikro olarak iki boyutta incelenebilir. Makro boyutta, fiziksel ve yapay çevre faktörlerini, mikro düzeyde ise aynı sosyal, ekonomik ve kültürel ortamda yaşayan iki farklı kişinin algılama düzeylerini kapsamaktadır. (Gürbüz ve Uçar, 2017). Buna paralel olarak Puczko ve Smith (2011) yaşam kalitesini, “hayattan tam olarak tatmin olma duygusudur ve hayatı değerlendiren kişinin zihinsel uyarılarıyla belirlenir” biçiminde tanımlayarak turizm ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkiye dikkat çekmeye çalışmışlardır (Türker ve diğerleri, 2016).

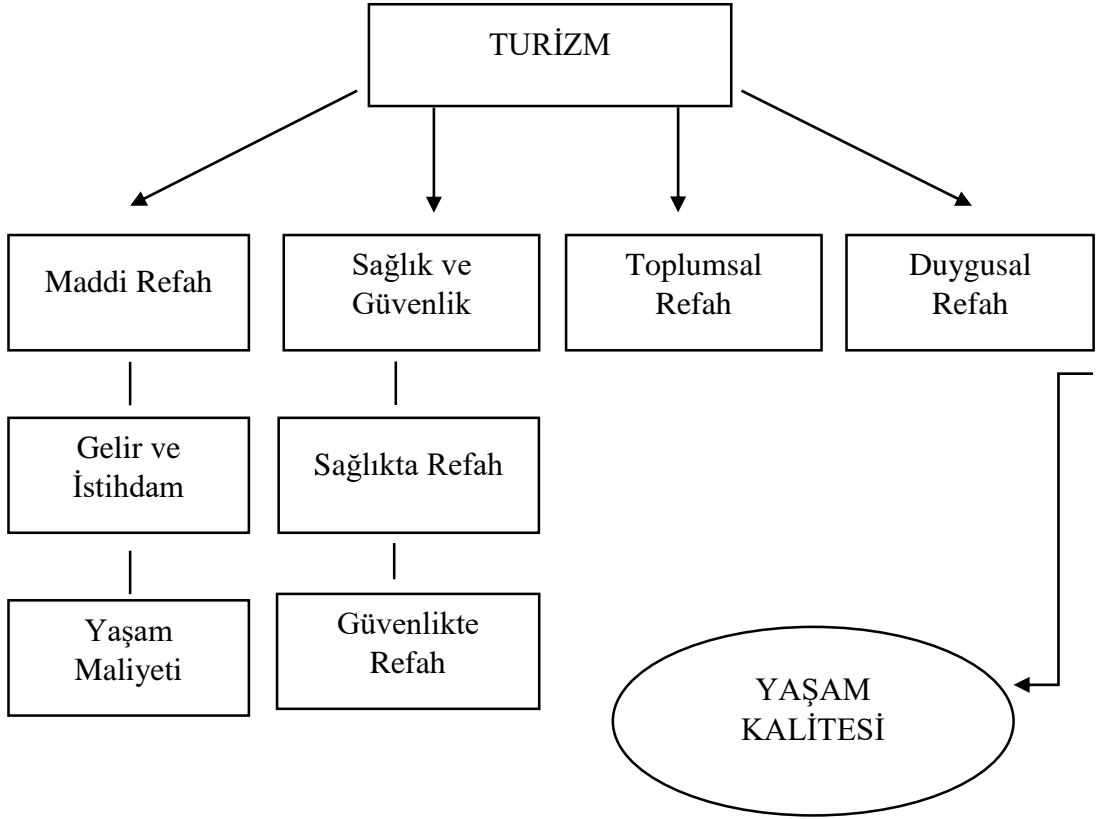
Yapılan araştırmalar genellikle turizmin yaratmış olduğu ekonomik, sosyal ve çevresel olumlu ya da olumsuz etkenlerin yaşam kalitesini oluşturan alt boyutlarla doğrudan ilişkili olduğunu ve kişilerin yaşam kalitesini doğrudan etkilediğini göstermektedir. Turizmden kaynaklı ortaya çıkan pozitif etkenlerin, yaşam kalitesine pozitif yönde etki ettiği, negatif etkenlerin de yaşam kalitesini olumsuz yönde etkilediği gözlemlenmiştir (Gürbüz ve Uçar, 2017). Konaklama ve yeme içme

olanakları, ulaşım, dinlenme alanları, çevre kirliliği, alt ve üst yapı, sosyal faaliyetler, arsa fiyatlarında meydana gelen değişimler, nüfus artışı ve suç oranları gibi değişkenler turizm gelişiminden etkilenen ve bireylerin yaşam kalitesine etki eden faktörlerden bazıları olarak ifade edilmektedir (Özyurt, 2018).

Turizmin turistler üzerindeki olumlu etkileri ile turistlerin çeşitli turizm ürünlerini tüketmeleri arasında bir bağlantı bulunmaktadır. Bir yerleşim biriminin hem insanları hem altyapısı kapsamında turizm için elverişli olması, turistik tüketimin de artmasına katkı sağlayacak; bu durum da o bölgede yaşayan yerel halkın yaşam kalitesini arttıracaktır. Ancak tam tersi durumda, yani hem halkın hem altyapının turizm için yetersiz olduğu durumda bölge turizm taleplerini karşılamada yetersiz olacak ve bu da domino etkisi yaratarak yerel halkın yaşam kalitesini de düşürecektir. Festivaller, açık hava faaliyetleri, yerel restoranlar, eğlence merkezleri, parklar, kültür merkezleri, doğal yaşam alanları gibi turizm etkinlikleri ve merkezleri, yaşam kalitesi yüksek yerel halkın katılımıyla bölgeyi turistik açıdan daha verimli bir hale getirecektir. Bireysel açıdan bir diğer önemli etki, ekonomik anlamda olacaktır ki bu, yerel halkın gelirinin artması, iş fırsatları bulması, daha çok vergi ödemesi anlamına gelmektedir. Olumsuz durumlarda ise bir toplumda turizm yüzünden suç oranlarının artması, trafiğin ve hava kirliliğinin çevreyi olumsuz etkilemesi gibi yaşam kalitesini düşürebilecek sonuçlara rastlamak mümkündür (Koçak, 2018).

Şekil 2’de görüldüğü gibi turizmin yaşam kalitesi üzerindeki etkisi, öncelikle iş ve gelir kaynağı sağlayarak maddi açıdan, sonrasında sağlık, güvenlik ve toplumsal refaha etki ederek ve son olarak duygusal anlamda refaha ulaşan kişilerde tümünün toplamı olarak ortaya çıkmaktadır (Koçak, 2018).

Şekil 2. Turizmin Yaşam Kalitesine Etkisi

Kaynak: Fariborz Aref (2011), *The Effects of Tourism on Quality of Life: A Case Study of Shiraz, Iran. Life Science Journal*, 8(2), s.27

2.2 İlgili Çalışmalar

Turizmin turistlerin ve yerel halkın yaşam kalitesi üzerindeki etkileri ile ilgili yapılan araştırmalarda özellikle son on yılda bir artış gözlenmiştir. Bu alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde genellikle turizmin kişilerin yaşam kalitesini olumlu ve olumsuz yönde etkileyebileceği görülmektedir. Yapılan literatür taramasında incelenen bazı çalışmalar şu şekildedir:

Mccabe, Joldersma ve Li (2010) çalışmalarında İngiltere’de gelir seviyesi düşük ailelerin refah durumları, tatile katılımları ve yaşam kaliteleri arasındaki etkileşimi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda gelir seviyesi düşük ailelerin tatile katılımlarının yaşam kalitelerini pozitif yönde etkilediği raporlanmıştır. Ayrıca yaşam kalitesi ölçümlerinin turizme uyarlanarak daha fazla çalışma yapılabileceği hususlarına da öneriler kısmında değinilmiştir (Mccabe, Joldersma ve Li, 2010).

Andereck ve Nyaupane (2011) çalışmalarını, Arizona'daki mevcut turizmin yapısı ve turizmin yerel halkın yaşam kalitesi üzerindeki etkisini ölçmeye yönelik gerçekleştirmişlerdir. Yazarlara göre turizm gelirleri, turizm sektörünün sağlamış olduğu istihdam ve festival, fuar vb. düzenlenen etkinliklere katılım ile yaşam kalitesi arasında pozitif bir ilişki olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak turizmle ilişki düzeyi fazla olanların yaşam kalitesinin de yükseldiği gözlenmiştir (Andereck ve Nyaupane, 2011).

Khizindar (2012) çalışmasında Müslüman Hacıların varış noktası olan Mekke bölgesinde yaşayan yerel halkın, yaşam kalitelerine turizmin etkisi olup olmadığı husularını araştırmıştır. Yazar tarafından 775 kişiye yönelik uygulanan anket çalışması neticesinde, turizmin sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel etkilerinin doğrudan yaşam kalitesini etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Khizindar, 2012).

Kim, Sirgy, Uysal (2013) çalışmalarında yerel halkın yaşam kalitesinin turizmin gelişimi ile etkileşim içerisinde olduğunu ortaya koymuşlardır. 321 kişi ile gerçekleştirilen anket çalışmalarında, duygusal refah düzeyi, maddi refah düzeyi, toplumun refah düzeyi, sağlık ve güvenlik ile genel yaşam kalitesi düzeyi olmak üzere konuyu beş boyutta ele almışlardır. Sonuç olarak turizmin maddi ve duygusal refahı arttırdığı bu durumda genel yaşam kalitesini yüksek oranda etkilediği saptanmıştır (Kim, Sirgy, ve Uysal, 2013).

Michalko, Bakucz ve Ratz (2013) Macaristan'da yaptıkları çalışmalarında, turizm destinasyonlarında yaşayan halkın %26,8 diğer bölgelerde yaşayan halkın ise %11,6 oranında hayatlarından 'mutlu' veya 'çok mutlu' olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yazarlara göre turizmden elde edilen fayda doğrultusunda kişilerin yaşam kalitesinin arttığı söylenebilir (Michalko, Bakucz, ve Ratz, 2013).

Eusébio, Carneiro ve Caldeira (2016) gençlere yönelik yaptıkları çalışmalarında, turizm faaliyetlerine katılım sıklığı, yerel halkla etkileşimleri ve turizme katılımlarının farklı alanlardaki ve genel yaşam kalitelerine etkilerini incelemişlerdir. Çalışma kapsamında 412 kişiyle gerçekleştirilen anketler neticesinde turizm faaliyetlerinin sosyal etkileşim üzerinde güçlü olumlu etkileri olduğu ve hem sosyal etkileşimin hem de turizmin, fiziksel sağlık, sosyal ilişkiler, psikolojik özellikler ve çevresel faktörler ile olan etkileşiminin yaşam kalitesini olumlu yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır (Eusebio, Carnerio ve Calderia, 2016).

Türker, Selçuk ve Özyıldırım (2016) çalışmalarında turizmin yerel halkın yaşam kalitesi üzerine etkilerini araştırmışlardır. Çalışma kapsamında Safranbolu’da 457 kişiye yönelik gerçekleştirdikleri anketler neticesinde turizmin genel yaşam kalitesini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşmışlardır. Turizmin sağlamış olduğu kültürel, çevresel ve ekonomik faktörler yaşam kalitesini pozitif yönde etkilerken sosyal faktörlerin negatif yönde etkilediği sonucuna varılmıştır (Türker ve diğerleri, 2016).

Woo, Uysal ve Sirgy (2016) tarafından Amerika Birleşik Devletleri’nde 407 kişiye yönelik gerçekleştirilen çalışmalarında, turizmle bağlantılı olma durumuna göre turizm ile yaşam kalitesi arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma sonuçlarına göre turizm endüstrisiyle bağlantılı kişilerin turizm algısının, bağlantısı olmayan kişilere göre daha yüksek olduğu ve bu durumda yaşam kalitesiyle olumlu bir ilişki içerisinde olduğu belirtilmiştir (Woo, Uysal ve Sirgy, 2016).

Eusébio, Carneiro ve Caldeira (2017) tarafından yapılan bir başka çalışmada ise Portekiz’de kıyı turizminin geliştiği iki farklı bölgede yaşayan halkın turistler ve turizmle olan etkileşimleri ve yaşam kalitelerine olan etkileri ele alınmıştır. Çalışma neticesinde elde edilen verilere göre sosyal etkileşimin yaşam kalitesi üzerinde önemli bir rol oynadığı ve turizmin totalde yerel halkın yaşam kalitesini pozitif yönde etkilediği sonuçlarına ulaşılmıştır (Eusebio, Carneiro ve Caldeira, 2017).

Gürbüz ve Uçar (2017) turizm çalışanlarına yönelik gerçekleştirdikleri araştırmalarında turizm destinasyonu kimliği ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi saptamaya çalışmışlardır. 257 kişiye yönelik gerçekleştirdikleri anketler sonucunda, turizmin sağladığı etkilerin sektör çalışanlarının yaşam kaliteleriyle doğrudan ilişkili olduğu tespit edilmiştir (Gürbüz ve Uçar, 2017).

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemine ilişkin bilgilere yer verilmektedir. Bölüm kapsamında; araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracı ve teknikleri ile veri analizlerine yönelik bilgiler yer almaktadır.

3.1 Araştırmanın Modeli

Araştırma modeli, “araştırma amacına uygun ve ekonomik olarak verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesi şeklinde tanımlanmaktadır. Bu koşulların düzenlenmesinde ise deneme ve tarama modelleri olmak üzere iki temel yaklaşım vardır. Deneme modellerinde neden-sonuç ilişkilerini belirlemeye çalışmak amaçlanırken, tarama modellerinde geçmişte ya da şu an var olan bir durumu var olduğu şekli ile betimlemek amaçlanmaktadır. Tarama modelleri ile araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne koşulları değiştirilmeden, olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2008: 77-87).

Tarama modelleri kendi aralarında genel tarama ve örnek olay tarama modelleri olarak üzere ikiye ayrılmaktadır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinde yapılacak taramayı ifade etmekte olup; genel tarama modelleri ile tekil veya ilişkisel taramalar yapılabilmektedir. Tekil tarama modelleri, değişkenlerin tek tek, tür veya miktar olarak oluşumlarını incelemeye yöneliktir. İlişkisel tarama modelleri ise değişkenler arasında birlikte değişim olup olmadığını, eğer varsa değişimin derecesini belirlemeye yönelik modellerdir (Karasar, 2008).

Bu tez çalışması Ankara’da yaşayan, 2018 yılı içerisinde en az bir kere tatile çıkmış ve sabit gelire sahip yerli turistlerin tatil tercihleri ile yaşam kalitesi arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçladığından yapılan araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Bu kapsamda araştırmaya ilişkin geliştirilen temel araştırma hipotezi aşağıda verilmiştir:

Kişilerin tatil tercihlerinin yaşam kalitesi üzerine anlamlı bir etkisi vardır.

Araştırma kapsamında yukarıda belirtilen araştırma hipotezi çerçevesinde alt hipotezler kurulmuştur.

H1: Cinsiyet değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H1a: Medeni durum değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H1b: Yaş değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H1c: Eğitim durumu değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H1d: Meslek değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H1e: Gelir durumu değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2: Tatile çıkma sıklığı değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2a: Tercih edilen tatil dönemi değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2b: Planlanan tatil süresi değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H2c: Tatile ayrılan bütçe değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3: Cinsiyet değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3a: Medeni durum değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3b: Yaş değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3c: Eğitimi durumu değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3d: Meslek değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H3e: Gelir durumu değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H4: Tatile çıkma sıklığı değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H4a: Tercih edilen tatil dönemi değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H4b: Planlanan tatil süresi değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H4c: Tatile ayrılan bütçe değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.

H5: Tatil tercihi ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5a: Tatil tercihi alt boyutu plaj tatili ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5b: Tatil tercihi alt boyutu kültür tatili ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H5c: Tatil tercihi alt boyutu macera tatili ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

3.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018 yılı içerisinde en az bir kez tatile çıkmış, sabit gelir kaynağına sahip Ankara il merkezinde ikamet eden yerli turistler oluşturmaktadır.

Araştırma 2019 yılı Şubat ve Nisan ayları arasında anket yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasıyla ilgili formüllerden yararlanıldığında evren hacmi 100.000 ve üzeri olan araştırmalar için ulaşılması gereken sayının 0,05 anlamlılık düzeyinde, 0,05 örnekleme hatasında ve %95 güvenilirlik düzeyinde en az 384 olduğu görülmüştür (Sekaran, 2000; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004:50; Ural ve Kılıç, 2006:48-49; Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2007:72). Bu araştırma, %95 güvenilirlik düzeyinde hazırlanmıştır. Çizelge 3’de hesaplanan örneklem büyüklüklerinin 500,000’den sonra sabit kaldığı görülmektedir. Çalışma kapsamında da 500 kişiye anket formu dağıtılmış, 430 formdan geri dönüş alınmıştır. Veri girişi sırasında eksik ya da hatalı olduğu anlaşılan formlar değerlendirmeye alınmamış olup toplamda 406 anket formu değerlendirmeye alınmıştır.

Çizelge 3. Nicel Araştırma Yöntemlerinde Örneklem Büyüklüğü

	Hesaplanan Örneklem Büyüklüğü		
	% 90 güvenilirlik düzeyi ve evrenin heterojen varsayımı	% 95 güvenilirlik düzeyi ve evrenin heterojen varsayımı	% 99 güvenilirlik düzeyi ve evrenin heterojen varsayımı
Evren Büyüklüğü			
100	74	80	88
1,000	214	278	400
10,000	264	370	623
50,000	270	381	655
100,000	270	383	660
500,000	271	384	663
1,000,000	271	384	664
10,000,000	271	384	664
100,000,000	271	384	664

Kaynak: Kozak (2015) *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri*, s.113

3.3 Veri Toplama Aracı ve Teknikleri

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır. Araştırma kapsamında uygulanan anket iki bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmaya katılan bireylerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 10 soru bulunmaktadır. İkinci bölüm ise yaşam kalitelerine yönelik 27 soru ve tatil tercihlerine yönelik 12 soru olmak üzere toplamda 39 sorudan oluşmaktadır.

3.3.1 Araştırmada Kullanılan Ölçekler

Ankette tatil tercihi ölçeği ve yaşam kalitesi ölçeği olmak üzere iki adet ölçek yer almaktadır.

Tatil Tercihi Ölçeği:

Tatil tercihlerinin belirlenmesinde, Eachus (2004) tarafından geliştirilen “Tatil Tercihi Ölçeği” kullanılmıştır. İlk olarak ölçek, her boyut için 10 madde toplamda da 40 maddeden oluşturulmuştur. Yapılan çalışmalar neticesinde her boyut için madde

sayısı 4'e düşürülürken, bazı maddelerin modelde olmayan farklı bir boyutta toplandığı görülmüş ve 5. boyut oluşturulmuştur. Bu boyutlar; "plaj tatili", "kültürel tatil", "macera tatili", "tatil düşkünlüğü" ve "plansız programsız tatil" şeklindedir. Çalışmada, Eachus (2004) tarafından geliştirilen ölçek, "plaj tatili", "kültürel tatil" ve "macera tatili" olmak üzere boyutlardan sadece üçünün araştırma kapsamına alındığı Yıldırım'ın (2018) çalışmasından alınarak kullanılmıştır (Yıldırım, 2018).

Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği Kısa Formu

Dünya Sağlık Örgütü yaşam kalitesini "kişilerin içinde yaşadığı kültür ve değerler sistemi içinde, amaçları, beklentileri, standart ve kaygılarıyla ilişkili olarak yaşamını nasıl algıladığı" şeklinde tanımlar. WHOQOL-BREF, Dünya Sağlık Örgütü tarafından geliştirilmiş ve 6 alt boyuttan oluşan WHOQOL-100'ün kısa formudur. WHOQOL-100'den 24 bölümün her biri için birer soru alınarak, genel sağlık ve yaşam kalitesiyle ilgili iki soru eklenerek oluşturulmuştur. Ağrı duyma, uyku, enerji gibi bedensel sağlık; olumlu duygular, özgüven, beden imgesi gibi psikolojik sağlık; sosyal destek, kişisel ilişkiler gibi sosyal ilişkiler ve ekonomik durum, ulaşım, güvenli ortam, sağlık koşulları gibi çevresel sağlık olmak üzere dört alt boyutu bulunmaktadır. Türkçe uyarlaması Eser ve arkadaşları (1999) tarafından gerçekleştirilmiştir. Türkiye uyarlamasında çevre ile ilgili bir soru daha eklenerek toplam 27 sorudan oluşmaktadır (Topçu, Saraçlı, Dursun ve Gazeloğlu, 2012).

3.4 Verilerin Analizi

Yapılan çalışma neticesinde elde edilen veriler SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences) programına aktarılmış ve çalışmanın analizleri gerçekleştirilirken bu programdan faydalanılmıştır. Girilen verilerde kodlama hataları olup olmadığı kontrol edilmiş, hatalı girilen kodlamalar düzeltilmiştir. Ölçeklerde bulunan ve ters kodlama gerektiren soruların puanları tersine dönüştürülmüştür.

Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemleri olarak sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma kullanılmıştır.

Çalışma da 5'li Likert ölçeğinden yararlanılmıştır. Bu genişlik beş eşit şekilde puanlara ayrılarak 1.00- 1.79 arası "kesinlikle katılmıyorum", 1.80- 2.59 arası "katılmıyorum", 2.60-3.39 "biraz katılıyorum", 3.40-4.19 arası "katılıyorum", 4.20-5.00 arası "kesinlikle katılıyorum" olarak bulgular yorumlanmıştır.

4. BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma örnekleminin tatil tercihlerini etkileyen değişkenlere ilişkin analizlere yer verilmiştir. Öncelikle, örneklem grubunun demografik özellikleri frekans ve yüzde analizi kullanılarak açıklanmıştır. Ardından *Tatil Tercihi Ölçeği* ve *Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği* ile toplanan veriler, bir analiz programında parametrik testler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu bağlamda örneklem grubunun tatil tercihlerini etkileyen değişkenler; bağımsız gruplar t testi ve tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak aralarındaki farklılaşma düzeyleri hesaplanmıştır. Buna ek olarak, yaşam kalitesinin tatil tercihi üzerindeki etkisini belirleyebilmek için regresyon analizi yapılmıştır. Ayrıca yapılan bütün analizler, tablolara dönüştürülerek açıklanmıştır.

4.1 Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Araştırma problemleri kapsamında ilk olarak örneklem grubunun demografik özellikleri frekans ve yüzde analizi kullanılarak incelenmiştir. Bu bağlamda örneklem grubunun yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumları, meslek ve gelir düzeylerine ait bilgiler Çizelge 4'de; 1 yıl içinde tatile çıkma sayıları, tercih ettikleri tatil dönemleri, tatile ayırdıkları süre ve tatil bütçelerine ait bilgiler ise Çizelge 5'de sunulmuştur.

Çizelge 4'den hareketle araştırmaya katılan örneklem grubunun yaşları incelendiğinde; 20 yaş ve altında 3 kişi (% 0,7), 21-30 yaş aralığında 238 kişi (% 58.6), 31-40 yaş aralığında 100 kişi (% 24.6), 41-50 yaş aralığında 49 kişi (% 12.2), 51 yaş ve üzerinde ise 16 kişi (% 3.9) olduğu tespit edilmiştir. Araştırma örneklemini cinsiyete dayalı olarak incelendiğinde, kadınların 228 kişi (% 56.29) ve erkeklerin ise 178 kişi (% 43.8) olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların medeni durumları incelendiğinde, evlilerin 211 kişi (% 52) ve bekârların ise 195 kişi (% 48) olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde; ilköğretim mezunu 29 kişi (% 7.1), lise mezunu 89 kişi (% 21.9), ön lisans mezunu 52 kişi (% 12.8), lisans mezunu 169 kişi (% 41.6) ve lisansüstü mezunu 67 kişi (% 16.6) olduğu belirlenmiştir. Buna ek olarak, katılımcıların meslekleri incelendiğinde, emekli 19 kişi (% 4.7), memur 136 kişi (% 33.5), özel sektör çalışanı 205 kişi (% 50.5), serbest meslek sahibi

33 kişi (% 8.1) ve diğer meslek gruplarında ise 13 kişi (% 3.2) tespit edilmiştir. Katılımcıların aylık gelir düzeyleri incelendiğinde; 2000 TL ve altında kazanan 15 kişi (% 3.7), 2001-3000 TL kazanan 165 kişi (% 40.7), 3001-4000 kazanan 85 kişi (% 20.9), 4001-5000 TL kazanan 76 kişi (% 18.7) ve 5000 TL üzerinde kazanan 65 kişi (% 16) tespit edilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların büyük oranda; 21-30 yaş aralığında, lisans mezunu, özel sektör çalışanı, 2001-3000 TL kazanca sahip bireyler olduğu görölmektedir.

Çizelge 4. Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Frekans ve Yüzde Analizleri

	Alt Özellikler	f	%
Yaş	20 ve altı	3	0.7
	21-30	238	58.6
	31-40	100	24.6
	41-50	49	12.2
	51 ve üstü	16	3.9
Cinsiyet	Kadın	228	56.2
	Erkek	178	43.8
Medeni Durum	Evli	211	52
	Bekâr	195	48
Eğitim Durumu	İlköğretim	29	7.1
	Lise	89	21.9
	Ön lisans	52	12.8
	Lisans	169	41.6
	Lisansüstü	67	16.6
Meslek	Emekli	19	4.7
	Memur	136	33.5
	Özel Sektör	205	50.5
	Serbest meslek	33	8.1
	Diğer	13	3.2
Gelir	2000 ve altı	15	3.7
	2001-3000	165	40.7
	3001-4000	85	20.9
	4001-5000	76	18.7
	5000 ve üzeri	65	16

Çizelge 5'den hareketle araştırmaya katılan örneklem grubunun 1 yıl içinde yaptıkları tatil sayıları incelendiğinde; 1 kez tatil yapan 258 kişi (% 63.5), 2 kez tatil yapan 106 kişi (% 26.2), 3 kez tatil yapan 22 kişi (% 5.4), 4 kez tatil yapan 5 kişi (% 1.3) tespit edilmiştir.

1.2), 5'ten fazla tatil yapan 15 kişi (% 3.7) tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların tatile çıktıkları tercih dönemleri incelendiğinde, ilkbahar mevsiminde 23 kişi (% 5.7), yaz mevsiminde 326 kişi (% 80.2), sonbahar mevsiminde 40 kişi (% 9.9) ve kış mevsiminde ise 17 kişi (% 4.2) belirlenmiştir. Katılımcıların tatile ayırdıkları süre incelendiğinde; 5 günden az tatil yapan 115 kişi (% 28.3), 5-9 gün tatil yapan 209 kişi (% 51.5), 10-14 gün tatil yapan 55 kişi (% 13.6), 15-19 gün tatil yapan 13 kişi (% 3.2), 20-25 gün tatil yapan 7 kişi (% 7.7) ve 25 günden fazla tatil yapan 7 kişi (% 7.7) belirlenmiştir. Buna ek olarak, katılımcıların tatil bütçesi incelendiğinde; tatil için 500 TL'den az ayıran 41 kişi (%10.1), 501-1500 TL ayıran 120 kişi (% 29.6), 1501-2500 TL ayıran 120 kişi (% 29.6), 2501-3500 TL ayıran 80 kişi (% 19.6) ve 3500 TL'den fazla ayıran 45 kişi (% 11.1) tespit edilmiştir. Bu bağlamda katılımcıların büyük oranda; yılda 1 kez tatile çıktıkları, tatil için yaz mevsimini tercih ettikleri, tatile 5-9 gün ve 501-2500 TL aralığında bütçe ayırdıkları tespit edilmiştir.

Çizelge 5. Katılımcıların Tatil Durumlarına İlişkin Frekans ve Yüzde Analizleri

	Alt Özellikler	f	%
1 Yıl İçinde Tatile Çıkma Sayısı	1	258	63.5
	2	106	26.2
	3	22	5.4
	4	5	1.2
	5 ve üzeri	15	3.7
Tercih Edilen Tatil Dönemi	İlkbahar	23	5.7
	Yaz	326	80.2
	Sonbahar	40	9.9
	Kış	17	4.2
Tatile Ayrılan Süre	4 ve altı	115	28.3
	5-9	209	51.5
	10-14	55	13.6
	15-19	13	3.2
	20-25	7	1.7
	25 ve üzeri	7	1.7
Tatil Bütçesi	500 ve altı	41	10.1
	501-1500	120	29.6
	1501-2500	120	29.6
	2501-3500	80	19.6
	3501 ve üzeri	45	11.1

4.2 Tatil Tercihleri Ölçeğine Ait Faktör Analizi Bulguları

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için 12 maddelik *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmış ve bu ölçeğin alt boyutlarını tespit edebilmek için faktör analizi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 6’da verilmiştir.

Çizelge 6. Tatil Tercihleri Ölçeğine Ait Faktör Analizi

	Yük	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Ortalama	Güvenirlik
1-PLAJ TATİLİ		4.16	34.63	3.09	.76
İdeal tatilim, sahilde uzanarak bol vakit geçirmektir.	.70				
Tatildeyken yeni insanlarla tanışmaktan hoşlanırım.	.68				
Güneş, kum ve gece hayatı en sevdiğim tatil türüdür.	.77				
2-KÜLTÜR TATİLİ		2.57	21.43	3.89	.88
Tatildeyken yerleşim yerlerini gezmekten hoşlanırım.	.71				
Seyahat ve tatiller tamamıyla bilgimizi arttırmaya dönük olmalıdır.	.70				
Her zaman gittiğim yerlerin kültürü hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışırım.	.84				
Ne zaman tatile gitsem yerel bir müze, ören yeri veya sanat galerisini ziyaret etmek için çaba gösteririm.	.69				
3-MACERA TATİLİ		1.44	12.03	3.77	.81
Tatildeyken aktif şeyler yapmayı (hareketli/faal olmayı) tercih ederim.	.74				
Tatildeyken olabildiğince yeni yerler görmeyi/ziyaret etmeyi tercih ederim.	.78				
Plajda uzanmaktansa trekking (doğa yürüyüşü) yapmayı daha çok tercih ederim.	.69				
İlkel koşullarda (mahrumiyet koşullarında) tatil yapmak, beni rahatsız etmez.	.52				

Faktör analizi sonucunda faktör yük değeri 0.50’nin altında kaldığı için bir soru ölçekten çıkarılmıştır. Bu bağlamda ölçeğin toplamda 11 maddelik 3 faktörden oluştuğu tespit edilmiştir. Bu faktörler, toplam varyansın % 68.09’unu açıklamaktadır.

Ayrıca ölçeğin KMO örneklem yeterliliği % 80 olarak hesap edilmiştir. Buna ek olarak Bartlett küresellik testi sonucu $X^2=2422.50$ olarak bulunmuştur ($p=.000$).

Ölçeğin birinci alt faktörü 3 maddeden oluşmaktadır. İçerdiği maddelerin niteliğinden dolayı “plaj tatili” ismiyle nitelendirilmiştir. Bu faktör, toplam varyansın 34.63’ünü oluşturmaktadır.

Ölçeğin ikinci alt faktörü 4 maddeden oluşmaktadır. İçerdiği maddelerin niteliğinden dolayı “kültür tatili” ismiyle nitelendirilmiştir. Bu faktör, toplam varyansın 21.43’ünü oluşturmaktadır.

Ölçeğin üçüncü alt faktörü 4 maddeden oluşmaktadır. İçerdiği maddelerin niteliğinden dolayı “macera tatili” ismiyle nitelendirilmiştir. Bu faktör, toplam varyansın 12.03’ünü oluşturmaktadır.

4.3 Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeğine Ait Faktör Analizi Bulguları

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için 27 maddelik *Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmış ve bu ölçeğin alt boyutlarını tespit edebilmek için faktör analizi ile analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 7’de verilmiştir.

Faktör analizi sonucunda, toplamda beş madde eşkökenlilik kapsamında 0.50’nin altında kaldığı için ölçekten çıkarılmıştır. Bu bağlamda ölçeğin toplamda 22 maddeden oluşan 4 faktörlü yapıda olduğu tespit edilmiştir. Bu faktörler, toplam varyansın % 72.15’ini açıklamaktadır. Ayrıca ölçeğin KMO örneklem yeterliliği % 89 olarak hesap edilmiştir. Buna ek olarak Bartlett küresellik testi sonucu $X^2=7207.83$ olarak bulunmuştur ($p=.000$).

Ölçeğin birinci alt faktörü 5 maddeden oluşmaktadır. İçerdiği maddelerin niteliğinden dolayı “fiziksel kalite” ismiyle nitelendirilmiştir. Bu faktör, toplam varyansın 39.62’sini oluşturmaktadır.

Ölçeğin ikinci alt faktörü 5 maddeden oluşmaktadır. İçerdiği maddelerin niteliğinden dolayı “psikolojik kalite” ismiyle nitelendirilmiştir. Bu faktör, toplam varyansın 12.61’ini oluşturmaktadır.

Ölçeğin üçüncü alt faktörü 4 maddeden oluşmaktadır. İçerdiği maddelerin niteliğinden dolayı “sosyal kalite” ismiyle nitelendirilmiştir. Bu faktör, toplam varyansın 10.41’ini oluşturmaktadır.

Ölçeğin dördüncü alt faktörü 8 maddeden oluşmaktadır. İçerdiği maddelerin niteliğinden dolayı “çevresel kalite” ismiyle nitelendirilmiştir. Bu faktör, toplam varyansın 9.51’ini oluşturmaktadır.

Çizelge 7. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeğine Ait Faktör Analizi

	Yük	Özdeğer	Açıklanan Varyans	Ortalama	Güvenirlilik
1- FİZİKSEL KALİTE		8.72	39.62	3.20	.92
Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli enerjiye sahibim.	.76				
Hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) düzeyimden memnunum.	.73				
Uyku kalitemden memnunum.	.73				
Günlük yaşam aktivitelerimi sürdürebilecek gücüm var.	.85				
İş yapabilme kapasitemden memnunum.	.76				
2- PSİKOLOJİK KALİTE		2.78	12.61	3.77	.92
Yaşamımdan zevk alırım.	.75				
Yaşamımı anlamlı bulurum.	.79				
Dikkatimi toplayabilme başarımdan memnunum.	.66				
Bedensel görünümümü kabullenirim.	.72				
Kendimden memnunum.	.80				
3- SOSYAL KALİTE		2.29	10.41	3.87	.90
Ailem dışındaki kişilerle olan ilişkilerimden memnunum.	.88				
Bireysel ilişkilerimden memnunum.	.86				
Arkadaşlarımdan aldığım destekten memnunum.	.86				
Yakın kişilerle (eş, iş arkadaşı, akraba) olan ilişkilerimde baskı ve kontrolle ilgili zorluk düzeylerimden memnunum.	.56				
4- ÇEVRESEL KALİTE		2.09	9.51	3.57	.92
Günlük yaşamımda kendimi güvenli hissedirim.	.70				
Fiziksel çevremi sağlık düzeyimden memnunum.	.64				
Gereksinimlerimi karşılayacak yeterli düzeyde param var.	.69				
Günlük yaşama ait bilgi ve haberlere ulaşabiliyor olmaktan memnunum.	.59				
Boş zaman aktiviteleri için yeterli fırsatım var.	.58				
Yaşadığım yerin koşullarından memnunum.	.69				
Sağlık hizmetlerine ulaşma koşullarınızdan memnunum.	.66				
Yaşadığım yerin ulaşım imkânlarından memnunum.	.60				

4.4 Araştırma Verilerinin Normallik Analizine İlişkin Bulgular

Araştırma verilerini analiz etmeden önce, *Tatil Tercih Ölçeği* ve *Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği*'nden toplanan verilerin dağılımları incelenmiştir. Literatürde basıklık (skewness) ve çarpıklık (kurtosis) değerleri ± 2 ve ± 7 aralığında olduğunda, verilerin normal dağılım sergilediği kabul edilmektedir (George ve Mallery, 2010; Hair, ve diğerleri, 2013; Tabachnick ve Fidel, 2013). Bu amaçla verilerin çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri incelenmiş olup ulaşılan bulgular doğrultusunda araştırma verilerinin normal dağılım sergilediği belirlenmiştir. Bu bağlamda yapılan analizler parametrik testler kullanılarak yapılmıştır. Araştırma verilerinin normal dağılım tablosu Çizelge 8'de sunulmuştur.

Çizelge 8. Araştırma Verilerinin Normallik Testi Sonuçları

		Skewness		Kurtosis	
		Statistic	Std. Error	Statistic	Std. Error
Tatil Tercih Ölçeği	Genel	-.40	.12	.24	.24
	Plaj	.02	.12	-.74	.24
	Kültür	-.90	.12	.74	.24
	Macera	-.62	.12	-.03	.24
Yaşam Kalite Ölçeği	Genel	-.52	.12	.43	.24
	Çevresel	-.42	.12	-.03	.24
	Fiziksel	-.32	.12	.05	.24
	Psikolojik	-.58	.12	-.09	.24
	Sosyal	-.80	.12	.35	.24

4.5 Araştırma Verilerinin Güvenilirlik Analizi Bulguları

Güvenilirliğin ölçülmesi için kullanılan en yaygın yöntem Cronbach's alfa olarak bilinen alfa katsayısıdır ve bu katsayının değeri 0 ile 1 arasında değerler alır. Literatür taramasında çeşitli araştırmacılar tarafından kabul edilen alfa değerleri ve güvenilirlik düzeyleri Çizelge 9'da verilmiştir (Altunışık ve diğerleri, 2012; Lorcu, 2015).

Çizelge 9. Güvenilirlik Değerleri

Alfa Değerleri	Güven Düzeyleri
$0 \leq \alpha < 0,40$	Güvenilir değil
$0,40 \leq \alpha < 0,60$	Düşük güvenilirlik
$0,60 \leq \alpha < 0,80$	Oldukça Güvenilir
$0,80 \leq \alpha < 1$	Yüksek güvenilirlik

Çalışma kapsamında kullanılan ölçeklerin güvenilirlik analizleri yapılarak, ölçek maddelerine ilişkin ortalama ve standart sapmalar ile birlikte Çizelge 10 ve 11’de gösterilmiştir. Çalışmada kullanılan yaşam kalitesi ölçeğine ait Cronbach Alfa değeri ölçekteki tüm maddelere verilen yanıtlar doğrultusunda 0.76 olarak, tatil tercihi ölçeğinin Cronbach’s α güvenilirlik katsayısı ölçekteki tüm maddelere verilen yanıtlar doğrultusunda 0.70 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin güvenilirliğinin uygun olduğunu göstermektedir.

4.6 Tatil Tercihi Ölçeği’ne Yönelik Betimsel Bulgular

Çizelge 10’daki betimsel istatistiklere göre ölçekteki “Tatildeyken olabildiğince yeni yerler görmeyi/ziyaret etmeyi tercih ederim.” maddesi ($\bar{x}=4.13$), “Tatildeyken yerleşim yerlerini gezmekten hoşlanırım.” maddesi ($\bar{x}=4.05$) ve “Tatildeyken aktif şeyler yapmayı (hareketli/faal olmayı) tercih ederim.” maddesi ($\bar{x}=4.04$) en etkili maddeler olarak; “Güneş, kum ve gece hayatı en sevdiğim tatil türüdür.” maddesi ($\bar{x}=3.09$), “İdeal tatilim, sahilde uzanarak bol vakit geçirmektir.” maddesi ($\bar{x}=3.26$), “İlkel koşullarda (mahrumiyet koşullarında) tatil yapmak, beni rahatsız etmez.” maddesi ($\bar{x}=3.33$) ise en zayıf maddeler olarak tespit edilmiştir. Ayrıca ölçekteki tüm maddelere verilen yanıtlar doğrultusunda ölçeğin Cronbach’s α güvenilirlik katsayısı .70 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgu, ölçeğin güvenilirliğinin uygun olduğunu göstermektedir.

Çizelge 10. Tatil Tercihi Ölçeği'ne Yönelik Betimsel İstatistikler

	n	min	max	\bar{x}	ss
İdeal tatilim, sahilde uzanarak bol vakit geçirmektir.	406	1	5	3.26	1.38
Tatildeyken yeni insanlarla tanışmaktan hoşlanırım.	406	1	5	3.51	1.26
Güneş. kum ve gece hayatı en sevdiğim tatil türüdür.	406	1	5	3.09	1.39
Tatildeyken yerleşim yerlerini gezmekten hoşlanırım.	406	1	5	4.05	1.07
Seyahat ve tatile tamamıyla bilgimizi arttırmaya dönük olmalıdır.	406	1	5	3.70	1.07
Her zaman gittiğim yerlerin kültürü hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışırım.	406	1	5	4.04	1.00
Ne zaman tatile gitsem yerel bir müze. ören yeri veya sanat galerisini ziyaret etmek için çaba gösteririm.	406	1	5	3.77	1.13
Tatildeyken aktif şeyler yapmayı (hareketli/faal olmayı) tercih ederim.	406	1	5	4.04	1.02
Tatildeyken olabildiğince yeni yerler görmeyi/ziyaret etmeyi tercih ederim.	406	1	5	4.13	1.03
Plajda uzanmaktansa trekking (doğa yürüyüşü) yapmayı daha çok tercih ederim.	406	1	5	3.57	1.25
İlkel koşullarda (mahrumiyet koşullarında) tatil yapmak, beni rahatsız etmez.	406	1	5	3.33	1.41
Cronbach's Alpha Değeri = 0.70 n = 406 Madde Sayısı = 11					

4.7 Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği'ne Yönelik Betimsel Bulgular

Çizelge 11'deki betimsel istatistiklere göre ölçekteki "Bireysel ilişkilerimden memnunum." maddesi ($\bar{x}=4.05$), "Kendimden memnunum." maddesi ($\bar{x}=4.05$) ve "Bedensel görünümümü kabullenirim." maddesi ($\bar{x}=4.02$) en etkili maddeler olarak; "Boş zaman aktiviteleri için yeterli fırsatım var." maddesi ($\bar{x}=3.19$), "Uyku kalitemden memnunum." maddesi ($\bar{x}=3.36$), "Yaşadığım yerin ulaşım imkânlarından memnunum." maddesi ($\bar{x}=3.50$) ise en zayıf maddeler olarak tespit edilmiştir. Ayrıca ölçekteki tüm maddelere verilen yanıtlar doğrultusunda ölçeğin Cronbach's α güvenilirlik katsayısı .76 olarak tespit edilmiştir. Bu bulgu, ölçeğin güvenilirliğinin uygun olduğunu göstermektedir.

Çizelge 11. Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalitesi Ölçeği'ne Yönelik Betimsel İstatistikler

	n	min	max	\bar{x}	ss
Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli enerjiye sahibim.	406	1	5	3.77	1.12
Hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) düzeyimden memnunum.	406	1	5	3.51	1.26
Uyku kalitemden memnunum.	406	1	5	3.36	1.24
Günlük yaşam aktivitelerimi sürdürebilecek gücüm var.	406	1	5	3.79	1.12
İş yapabilme kapasitemden memnunum.	406	1	5	3.94	1.09
Yaşamımdan zevk alırım.	406	1	5	3.82	1.02
Yaşamımı anlamlı bulurum.	406	1	5	3.94	1.02
Dikkatimi toplayabilme başarımdan memnunum.	406	1	5	3.75	1.06
Bedensel görünümümü kabullenirim.	406	1	5	4.02	1.02
Kendimden memnunum.	406	1	5	4.05	1.02
Ailem dışındaki kişilerle olan ilişkilerimden memnunum.	406	1	5	4.01	1.03
Bireysel ilişkilerimden memnunum.	406	1	5	4.05	1.04
Arkadaşlarımdan aldığım destekten memnunum.	406	1	5	3.90	1.09
Yakın kişilerle (eş, iş arkadaşı, akraba) olan ilişkilerimde baskı ve kontrolle ilgili zorluk düzeylerimden memnunum.	406	1	5	3.50	1.22
Günlük yaşamımda kendimi güvenli hissederim.	406	1	5	3.78	1.09
Fiziksel çevremın sağlık düzeyinden memnunum.	406	1	5	3.52	1.10
Gereksinimlerimi karşılayacak yeterli düzeyde param var.	406	1	5	3.59	1.16
Günlük yaşama ait bilgi ve haberlere ulaşabiliyor olmaktan memnunum.	406	1	5	3.95	1.07
Boş zaman aktiviteleri için yeterli fırsatım var.	406	1	5	3.19	1.24
Yaşadığım yerin koşullarından memnunum.	406	1	5	3.52	1.20
Sağlık hizmetlerine ulaşma koşullarınızdan memnunum.	406	1	5	3.50	1.23
Yaşadığım yerin ulaşım imkânlarından memnunum.	406	1	5	3.50	1.26
Cronbach's Alpha Değeri = 0.76 n = 406 Madde Sayısı = 22					

4.8 Örneklem Grubunun Tatil Tercihi Ölçeği'ne Göre Farklılaşma Durumuna Ait Bulgular

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler, kadın ve erkek şeklinde cinsiyete dayalı

olarak ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde bağımsız gruplar t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 12’de verilmiştir.

Çizelge 12’ye göre ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde erkeklerin puanı kadınların puanından daha yüksektir. Bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir [(Genel: $t_{404}=-1.95$, $p=.052$); (Plaj: $t_{404}=-1.79$, $p=.074$); (Kültür: $t_{404}=-.35$, $p=.725$); (Macera: $t_{404}=-1.30$, $p=.194$)].

Çizelge 12. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihi Ölçeği Puanlarına Ait Cinsiyete Dayalı Bağımsız gruplar t Testi Sonuçları

	Gruplar	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Genel	Kadın	228	3.53	.58	-1.95	404	.052
	Erkek	178	3.64	.61			
Plaj	Kadın	228	3.00	1.06	-1.79	404	.074
	Erkek	178	3.19	1.10			
Kültür	Kadın	228	3.86	.91	-.35	404	.725
	Erkek	178	3.91	.93			
Macera	Kadın	228	3.71	.99	-1.30	404	.194
	Erkek	178	3.84	.89			

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler, evli ve bekâr şeklinde medeni duruma dayalı olarak ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde bağımsız gruplar t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 13’de verilmiştir.

Çizelge 13’e göre ölçeğin genelinde ve macera alt faktöründe, bekârların puan ortalamaları evlilerin puan ortalamalarına göre daha yüksektir. Bağımsız gruplar t testi sonucuna göre bu farklılaşma, istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir [(Genel: $t_{404}=-2.72$, $p=.007$); (Macera: $t_{404}=-2.16$, $p=.031$)].

Çizelge 13’e göre ölçeğin plaj ve kültür alt faktörlerinde bekârların puanı evlilerin puanından daha yüksektir. Bağımsız gruplar t testi sonuçlarına göre bu farklılık istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir [(Plaj: $t_{404}=-1.48$, $p=.140$); (Kültür: $t_{404}=-1.31$, $p=.189$)].

Çizelge 13'e. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihi Ölçeği Puanlarına Ait Medeni Duruma Dayalı Bağımsız gruplar t Testi Sonuçları

	Gruplar	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Genel	Evli	211	3.50	.63	-2.72	404	.007
	Bekar	195	3.66	.55			
Plaj	Evli	211	3.01	1.07	-1.48	404	.140
	Bekar	195	3.17	1.08			
Kültür	Evli	211	3.83	.90	-1.31	404	.189
	Bekar	195	3.95	.93			
Macera	Evli	211	3.67	.98	-2.16	404	.031
	Bekar	195	3.87	.91			

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; 20 yaş altı, 21-30, 31-40, 41-50, 51 ve üzeri şeklinde yaşa dayalı olarak ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 14'de verilmiştir.

Çizelge 14'deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve plaj, kültür alt faktörlerinin yaşa dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=2.10$ $p=.079$); (Plaj: $F_{(4,401)}=.47$, $p=.761$); (Kültür: $F_{(4,401)}=1.74$, $p=.140$)].

Çizelge 14'deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre macera alt faktörlerinin yaşa dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilmiştir. Bu farklılaşma, 31-40 yaş aralığından daha yüksek bir ortalamaya sahip 21-30 yaş aralığı lehinedir [$F_{(4,401)}=2.99$ $p=.019$].

Çizelge 14. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Yaşa Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Yaş	n	\bar{x}	ss	F	p	Tukey
Genel	21-30	241	3.71	.58	2.10	.079	
	31-40	100	3.46	.63			
	41-50	49	3.60	.60			
	50 ve üzeri	16	3.40	.63			
Plaj	21-30	241	3.05	1.04	.47	.761	
	31-40	100	3.10	1.14			
	41-50	49	3.10	1.14			
	50 ve üzeri	16	2.73	1.10			
Kültür	21-30	241	4.05	.92	1.74	.140	
	31-40	100	3.77	.94			
	41-50	49	3.90	.74			
	50 ve üzeri	16	3.78	1.08			
Macera	21-30	241	3.69	.90	2.99	.019	21-30 > 31-40
	31-40	100	3.51	1.08			
	41-50	49	3.79	.87			
	50 ve üzeri	16	3.67	.81			

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; ilköğretim, lise, önlisans, lisans ve lisansüstü şeklinde eğitim durumlarına dayalı olarak ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 15’de verilmiştir.

Çizelge 15’deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinin eğitim durumlarına dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=1.35$, $p=.252$); (Plaj: $F_{(4,401)}=1.02$, $p=.397$); (Kültür: $F_{(4,401)}=2.33$, $p=.055$); (Macera: $F_{(4,401)}=.44$, $p=.778$)].

Çizelge 15. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Eğitim Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Eğitim Durumu	n	\bar{x}	ss	F	p
Genel	İlköğretim	29	3.63	.65	1.35	.252
	Lise	89	3.58	.64		
	Ön Lisans	52	3.59	.68		
	Lisans	169	3.52	.56		
	Lisans Üstü	67	3.71	.54		
Plaj	İlköğretim	29	3.19	.80	1.02	.397
	Lise	89	3.16	1.23		
	Ön Lisans	52	3.29	1.17		
	Lisans	169	2.98	1.05		
	Lisans Üstü	67	3.05	.97		
Kültür	İlköğretim	29	3.94	1.13	2.33	.055
	Lise	89	3.84	.92		
	Ön Lisans	52	3.79	1.07		
	Lisans	169	3.82	.85		
	Lisans Üstü	67	4.19	.80		
Macera	İlköğretim	29	3.77	1.22	.44	.778
	Lise	89	3.74	1.01		
	Ön Lisans	52	3.69	.91		
	Lisans	169	3.76	.93		
	Lisans Üstü	67	3.90	.87		

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; emekli, memur, özel sektör çalışanı, serbest meslek sahibi ve diğer meslek grupları şeklinde meslek durumlarına dayalı olarak ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 16’da verilmiştir.

Çizelge 16’daki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinin meslek durumlarına dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=.95$, $p=.438$); (Plaj: $F_{(4,401)}=1.63$, $p=.165$); (Kültür: $F_{(4,401)}=.31$, $p=.869$); (Macera: $F_{(4,401)}=.23$, $p=.924$)].

Çizelge 16. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Meslek Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Meslek	n	\bar{x}	ss	F	p
Genel	Emekli	19	3.36	.60	.95	.438
	Memur	136	3.57	.54		
	Özel Sektör	205	3.62	.63		
	Serbest Meslek	33	3.59	.64		
	Diğer	13	3.47	.57		
Plaj	Emekli	19	2.78	.96	1.63	.165
	Memur	136	2.98	1.11		
	Özel Sektör	205	3.19	1.07		
	Serbest Meslek	33	3.19	1.06		
	Diğer	13	2.73	1.06		
Kültür	Emekli	19	3.70	1.04	.31	.869
	Memur	136	3.93	.84		
	Özel Sektör	205	3.89	.94		
	Serbest Meslek	33	3.86	1.01		
	Diğer	13	3.79	.94		
Macera	Emekli	19	3.62	.96	.23	.924
	Memur	136	3.79	.80		
	Özel Sektör	205	3.77	1.01		
	Serbest Meslek	33	3.71	1.10		
	Diğer	13	3.90	1.07		

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; 2000 TL'den daha az, 2001-3000 TL, 3001-4000 TL, 4001-5000 TL ve 5000 TL'den daha fazla şeklinde gelir durumlarına dayalı olarak ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 17'de verilmiştir.

Çizelge 17'deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinin gelir durumlarına dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=.76$, $p=.552$); (Plaj: $F_{(4,401)}=1.35$, $p=.252$); (Kültür: $F_{(4,401)}=.25$, $p=.908$); (Macera: $F_{(4,401)}=.67$, $p=.615$)].

Çizelge 17. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Gelir Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Gelir	n	\bar{x}	ss	F	p
Genel	1-2000	15	3.68	.69	.76	.552
	2001-3000	165	3.60	.60		
	3001-4000	85	3.62	.62		
	4001-5000	76	3.48	.59		
	5001 ve üzeri	65	3.57	.55		
Plaj	1-2000	15	3.08	1.14	1.35	.252
	2001-3000	165	3.13	1.09		
	3001-4000	85	3.25	1.11		
	4001-5000	76	2.89	.98		
	5001 ve üzeri	65	2.99	1.12		
Kültür	1-2000	15	3.95	1.27	.25	.908
	2001-3000	165	3.85	.94		
	3001-4000	85	3.91	.86		
	4001-5000	76	3.88	.98		
	5001 ve üzeri	65	3.97	.77		
Macera	1-2000	15	4.00	.85	.67	.615
	2001-3000	165	3.83	1.02		
	3001-4000	85	3.71	.97		
	4001-5000	76	3.68	.91		
	5001 ve üzeri	65	3.77	.81		

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; 1 kez, 2 kez, 3 kez, 4 kez ve 5'ten daha fazla şeklinde 1 yılda tatile çıkma sayısına dayalı olarak ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 18'de verilmiştir.

Çizelge 18'deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin plaj, kültür, macera alt faktörlerinin 1 yılda tatile çıkma sıklığına dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Plaj: $F_{(4,401)}=.96$, $p=.427$); (Kültür: $F_{(4,401)}=2.24$, $p=.066$); (Macera: $F_{(4,401)}=1.80$, $p=.128$)].

Çizelge 18'deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçek genelinin 1 yılda tatile çıkma sıklığına dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilmiştir. Bu farklılaşma, 1 kez tatile çıkanlardan daha yüksek bir ortalamaya sahip 5'ten daha fazla tatile çıkanların lehinedir [$F_{(4,401)}=3.65, p=.006$].

Çizelge 18. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında 1 Yılda Tatile Çıkma Sıklığına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Tatil Sıklığı	n	\bar{x}	ss	F	p	Tukey
Genel	1 kez	258	3.51	.63	3.65	.006	5 üzeri > 1 kez
	2 kez	106	3.66	.52			
	3 kez	22	3.63	.48			
	4 kez	5	4.05	.57			
	5 ve üzeri	15	3.95	.43			
Plaj	1 kez	258	3.05	1.11	.96	.427	
	2 kez	106	3.16	1.04			
	3 kez	22	2.90	.99			
	4 kez	5	3.75	.94			
	5 ve üzeri	15	3.28	.95			
Kültür	1 kez	258	3.80	.97	2.24	.066	
	2 kez	106	3.98	.80			
	3 kez	22	4.03	.84			
	4 kez	5	4.25	.83			
	5 ve üzeri	15	4.37	.60			
Macera	1 kez	258	3.69	.98	1.80	.128	
	2 kez	106	3.84	.89			
	3 kez	22	3.94	.94			
	4 kez	5	4.15	.86			
	5 ve üzeri	15	4.20	.64			

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; ilkbahar, yaz, sonbahar ve kış şeklinde tercih edilen tatil dönemine dayalı olarak ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 19'da verilmiştir.

Çizelge 19'daki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve kültür alt faktörünün tercih edilen tatil dönemine dayalı kıyaslanmasında

istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(3,402)}=1.05, p=.372$); (Kültür: $F_{(3,402)}=.89, p=.447$)].

Çizelge 19’da ki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre plaj ve kültür alt faktörlerinin tercih edilen tatil dönemine dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın yönü plaj faktöründe; ilkbahar ve kış mevsimleri arasında kış lehine, yaz ve sonbahar mevsimleri arasında yaz lehine, yaz ve kış mevsimleri arasında yaz lehinedir. Ayrıca macera faktöründe; sonbahar ve yaz mevsimleri arasında sonbahar lehine, kış ve yaz mevsimleri arasında kış lehine, kış ve sonbahar mevsimleri arasında kış lehinedir [(Plaj: $F_{(3,402)}=6.92, p=.000$); (Macera $F_{(3,402)}=11.94, p=.000$)].

Çizelge 19. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Tercih Edilen Tatil Dönemine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Tercih Dönemi	n	\bar{x}	ss	F	p	Tukey
Genel	İlkbahar	23	3.77	.52	1.05	.372	
	Yaz	326	3.56	.61			
	Sonbahar	40	3.61	.61			
	Kış	17	3.68	.35			
Plaj	İlkbahar	23	3.26	.93	6.92	.000	İ>K Y>S Y>K
	Yaz	326	3.17	1.08			
	Sonbahar	40	2.66	1.05			
	Kış	17	2.22	.65			
Kültür	İlkbahar	23	3.94	.75	.89	.447	
	Yaz	326	3.86	.94			
	Sonbahar	40	4.09	.80			
	Kış	17	3.99	1.00			
Macera	İlkbahar	23	4.10	.80	11.94	.000	S>Y K>Y K>S
	Yaz	326	3.65	.95			
	Sonbahar	40	4.08	.78			
	Kış	17	4.82	.34			

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; 5 günden az, 5-9 gün, 10-14 gün, 15-19 gün, 20-25 gün ve 25 günden daha fazla şeklinde tatil süresine dayalı olarak ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 20’de verilmiştir.

Çizelge 20'deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinin tatil süresine dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(5,400)}=.84$, $p=.552$); (Plaj: $F_{(5,400)}=2.04$, $p=.072$); (Kültür: $F_{(5,400)}=.70$, $p=.628$); (Macera: $F_{(5,400)}=1.28$, $p=.273$)].

Çizelge 20. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Tatil Sürelerine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Tatil Süresi	n	\bar{x}	ss	F	p
Genel	5 günden az	115	3.55	.59	.84	.552
	5-9 gün	209	3.58	.61		
	10-14 gün	55	3.62	.56		
	15-19 gün	13	3.87	.59		
	20-25 gün	7	3.41	.57		
	25 üzeri	7	3.55	.50		
Plaj	5 günden az	115	2.95	1.11	2.04	.072
	5-9 gün	209	3.18	1.04		
	10-14 gün	55	3.15	1.19		
	15-19 gün	13	3.29	1.07		
	20-25 gün	7	2.54	.93		
	25 üzeri	7	2.25	.41		
Kültür	5 günden az	115	3.84	.97	.70	.628
	5-9 gün	209	3.87	.92		
	10-14 gün	55	3.96	.85		
	15-19 gün	13	4.29	.75		
	20-25 gün	7	3.75	1.09		
	25 üzeri	7	4.04	.67		
Macera	5 günden az	115	3.85	.93	1.28	.273
	5-9 gün	209	3.68	.95		
	10-14 gün	55	3.76	1.05		
	15-19 gün	13	4.02	.81		
	20-25 gün	7	3.93	.62		
	25 üzeri	7	4.36	.79		

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; 500 TL ve daha az, 501-1500 TL, 1501-2500 TL, 2501-3500 TL, 3500 TL'den daha fazla şeklinde tatil için ayrılan bütçeye dayalı olarak ölçeğin genelinde ve plaj, kültür, macera alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 21'de verilmiştir.

Çizelge 21'de ki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve plaj, macera alt faktörlerinin tatil için ayrılan bütçeye dayalı kıyaslanmasında

istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=1.07, p=.373$); (Plaj: $F_{(4,401)}=.76, p=.555$); (Macera: $F_{(4,401)}=.96, p=.429$)].

Çizelge 21'deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre kültür alt faktörünün tatil için ayrılan bütçeye dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın yönü 500 TL'den daha az bütçe ve 1501-2500 TL arasında 1501-2500 TL lehine, 1501-2500 TL ve 2501-3500 TL arasında 1501-2500 TL, 2501-3500 TL ve 3500'ten daha fazla bütçe arasında 3500 TL'den daha fazla bütçe lehinedir [$F_{(3,402)}=2.64, p=.034$].

Çizelge 21. Araştırma Örnekleminin Tatil Tercihleri Ölçeği Puanlarında Tatil Bütçelerine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Bütçe	n	\bar{x}	ss	F	p	Tukey
Genel	1-500	41	3.45	.65	1.07	.373	
	501-1500	120	3.65	.49			
	1501-2500	120	3.59	.60			
	2501-3500	80	3.53	.70			
	3501 ve üzeri	45	3.57	.61			
Plaj	1-500	41	2.87	1.23	.76	.555	
	501-1500	120	3.05	1.04			
	1501-2500	120	3.09	1.06			
	2501-3500	80	3.21	1.11			
	3501 ve üzeri	45	3.14	1.06			
Kültür	1-500	41	3.62	1.04	2.64	.034	2 > 1 2 > 3 3 > 4
	501-1500	120	4.03	.82			
	1501-2500	120	3.96	.88			
	2501-3500	80	3.70	1.01			
	3501 ve üzeri	45	3.92	.89			
Macera	1-500	41	3.87	1.19	.96	.429	
	501-1500	120	3.88	.86			
	1501-2500	120	3.72	.96			
	2501-3500	80	3.68	.95			
	3501 ve üzeri	45	3.65	.89			

4.9 Örneklem Grubunun Yaşam Kalitesi Ölçeği'ne Göre Farklılaşma Durumuna Ait Bulgular

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Yaşam Kalitesi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler, kadın ve erkek şeklinde cinsiyete dayalı olarak ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt

faktörlerinde bağımsız gruplar t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 22’de verilmiştir.

Çizelge 22’ye göre ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel ve sosyal alt faktörlerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir. Fakat ölçeğin psikolojik alt faktöründe erkeklerin puanı kadınların puanına göre istatistiksel olarak daha yüksek bulunmuştur [(Genel: $t_{404}=-1.03$, $p=.316$); (Çevresel: $t_{404}=-.83$, $p=.405$); (Fiziksel: $t_{404}=-1.01$, $p=.313$); (Psikolojik: $t_{404}=-2.96$, $p=.003$); (Sosyal: $t_{404}=1.94$, $p=.053$)].

Çizelge 22. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarına Ait Cinsiyete Dayalı Bağımsız gruplar t Testi Sonuçları

	Gruplar	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Genel	Kadın	228	3.45	.51	-1.03	404	.316
	Erkek	178	3.50	.52			
Çevresel	Kadın	228	3.54	1.00	-.83	404	.405
	Erkek	178	3.61	.82			
Fiziksel	Kadın	228	3.17	.66	-1.01	404	.313
	Erkek	178	3.24	.68			
Psikolojik	Kadın	228	3.68	.74	-2.96	404	.003
	Erkek	178	3.89	.71			
Sosyal	Kadın	228	3.95	.91	1.94	404	.053
	Erkek	178	3.76	1.01			

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Yaşam Kalitesi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler, evli ve bekâr şeklinde medeni duruma dayalı olarak ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinde bağımsız gruplar t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 23’de verilmiştir.

Çizelge 23’e göre ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktöründe, istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $t_{404}=.08$, $p=.934$); (Çevresel: $t_{404}=-1.10$, $p=.270$); (Fiziksel: $t_{404}=-.27$, $p=.784$); (Psikolojik: $t_{404}=1.60$, $p=.110$); (Sosyal: $t_{404}=.57$, $p=.566$)].

Çizelge 23. Araştırma Örneklemine Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarına Ait Medeni Duruma Dayalı Bağımsız gruplar t Testi Sonuçları

	Gruplar	n	\bar{x}	ss	t	sd	p
Genel	Evli	211	3.47	.54	.08	404	.934
	Bekâr	195	3.47	.49			
Çevresel	Evli	211	3.52	.93	-1.10	404	.270
	Bekâr	195	3.62	.92			
Fiziksel	Evli	211	3.20	.71	-.27	404	.784
	Bekâr	195	3.21	.62			
Psikolojik	Evli	211	3.83	.73	1.60	404	.110
	Bekâr	195	3.71	.74			
Sosyal	Evli	211	3.90	.97	.57	404	.566
	Bekâr	195	3.84	.95			

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Yaşam Kalitesi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; 20 yaş altı, 21-30, 31-40, 41-50, 51 ve üzeri şeklinde yaşa dayalı olarak ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 24’de verilmiştir.

Çizelge 24’deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinin yaşa dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=1.00$ $p=.405$); (Çevresel: $F_{(4,401)}=.47$, $p=.759$); (Fiziksel: $F_{(4,401)}=2.95$, $p=.060$); (Psikolojik: $F_{(4,401)}=.67$, $p=.614$); (Sosyal: $F_{(4,401)}=2.02$, $p=.091$)].

Çizelge 24. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Yaşa Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Yaş	n	\bar{x}	ss	F	p
Genel	21-30	241	3.62	.50	1.00	.405
	31-40	100	3.40	.58		
	41-50	49	3.51	.46		
	50 ve üzeri	16	3.40	.54		
Çevresel	21-30	241	3.78	.96	.47	.759
	31-40	100	3.53	.90		
	41-50	49	3.60	.83		
	50 ve üzeri	16	3.52	1.02		
Fiziksel	21-30	241	3.36	.65	2.95	.060
	31-40	100	3.04	.68		
	41-50	49	3.32	.66		
	50 ve üzeri	16	3.01	.75		
Psikolojik	21-30	241	3.62	.70	.67	.614
	31-40	100	3.75	.85		
	41-50	49	3.79	.74		
	50 ve üzeri	16	3.66	.57		
Sosyal	21-30	241	4.12	.91	2.02	.091
	31-40	100	3.73	1.02		
	41-50	49	3.71	.96		
	50 ve üzeri	16	3.70	1.19		

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Yaşam Kalitesi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; ilköğretim, lise, önlisans, lisans ve lisansüstü şeklinde eğitim durumlarına dayalı olarak ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 25’de verilmiştir.

Çizelge 25’deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinin eğitim durumlarına dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=1.82$ $p=.124$); (Çevresel: $F_{(4,401)}=1.46$, $p=.213$); (Fiziksel: $F_{(4,401)}=.78$, $p=.540$); (Psikolojik: $F_{(4,401)}=1.74$, $p=.140$); (Sosyal: $F_{(4,401)}=1.15$, $p=.335$)].

Çizelge 25. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Eğitim Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Eğitim Durumu	n	\bar{x}	ss	F	p
Genel	İlköğretim	29	3.28	.67	1.82	.124
	Lise	89	3.51	.56		
	Ön Lisans	52	3.58	.47		
	Lisans	169	3.46	.49		
	Lisans Üstü	67	3.45	.46		
Çevresel	İlköğretim	29	3.31	1.26	1.46	.213
	Lise	89	3.69	.96		
	Ön Lisans	52	3.68	.82		
	Lisans	169	3.50	.86		
	Lisans Üstü	67	3.61	.96		
Fiziksel	İlköğretim	29	3.08	.70	.78	.540
	Lise	89	3.25	.78		
	Ön Lisans	52	3.31	.55		
	Lisans	169	3.19	.64		
	Lisans Üstü	67	3.15	.65		
Psikolojik	İlköğretim	29	3.51	.89	1.74	.140
	Lise	89	3.79	.74		
	Ön Lisans	52	3.89	.82		
	Lisans	169	3.81	.68		
	Lisans Üstü	67	3.66	.70		
Sosyal	İlköğretim	29	3.57	1.35	1.15	.335
	Lise	89	3.83	1.08		
	Ön Lisans	52	4.07	.91		
	Lisans	169	3.87	.83		
	Lisans Üstü	67	3.91	.96		

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Yaşam Kalitesi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; emekli, memur, özel sektör çalışanı, serbest meslek sahibi ve diğer meslek grupları şeklinde meslek durumlarına dayalı olarak ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 26’da verilmiştir.

Çizelge 26’daki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinin meslek durumlarına

dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=.53$ $p=.717$); (Çevresel: $F_{(4,401)}=.48$, $p=.748$); (Fiziksel: $F_{(4,401)}=1.53$, $p=.194$); (Psikolojik: $F_{(4,401)}=2.30$, $p=.058$); (Sosyal: $F_{(4,401)}=.50$, $p=.734$)].

Çizelge 26. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Meslek Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Meslek	n	\bar{x}	ss	F	p
Genel	Emekli	19	3.48	.57	.53	.717
	Memur	136	3.50	.46		
	Özel Sektör	205	3.48	.54		
	Serbest Meslek	33	3.36	.63		
	Diğer	13	3.42	.39		
Çevresel	Emekli	19	3.69	1.02	.48	.748
	Memur	136	3.58	.74		
	Özel Sektör	205	3.59	.99		
	Serbest Meslek	33	3.39	1.19		
	Diğer	13	3.71	.91		
Fiziksel	Emekli	19	3.23	.78	1.53	.194
	Memur	136	3.17	.60		
	Özel Sektör	205	3.27	.68		
	Serbest Meslek	33	3.01	.75		
	Diğer	13	3.00	.69		
Psikolojik	Emekli	19	3.62	.77	2.30	.058
	Memur	136	3.92	.67		
	Özel Sektör	205	3.70	.75		
	Serbest Meslek	33	3.68	.84		
	Diğer	13	3.62	.62		
Sosyal	Emekli	19	3.59	1.17	.50	.734
	Memur	136	3.85	.84		
	Özel Sektör	205	3.89	.98		
	Serbest Meslek	33	3.95	1.07		
	Diğer	13	3.94	1.26		

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Yaşam Kalitesi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; 2000 TL'den daha az, 2001-3000 TL, 3001-4000 TL, 4001-5000 TL ve 5000 TL'den daha fazla şeklinde gelir durumlarına dayalı olarak ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 27'de verilmiştir.

Çizelge 27'deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinin gelir durumlarına dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit

edilememiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=1.29$ $p=.274$); (Çevresel: $F_{(4,401)}=1.19$, $p=.313$); (Fiziksel: $F_{(4,401)}=.71$, $p=.584$); (Psikolojik: $F_{(4,401)}=2.82$, $p=.061$); (Sosyal: $F_{(4,401)}=.69$, $p=.601$)].

Çizelge 27. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Gelir Durumlarına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Gelir	n	\bar{x}	ss	F	p
Genel	1-2000	15	3.50	.59	1.29	.274
	2001-3000	165	3.42	.54		
	3001-4000	85	3.58	.42		
	4001-5000	76	3.46	.56		
	5001 ve üzeri	65	3.47	.50		
Çevresel	1-2000	15	3.67	1.13	1.19	.313
	2001-3000	165	3.49	1.02		
	3001-4000	85	3.75	.83		
	4001-5000	76	3.52	.90		
	5001 ve üzeri	65	3.57	.77		
Fiziksel	1-2000	15	3.32	.75	.71	.584
	2001-3000	165	3.21	.70		
	3001-4000	85	3.27	.60		
	4001-5000	76	3.17	.65		
	5001 ve üzeri	65	3.11	.67		
Psikolojik	1-2000	15	3.53	.76	2.82	.061
	2001-3000	165	3.65	.75		
	3001-4000	85	3.88	.62		
	4001-5000	76	3.81	.81		
	5001 ve üzeri	65	3.94	.71		
Sosyal	1-2000	15	3.87	1.25	.69	.601
	2001-3000	165	3.86	1.00		
	3001-4000	85	4.01	.94		
	4001-5000	76	3.82	.93		
	5001 ve üzeri	65	3.77	.85		

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Yaşam Kalitesi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; 1 kez, 2 kez, 3 kez, 4 kez ve 5'ten daha fazla şeklinde 1 yılda tatile çıkma sayısına dayalı olarak ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 28'de verilmiştir.

Çizelge 28'deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin çevresel, fiziksel, sosyal alt faktörlerinin 1 yılda tatile çıkma sıklığına dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Çevresel: $F_{(4,401)}=2.26$, $p=.062$); (Fiziksel: $F_{(4,401)}=3.37$, $p=.100$); (Sosyal: $F_{(4,401)}=1.22$, $p=.302$)].

Çizelge 28'deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçek genelinde ve psikolojik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilmiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=4.17$, $p=.003$); (Psikolojik: $F_{(4,401)}=3.86$, $p=.004$)].

Çizelge 28. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında 1 Yılda Tatile Çıkma Sıklığına Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Tatil Sıklığı	n	\bar{x}	ss	F	p	Tukey
Genel	1 kez	258	3.41	.54	4.17	.003	3 kez > 1 kez
	2 kez	106	3.53	.45			
	3 kez	22	3.76	.38			
	4 kez	5	3.73	.51			
	5 ve üzeri	15	3.66	.52			
Çevresel	1 kez	258	3.50	.95	2.26	.062	
	2 kez	106	3.61	.90			
	3 kez	22	3.97	.73			
	4 kez	5	4.28	.80			
	5 ve üzeri	15	3.70	.87			
Fiziksel	1 kez	258	3.13	.70	3.37	.100	
	2 kez	106	3.25	.58			
	3 kez	22	3.49	.53			
	4 kez	5	3.46	.60			
	5 ve üzeri	15	3.58	.69			
Psikolojik	1 kez	258	3.67	.73	3.86	.004	2 kez > 1 kez
	2 kez	106	3.91	.72			
	3 kez	22	4.11	.62			
	4 kez	5	3.87	1.02			
	5 ve üzeri	15	4.02	.64			
Sosyal	1 kez	258	3.80	1.03	1.22	.302	
	2 kez	106	3.96	.86			
	3 kez	22	4.18	.66			
	4 kez	5	4.00	1.24			
	5 ve üzeri	15	3.97	.64			

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için Yaşam Kalitesi Ölçeği örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; ilkbahar, yaz, sonbahar ve kış şeklinde tercih edilen tatil dönemine dayalı olarak ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 29’da verilmiştir.

Çizelge 29'daki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve çevresel, fiziksel, psikolojik alt faktörlerinin tercih edilen tatil dönemine dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=.52$ $p=.672$); (Çevresel: $F_{(4,401)}=1.37$, $p=.251$); (Fiziksel: $F_{(4,401)}=.17$, $p=.920$); (Psikolojik: $F_{(4,401)}=.96$, $p=.411$)].

Çizelge 29'daki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre sosyal alt faktörlerinin tercih edilen tatil dönemine dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilmiştir. Bu farklılaşmanın yönü ilkbahar, yaz ve sonbahara göre daha düşük puan ortalamasına sahip kış aleyhinedir [$F_{(3,402)}=4.80$, $p=.003$].

Çizelge 29. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Tercih Edilen Tatil Dönemine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Tercih Dönemi	n	\bar{x}	ss	F	p	Tukey
Genel	İlkbahar	23	3.39	.58	.52	.672	
	Yaz	326	3.48	.54			
	Sonbahar	40	3.48	.34			
	Kış	17	3.36	.40			
Çevresel	İlkbahar	23	3.28	1.11	1.37	.251	
	Yaz	326	3.60	.93			
	Sonbahar	40	3.44	.76			
	Kış	17	3.77	.97			
Fiziksel	İlkbahar	23	3.19	.58	.17	.920	
	Yaz	326	3.20	.69			
	Sonbahar	40	3.18	.58			
	Kış	17	3.31	.65			
Psikolojik	İlkbahar	23	3.74	.74	.96	.411	
	Yaz	326	3.76	.75			
	Sonbahar	40	3.93	.63			
	Kış	17	3.53	.78			
Sosyal	İlkbahar	23	4.08	.98	4.80	.003	İ>K S>K Y>K
	Yaz	326	3.88	.92			
	Sonbahar	40	4.01	.81			
	Kış	17	3.06	1.56			

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Yaşam Kalitesi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; 5 günden az, 5-9 gün, 10-14 gün, 15-19 gün, 20-25 gün ve 25 günden daha fazla şeklinde tatil süresine dayalı olarak ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinde tek yönlü

varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 30'da verilmiştir.

Çizelge 30'daki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin çevresel ve fiziksel alt faktörlerinin tatil süresine dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Çevresel: $F_{(5,400)}=2.01$, $p=.077$); (Fiziksel: $F_{(5,400)}=.89$, $p=.491$)].

Çizelge 30'daki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli, psikolojik ve sosyal alt faktörlerinin tercih edilen tatil süresine dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilmiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=3.03$ $p=.011$); (Psikolojik: $F_{(4,401)}=3.42$, $p=.005$); (Sosyal: $F_{(4,401)}=2.45$, $p=.033$)].

Çizelge 30. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Tatil Sürelerine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Tatil Süresi	n	\bar{x}	ss	F	p	Tukey
Genel	5 günden az	115	3.37	.49	3.03	.011	4>1
	5-9 gün	209	3.50	.52			
	10-14 gün	55	3.53	.54			
	15-19 gün	13	3.87	.40			
	20-25 gün	7	3.51	.34			
	25 üzeri	7	3.28	.44			
Çevresel	5 günden az	115	3.44	.94	2.01	.077	
	5-9 gün	209	3.61	.91			
	10-14 gün	55	3.61	.97			
	15-19 gün	13	4.12	.66			
	20-25 gün	7	3.73	.85			
	25 üzeri	7	3.02	1.06			
Fiziksel	5 günden az	115	3.15	.70	.89	.491	
	5-9 gün	209	3.19	.67			
	10-14 gün	55	3.29	.60			
	15-19 gün	13	3.47	.55			
	20-25 gün	7	3.41	.75			
	25 üzeri	7	3.27	.57			
Psikolojik	5 günden az	115	3.57	.71	3.42	.005	4>1
	5-9 gün	209	3.83	.73			
	10-14 gün	55	3.86	.79			
	15-19 gün	13	4.27	.66			
	20-25 gün	7	3.69	.56			
	25 üzeri	7	3.74	.48			
Sosyal	5 günden az	115	3.72	1.07	2.45	.033	4>1
	5-9 gün	209	3.59	.92			
	10-14 gün	55	4.01	.89			
	15-19 gün	13	4.58	.50			
	20-25 gün	7	3.57	.93			
	25 üzeri	7	3.71	1.05			

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Yaşam Kalitesi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler; 500 TL ve daha az, 501-1500 TL, 1501-2500 TL, 2501-3500 TL, 3500 TL'den daha fazla şeklinde tatil için ayrılan bütçeye dayalı olarak ölçeğin genelinde ve çevresel, fiziksel, psikolojik ve sosyal alt

faktörlerinde tek yönlü varyans analizi (anova) testi kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda ortaya çıkan bulgular Çizelge 31’de verilmiştir.

Çizelge 31’deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin fiziksel ve sosyal alt faktörlerinin tatil için ayrılan bütçeye dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilememiştir [(Fiziksel: $F_{(4,401)}=.47, p=.755$); (Sosyal: $F_{(4,401)}=1.58, p=.180$)].

Çizelge 31’deki tek yönlü varyans analizi (anova) sonuçlarına göre ölçeğin geneli ve çevresel, psikolojik alt faktörlerinin tatil için ayrılan bütçeye dayalı kıyaslanmasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir farklılaşma tespit edilmiştir [(Genel: $F_{(4,401)}=3.59, p=.007$); (Çevresel: $F_{(4,401)}=2.71, p=.030$); (Psikolojik: $F_{(4,401)}=1.58, p=.180$)].

Çizelge 31. Araştırma Örnekleminin Yaşam Kalitesi Ölçeği Puanlarında Tatil Bütçelerine Ait Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Bütçe	n	\bar{x}	ss	F	p	Tukey
Genel	1-500	41	3.21	.63	3.59	.007	2>1 3>1
	501-1500	120	3.45	.44			
	1501-2500	120	3.51	.51			
	2501-3500	80	3.56	.46			
	3501 ve üzeri	45	3.52	.64			
Çevresel	1-500	41	3.19	1.14	2.71	.030	3>1
	501-1500	120	3.56	.86			
	1501-2500	120	3.55	.91			
	2501-3500	80	3.75	.82			
	3501 ve üzeri	45	3.68	1.02			
Fiziksel	1-500	41	3.12	.80	.47	.755	
	501-1500	120	3.19	.61			
	1501-2500	120	3.23	.69			
	2501-3500	80	3.17	.61			
	3501 ve üzeri	45	3.29	.72			
Psikolojik	1-500	41	3.27	.82	8.19	.000	2>1 3>1 4>1
	501-1500	120	3.68	.62			
	1501-2500	120	3.90	.76			
	2501-3500	80	3.97	.54			
	3501 ve üzeri	45	3.77	.94			
Sosyal	1-500	41	3.54	1.20	1.58	.180	
	501-1500	120	3.88	.93			
	1501-2500	120	3.97	.88			
	2501-3500	80	3.91	.95			
	3501 ve üzeri	45	3.81	.96			

4.10 Yaşam Kalitesi ile Tatil Tercihleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği* ve *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, yaşam kalitesi ile tatil tercihleri arasındaki ilişki düzeyini belirleyebilmek için korelasyon analizi yapılmış ve ortaya çıkan bulgular Çizelge 32’de verilmiştir.

Çizelge 32’den ulaşılan bulgular doğrultusunda, araştırma örnekleminin yaşam kalitesi ile genel tatil tercihi, kültür tatil tercihi ve macera tatil tercihi arasında istatistiksel olarak .01 düzeyinde ve pozitif yönde bir ilişki tespit edilmiştir. Fakat katılımcıların yaşam kalitesi ile plaj tatili tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir ilişki tespit edilememiştir [(Genel: $r=.355^{**}$, $p=.000$); (Plaj: $r=.059$, $p=.239$); (Kültür: $r=.356^{**}$, $p=.000$); (Macera: $r=.258^{**}$, $p=.000$)].

Çizelge 32. Yaşam Kalitesi ve Tatil Tercihleri Arasındaki Korelasyon Analizi

		Genel	Plaj	Kültür	Macera
Yaşam Kalitesi	Pearson Correlation	.355 ^{**}	.059	.356 ^{**}	.258 ^{**}
	<i>p</i>	.000	.239	.000	.000
	<i>n</i>	406	406	406	406

4.11 Tatil Tercihlerinin Yaşam Kalitesi Üzerindeki Etkisine Ait Bulgular

Araştırma problemlerine yanıt bulabilmek için *Dünya Sağlık Örgütü Yaşam Kalite Ölçeği* ve *Tatil Tercihi Ölçeği* örneklem grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda, tatil tercihlerinin yaşam kalitesine etki düzeyini belirleyebilmek için regresyon analizi yapılmış ve ortaya çıkan bulgular Çizelge 33’de verilmiştir.

Çizelge 33. Yaşam Kalitesi Değerinin Tatil Tercihine İlişkin Regresyon Analizi

	Model	Standardize Edilmemiş Katsayılar		Standardize Katsayılar	t	p
		β	Std. Hata	β		
Genel	Sabit	2.16	.19	.36	11.42	.000
	Yaşam Kalitesi Değeri	.41	.05		7.62	.000
	Bağımlı Değişken: Tatil Tercihi; Metot: Doğrudan R = .355; R ² = % 13; Düzeltilmiş R ² = % 13; Model için [F _(1,404) =58.10; p=.000]					
Plaj	Sabit	2.66	.37	.06	7.28	.000
	Yaşam Kalitesi Değeri	.12	.10		1.18	.239
	Bağımlı Değişken: Plaj Tatili; Metot: Doğrudan R=.059; R ² = % 0.01; Düzeltilmiş R ² = % 0.01; Model için [F _(1,404) =1.39; p=.239]					
Kültür	Sabit	1.69	.29	.36	5.83	.000
	Yaşam Kalitesi Değeri	.63	.08		7.67	.000
	Bağımlı Değişken: Kültür Tatili; Metot: Doğrudan R=.356; R ² = % 13; Düzeltilmiş R ² = % 13 Model için [F _(1,404) =58.78; p=.000]					
Macera	Sabit	2.12	.31	.26	6.83	.000
	Yaşam Kalitesi Değeri	.48	.09		5.37	.000
	Bağımlı Değişken: Macera Tatili; Metot: Doğrudan R=.258; R ² = % 7; Düzeltilmiş R ² = % 6; Model için [F _(1,404) =28.79; p=.000]					

Çizelge 33'e göre yaşam kalitesi, katılımcıların genel tatil tercihlerini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilemektedir [F_(1,404)=58.10; p=.000]. Yaşam kalitesinin genel tatil tercihinin % 13'ünü açıkladığı anlaşılmaktadır [t:7.62; p=.000]. Yaşam kalitesindeki 1 birimlik artış, genel tatil tercihinin .355 birim artırmaktadır. Modele yönelik denklem aşağıda sunulmuştur.

$$\text{Genel tatil tercihi} = 2.16 + (\text{Yaşam kalitesi değeri} \cdot .41).$$

Çizelge 33'e göre yaşam kalitesi, katılımcıların plaj tatili tercihlerini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilememektedir $F_{(1,404)}=1.39$; $p=.239$]. Yaşam kalitesinin plaj tatili tercihinin % 0.01'ini açıkladığı anlaşılmaktadır [t:1.18; $p=.239$]. Yaşam kalitesindeki 1 birimlik artış, plaj tatili tercihinin .059 birim artırmaktadır. Modele yönelik denklem aşağıda sunulmuştur.

$$\text{Plaj tatili tercihi} = 2.66 + (\text{Yaşam kalitesi değeri} \cdot .12).$$

Çizelge 33'e göre yaşam kalitesi, katılımcıların kültür tatili tercihlerini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilemektedir [$F_{(1,404)}=58.78$; $p=.000$]. Yaşam kalitesinin kültür tatili tercihinin % 13'ünü açıkladığı anlaşılmaktadır [t:7.67; $p=.000$]. Yaşam kalitesindeki 1 birimlik artış, kültür tatili tercihinin .356 birim artırmaktadır. Modele yönelik denklem aşağıda sunulmuştur.

$$\text{Kültür tatili tercihi} = 1.69 + (\text{Yaşam kalitesi değeri} \cdot .63).$$

Çizelge 33'e göre yaşam kalitesi, katılımcıların macera tatili tercihlerini istatistiksel olarak anlamlı düzeyde etkilemektedir [$F_{(1,404)}=28.79$; $p=.000$]. Yaşam kalitesinin macera tatili tercihinin % 7'sini açıkladığı anlaşılmaktadır [t:5.37; $p=.000$]. Yaşam kalitesindeki 1 birimlik artış, macera tatili tercihinin .258 birim artırmaktadır. Modele yönelik denklem aşağıda sunulmuştur.

$$\text{Macera tatili tercihi} = 2.12 + (\text{Yaşam kalitesi değeri} \cdot .48).$$

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Günümüzde özellikle gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlar tarafından ulaşılmamasının amaçlandığı en önemli hedeflerden bir tanesinin de yaşam kalitesi olduğu ilgili çalışmalardan anlaşılmaktadır. Yaşam kalitesinin boyutları göz önünde bulundurulduğunda yapılan çalışmalarda genel olarak kadın olmanın, düşük eğitim düzeyi ve gelire sahip olmanın, yetersiz özelliklerde konutlarda yaşamamanın, fiziksel rahatsızlıklara sahip olmanın, düşük iş doyumunu ve yetersiz boş zaman aktivitelerinin yaşam kalitesinin düşürdüğü görülmektedir.

Turizm açısından yaşam kalitesi kavramı incelendiğinde ise genel olarak turizmin sosyal, ekonomik, kültürel ve çevresel etkilerinin yaşam kalitesi üzerindeki etkilerine yönelik çalışmalar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Tez çalışması kapsamında ele alınan tatillerin ise yapılan çalışmaların %50'sine yakınında boş zaman aktivitelerinin bir alt kümesi olarak ele alındığı (Dolnicar, Yanamandram ve Cliff, 2012) neticelerine ulaşılmıştır. Bu sebeple çalışmada, yerli turistlerin tatil tercihlerinin yaşam kalitesi üzerindeki etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırmada 2018 yılı içerisinde en az bir defa tatile çıkan 406 yerli turistten elde edilen veriler analiz edilerek elde edilen bulgular yorumlanmıştır.

Araştırmaya katılan 406 kişinin demografik özellikleri incelendiğinde, %56,2'sinin kadın, %52'sinin evli, %58,6'sının 21-30 yaş aralığında olduğu, %41,6'sının lisans mezunu olduğu, %50,5'inin özel sektörde çalıştığı ve gelirlerinin %40,6 oranında 2001-3000 TL aralığında olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların tatil durumlarına ilişkin bilgilere bakıldığında genellikle yılda bir kez (%63,5) tatile çıktıkları görülmektedir. Bu sonuçlar Karakaş ve Güngör'ün (2012) çalışması (yılda bir kez tatile çıkma oranı %64,41) ile paralellik göstermektedir. Araştırmaya katılan yerli turistlerin tercih ettikleri tatil dönemine bakıldığında Demir'in (2015) çalışması (yaz dönemi tercih oranı %73,3) ile benzerlik gösterdiği, %80,3'lük büyük bir kısmının yaz dönemini tercih ettiği sonuçları elde edilmiştir. Yapılan çalışmalarda görüldüğü gibi yaz döneminde bir yığılma söz konusudur. Bu kapsamda özellikle seyahat acentaları tarafından farklı tarihlerde ve tatil dönemlerinde (resmi, milli vb. tatiller) çeşitli turlar düzenlenerek turizmin yılın tamamına yayılması

konusunda önlemler alınabilir. Tatile ayrılan süreler bakıldığında %51,5'inin 5-9 gün aralığında tatile çıktığı belirlenmiştir. Tatile ayrılan sürelerin Gençay'ın (2015) çalışmasında 10 gün (%60), Demir'in (2015) çalışmasında 1-7 gün (%60) ve Davras'ın (2018) çalışmasında da 1-7 gün (%62,8) şeklinde benzer sonuçlar verdiği gözlemlenmiştir. Katılımcıların tatil için ayırdıkları bütçe ise %59,2 oranında 501-2500 L arasındadır. Bu sonuçlarda G. Davras'ın (2016) çalışmasıyla (750 TL ve üzeri oranı %52) benzerlik göstermektedir.

Araştırma kapsamında kurulan 24 hipotezin 13'ü araştırma sonucunda doğrulanmıştır.

Tablo 5.1. Hipotezler ve Sonuçları

HİPOTEZ	SONUÇ
H1: Cinsiyet değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Red
H1a: Medeni durum değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul
H1b: Yaş değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul
H1c: Eğitimi durumu değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Red
H1d: Meslek değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Red
H1e: Gelir durumu değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Red
H2: Tatile çıkma sıklığı değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul
H2a: Tercih edilen tatil dönemi değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul
H2b: Planlanan tatil süresi değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Red
H2c: Tatile ayrılan bütçe değişkeni ile tatil tercihleri arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul
H3: Cinsiyet değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul
H3a: Medeni durum değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Red
H3b: Yaş değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Red
H3c: Eğitimi durumu değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Red
H3d: Meslek değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Red
H3e: Gelir durumu değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Red
H4: Tatile çıkma sıklığı değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul
H4a: Tercih edilen tatil dönemi değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul
H4b: Planlanan tatil süresi değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul
H4c: Tatile ayrılan bütçe değişkeni ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir farklılık vardır.	Kabul
H5: Tatil tercihi ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul

H5a: Tatil tercihi alt boyutu plaj tatili ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Red
H5b: Tatil tercihi alt boyutu kültür tatili ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul
H5c: Tatil tercihi alt boyutu macera tatili ile yaşam kalitesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.	Kabul

Çalışmada yerli turistlerin tatil tercihleri, ‘plaj tatili’, kültür tatili’ ve ‘macera tatili’ olmak üzere üç boyutta incelenmiştir. Ankette yer alan tatil tercihlerine yönelik uygulanan faktör analizi neticesinde elde edilen faktör yapısı, ölçek hazırlanırken yararlanılan Eachus (2004), Zumdick (2007) ve Yıldırım’ın (2018) çalışmalarıyla elde edilen alt boyutlar açısından farklılık görülmemektedir. Fakat tez çalışmasında ‘plaj tatili’ alt boyutunda yer alan ‘Bira, rakı ya da şarap, mükemmel bir tatilin parçalarıdır.’ Sorusu düşük yük değeri nedeniyle ölçekten çıkarılmış ve ‘plaj tatili’ alt boyutu üç maddeli olarak gerçekleştirilmiştir. Yıldırım’ın (2018) çalışmasında da ‘plaj tatili’ ve ‘macera tatili’ boyutlarının 2 maddeli olarak gerçekleştirildiği görülmüştür. Bu durumun kültürel farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmada WHOQOL tarafından geliştirilmiş olan 5 faktör ve 27 ifadeden oluşan yaşam kalitesi ölçeği kullanılmış, yapılan AFA neticesinde 4 faktör ve 22 ifadeden oluşan bir yapı elde edilmiştir. Elde edilen faktörler, ‘fiziksel kalite’, psikolojik kalite’ ‘sosyal kalite’ ve ‘çevresel kalite’ şeklinde ölçeğin orijinaline sadık kalınarak adlandırılmıştır.

Yaşam kalitesi ve tatil tercihlerinin demografik özelliklere göre farklılaşma durumları incelendiğinde;

Cinsiyete göre tatil tercihlerinde bir farklılaşma olmadığı, yaşam kalitesinin ise psikolojik alt faktörde erkeklerin puanının kadınlardan daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar Sevil’in (2015) çalışması ile paralellik göstermektedir. Özellikle psikolojik anlamda elde edilen bu bulguların toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Medeni duruma göre tatil tercihlerine bakıldığında bekarların evlilere göre macera tatiline daha fazla katılım sağladığı görülmektedir. Yaşam kalitesi ise Avcı ve Pala’nın (2004) çalışmalarında ulaşılmış olduğu sonuçlarla benzer şekilde bir farklılaşma olmadığı görülmüştür.

Yaş değişkeninin yaşam kalitesi üzerinde etkisi olmadığı sonuçları elde edilmiştir. Akyüz ve diğerleri, (2017) ve Gülmez (2013) de çalışmalarında yaşın etkisi olmadığı sonuçlarına ulaşmışlardır. Tatil tercihlerinde ise 21-30 yaş grubunun 31-40 yaş grubuna göre macera tatili alt faktöründe puanlarının daha yüksek olduğu şeklinde bulgular elde edilmiştir.

Eğitim ve meslek değişkenlerine göre yaşam kalitesi ve tatil tercihlerinde anlamlı bir farklılaşma tespit edilememiştir. Tatil tercihleri açısından elde edilen sonuç Aşan (2013) çalışmasıyla benzerlik göstermektedir.

Yaşam kalitesinin algılanmasında önemli derecede belirleyici faktör olarak gösterilen gelirin (Cummins, 2000) yapılan analizler neticesinde elde edilen bulgulara göre yaşam kalitesi üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı görülmüştür elde edilen bu sonuçlar daha önce yapılmış olan Gülmez (2013), Akyüz ve diğerleri, (2017) ve Özyurt (2018) çalışmalar ile benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya katılanların tatillerine ilişkin sorulara verdikleri bilgiler ile tatil tercihleri ve yaşam kaliteleri arasındaki etkileşime bakıldığında ise 5 kez ve üzeri tatile çıkanların 1 kez çıkanlara göre genel tatil tercih puanlarının daha yüksek olduğu ve tatile çıkma sıklığı arttıkça psikolojik kalitenin de arttığı görülmektedir. Tatil süresince zihinsel dinlenmenin ve tatillerin olumlu motivasyonel etkilerinin psikolojik kaliteyi etkilediği söylenebilir. Ayrıca yapılan bazı çalışmalar da tatile çıkma sıklığının beden sağlığı üzerindeki olumlu etkilerinden bahsedilmekte ve düşük tatil sıklığının yüksek kalp riskini beraberinde getirdiği ifadeleri yer almaktadır (Yüksel, 2016).

Tatil sürelerine baktığımızda ise tatil tercihlerinde bir farklılaşma olmadığı fakat tatile ayrılan sürenin artmasıyla kişilerin sosyal ve psikolojik yaşam algılarının arttığı görülmektedir ve tatile ayrılan bütçelere arttırıldığında kültür tatili algısının yükseldiği çevresel ve psikolojik yaşam kalitesinin arttığı görülmektedir.

Çalışmada tatil tercihlerinin alt boyutlarından macera ve kültür tatillerinin yaşam kalitesi ile doğrudan ilişkili olduğu, plaj tatilinin ise yaşam kalitesi ile ilişkili olmadığı sonuçları elde edilmiştir. Kısaca macera ve kültür tatilleri alt faktörlerinde meydana gelecek artış yaşam kalitesinde de artışa sebep olacaktır. Bu sonuçlar ışığında tatillerin yaşam kalitesi ile ilişki içerisinde olduğu söylenebilir. Bu sebeple tatil kavramı ülkeler, yönetimler ve kişiler tarafından önemsenen ve üzerinde durulan bir konudur. Yaşam kalitesi kavramı da yaşamın her alanını kapsamakta ve birçok

değişkenden etkilenmektedir. Bu sebeple kişilerin eğitim ve gelir düzeylerin arttırıcı, sosyal hayatlarına katkı sağlayan ve sağlık problemleri gibi çeşitli sorunlarına devlet, yerel yönetimler, üniversiteler, STK'lar, özel teşebbüsler vb. kurum ve kuruluşlarca kalıcı olması şartıyla çözümler bulunmalı ve önlemler alınmalıdır. Ayrıca farklı pazar özelliklerine sahip kişilerin üzerinde tatillerin oynadığı farklı rollerin anlaşılması, turizm pazarlamacıların pazarlama karmasını özelleştirmesini ve böylece pazarlama eyleminin etkinliğini arttırması öngörülmektedir.

Araştırmada incelenen tatil tercihi değişkeninin plaj tatili, kültür tatili ve macera tatili boyutları araştırmaya dâhil edilmiş ve incelemeler bu boyutlar üzerinden yapılmıştır. Tatil tercihinin diğer boyutları olan plansız programsız tatil ve tatil düşkünlüğünün de yaşam kalitesi değişkenleri ile ilişkisi incelenebilir.

Bilimsel çalışmaların birçoğunda olduğu gibi bu tez çalışmasının da bir kısım sınırlılıklara sahip olduğu görülmektedir. Sınırlılığı özellikle örneklem ile ilgili kısım büyük ölçüde ifade etmektedir. Bu çalışmanın belirli bir şehirde yapılmış olması bütün ülkeyi kapsayacak şekilde genelleme yapılmaması gerektiği öngörüsünü ortaya koymaktadır. Bu açıdan daha genel olarak ifade edilebilecek sonuçların ortaya konabilmesi açısından ülkenin diğer illerinde de yaşayan kişileri kapsayan veya farklı ülkelerde, farklı kültürlerde yaşayan turistler ile karşılaştırmalı çalışmaların yapılması daha genel sayılabilecek sonuçlara ulaşılmasını sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akman, A. D. (2007). *Turizm Gelişmesinin Yarattığı Doğal ve Kültürel Değişimler: Kaş Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Akova, İ. (1995). Akarsu Turizmi. *Türk Coğrafya Dergisi*(30), 393-407.
- Aktaş, G., Şahbaz, R. P., Giritlioğlu, İ., Güneren, E., ve Köroğlu, Ö. (2016). *Genel Turizm El Kitabı* (2 b.). (Z. Aslan, Dü.) Ankara: Grafiker Yayınları.
- Akyüz, H., Yaşartürk, F., Aydın, İ., Zorba, E., ve Türkmen, M. (2017, December). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Kalitesi ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)* 3 (SI), 253-262 s.255.
- Albayrak, A. (2011). *Tüketicilerin Alternatif Turizm Türlerini Satın Alma Davranışlarını Etkileyen Faktörler*. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Ekonomisi ve Beslenme Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Altaş, N. T., Çavuş, A., ve Zaman, N. (2015). Türkiye'nin Kış Turizmi Koridorunda Yeni Bir Kış Turizm Merkezi: Konaklı. *Marmara Coğrafya Dergisi*(31), 345-365.
- Altıntaş, V. (2010). *Turizm Gelişiminin Yerel Halkın Yaşam Kalitesi Üzerine Etkileri: Alanya Bölge Modeli*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Antalya.
- Altunışık, R., Çoşkun, R., Bayraktaroğlu, S., ve Yıldırım, E. (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri (SPSS Uygulamalı)*. Sakarya Yayıncılık.
- Andereck, K., and Nyaupane, G. (2011). Exploring the Nature of Tourism and Quality of Life Perceptions Among Residents. *Journal of Travel Research*, 50(3), 248-260.
- Aref, F. (2011). The Effects of Tourism on Quality of Life: A Case Study of Shiraz, Iran. *Life Science Journal*, 8(2), 26-30.
- Aşan, K. (2013). *Doğa Deneyimleri, Açık Alan Rekreasyon Güdüleri ve Tatil Aktivite Tercihleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Avcı, K., ve Pala, K. (2004). Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesinde Çalışan Araştırma Görevlisi ve Uzman Doktorların Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 30(2), 81-85.

- Avcıkurt, C., Türkmen, S., Oflaz, M., ve Buzlukcu, C. (2018). Yerel Halkın Yazlıkçılara Yönelik Algıları Altınoluk Örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(41), 185-201.
- Aymankuy, Y. (1997). *Türkiye'de Geliştirilebilir Turizm Şekli Olarak Kongre Turizmi ve İzmir İl Merkezi Örnek Uygulaması*. Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Balıkesir.
- Bahar, O., ve Kozak, M. (2013). *Turizm Ekonomisi* (1 b.). (M. Kozak, Dü.) Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No:2908, Açıköğretim Fakültesi Yayını No:1865.
- Barutçugil, İ. S. (1989). *Turizm İşletmeciliği*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Bayer, M. Z. (1992). *Turizme Giriş*. İstanbul: Küre Ajans.
- Bilir, N., Özcebe, H., Vaizoğlu, S. A., Aslan, D., Subaşı, N., ve Telatar, T. G. (2005). Van İlinde 15 Yaş Üzeri Erkeklerde SF-36 ile Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi. (25), 663-668.
- Boyacıoğlu, E. Z. (2013). Dünya Turizminde Yükselen Trend Marka Kentler: Yeni Bir Destinasyon Olarak Marka Kent Edirne. *14. Ulusal Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı* (s. 100-120). içinde Kayseri.
- Boylu, A. A. (2007). *Ailelerin Yaşam Kalitelerini Etkileyen Bazı Objektif ve Subjektif Göstergelerin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile ve Tüketici Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Buckley, R. (2006). "Adventure Tourism" Cabi Publishing, UK.
- Coşar, Y. (2014). Yavaş Şehir Olgusunun Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Algılanan Etkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25(2), 226-240.
- Cummins, R. A. (2000). Objective and Subjective Quality of Life: An Interactive Model. *Social İndicatör Research*, 52(1), 55-72.
- Çarbuğa, Ü. (2017). Botanik Bahçeleri ve Turizm. *Gastroia: Journal of Gastronomy and Travel Research*, 1(1), 26-35.
- Çetinkaya, G. (2014). Bir Macera Turizmi Etkinliği Olarak Kaya Tırmanış Sporu ve Antalya-Geyikbayırı'nın Potansiyeli. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 31, 83-100.
- Çuhadar, M. (2013). Türkiye'de Golf Turizminin Gelişimi ve Golf Turizmi Talebi Tahminleri: Belek Bölgesine Yönelik Bir Çalışma. *International Journal Of Human Scienses*, 10(1), 1621-1639.
- Davras, G. M. (2016). Göller Bölgesindeki Yerel Halkın Sosyo-Demografik Özelliklerinin Turizm Alışkanlıkları Üzerindeki Etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 127-148.
- Davras, Ö. (2018). Çift Kültürlülüğün Tatil Turizmi Tercihleri ve Kısıtlayıcılar Üzerindeki Etkileri. *İşletme Fakültesi Dergisi*, 19(1), 151-170.

- Demir, Ş. Ş. (2015). Türk Turistlerin Tatil Satınalma Sürecinde Alternatiflerin Değerlendirilmesinde İşsel Bilginin Rolü. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 1(1).
- Demirbulat, Ö. G., Saatçi, G., ve Avcıkurt, C. (2015). Tatilin Aile İçi Davranışlar Üzerindeki Etkisinin Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi: Doğu Karadeniz Bölgesinde Bir Araştırma. *Seyehat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 12(2), 42-56.
- Diker, O., Çetinkaya, A., ve Cinkara, A. (2016). Hava Sporları Turizmi ve Safranbolu'nun Hava Sporları Potansiyelinin Belirlenmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1).
- Doğan, H. (2011). *Samsun İli Tekkeköy İlçesinde Yaşayan 65 Yaş Üzeri Kişilerin Yaşam Kalitelerinin Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, Samsun.
- Doğanay, S. (2013). Doğu Karadenizde Yayla Turizmi Merkezlerine Yeni Bir Örnek: Taşköprü Yaylası. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 16(26), 223-240.
- Dolnicar, S., Yanamandram, V. K., and Cliff, K. (2012). The Contribution of Vacations to Quality of Life. *Annals of Tourism Research*, 39(1), 59-83.
- Eachus, P. (2004). Using the Brief Sensation Seeking Scale (BSSS) to predict holiday preferences. *Personality & Individual Differences*(36), 141-153.
- Emekli, G. (2006). Coğrafya, Kültür ve Turizm: Kültürel Turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, 15 (2006), 51-59, İzmir.
- Eralp, Z. (1983). *Genel Turizm*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Basın-Yayın Yüksek Okulu Yayınları: 3.
- Eroğlu, F. (1998). *Davranış Bilimleri*. İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Ersun, N., ve Arslan, K. (2009). Alternatif Turizm Çeşidi Olarak Kapodakya Bölgesi'nde Kongre Turizmini Geliştirme Olanakları. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*(34), 139-164.
- Eusebio, C., Carneiro, M. J., and Caldeira, A. (2017). The Influence Contact in Residents Perceptions of the Tourism Impact on Their Quality of Life: A Structural Equation Model. *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*.
- Eusebio, C., Carnerio, M. J., and Calderia, A. (2016). A Structural Equation Model of Tourism Activities, Social Interaction and the Impact of Tourism on Youth Tourists, Quality of Life. *International Journal of Tourism Policy*, 6(2).
- Gençay, E. (2015). *Kişilerin Tatile İlişkin Tercih ve Beklentileri (ADANA-Tufanbeyli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Ekonomisi ve Beslenme Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.

- George, D., and Mallery, P. (2010). *SPSS For Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference, 17.0 Update(10a ed.)*. Boston: Allyn&Bacon.
- Graburn, N. H. (1983). The Anthropology of Tourism. *Annals of Tourism Research*, 10(1), 9-33.
- Gülmez, H. (2013). Çalışanların Yaşam Kalitesini Etkileyen Faktörler. *TJFMPC*, 7(4), 74-82.
- Güner, D. (1995). *Turizm Genelinde Yat Turizmi İle Alt Yapı Elemanı Olarak Marinalar ve Karadeniz Bölgesi'nde Yat Turizminin Uygulanabilirliği*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, Mimari Tasarım Programı, İstanbul.
- Gürbüz, A., ve Uçar, M. (2017, Aralık). Turizm Destinasyonu Kimliği İle Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki: Safranbolu'daki Turizm Sektörü Çalışanları Üzerine Bir Araştırma. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*(61), 539-552.
- Güven, Y. (2018). *Çalışanların Rekreasyon Etkinliklerine Katılım Sıklıklarının Mutluluk ve Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., and Anderson, R. E. (2013). *Multivariate Data Analysis*. Pearson Education Limited.
- Hazar, A. (2014). *Rekreasyon ve Animasyon*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- İçöz, O. (2011). *Seyahat Acentaları ve Tur Operatörlüğü Yönetimi (7 b.)*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- İlban, M. O., ve Kaşlı, M. (2008). Turistik Ürün Çeşitlendirmesi. N. Hacıoğlu, ve C. Avcıkurt içinde, *Kış Turizmi*. Ankara: Nobel Basım Dağıtım.
- İlban, M. O., ve Kaşlı, M. (2009). Termal Turizmin Gelişmesini Etkileyen Sorunları Belirlemeye Yönelik Gönen'de Bir Araştırma. *Ege Akademik Bakış*, 9(4), 1275-1293.
- İlban, M. O., Köroğlu, A., ve Bozok, D. (2008). Termal Turizm Amaçlı Seyahat Eden Turistlerde Destinasyon İmajı:Gönen Örneği. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 105-129.
- İribaş, M. (2019). *Tatil Motivasyonları ve Tatil Yeri Seçiminde Etkili Olan Faktörler Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Karabük.
- Kabadayı, H. (2006). *Yaşam Kalitesi ve Kullanıcı Memnuniyetinin Kentsel Tasarımdaki Etkisine Çok Boyutlu Yaklaşım*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Disiplinlerarası Anabilim Dalı, Kentsel Tasarım Programı, İstanbul.

- Kara, F. M. (2015). *Serbest Zamanda Sıkılma Algısının Yaşam Kalitesi ve Evlilik Doyumu Üzerine Etkisinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitim ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.
- Karakaş, A., ve Güngör, H. Y. (2012). Memurların Tatil Alışkanlıkları Üzerine Ankara'da ki TEDAŞ çalışanları Üzerinde Bir Araştırma. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 157-182.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Dağıtım.
- Kasalak, M. A. (2014). *Ekoturizm Girişimcilerinin İnovasyona Yatkinliğinin Ölçülmesi: Muğla Yöresinde Yer Alan Ekolojik Oteller Kapsamında Bir Alan Araştırması*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Konya.
- Kaypak, Ş. (2010). Ekolojik Turizmin Sürdürülebilirliği. *Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, 2(2), 93-114.
- Kozan, G. Y., Özdemir, S. S., ve Günlü, E. (2014). Turizm Yazınında Deniz Turizminin Olgusal Gelişimi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 6(2), 115-129.
- Khizindar, T. M. (2012). Effects of Torusim on Residents Quality of Life in Saudi Arabia: An Ampirical Study. *Journal of Hospitality Marketing and Management*, 21(6).
- Kim, K., Sirgy, M. J., and Uysal, M. (2013 June). How Does Tourism in a Community Impact the Quality of Life of Community Residents. *Tourism Managment*(36), 527-540.
- Koçak, A. (2018). *Donanımlı Dalış Turizminin Yerel Halkın Yaşam Kalitesi Üzerine Etkileri: Kaş Halkının Alguları Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, İzmir.
- Kodaş, D., ve Eröz, S. S. (2012). Kırsal Turizm İle Kültürel Turizmin Bütünleşmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14 (22), 169-174.
- Kozak, M. (2015). *Bilimsel Araştırma Tasarım, Yazım ve Yayım Teknikleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, N. (2012). *Genel Turizm Bilgisi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No:2472, Açıköğretim Fakültesi Yayını No:1443.
- Kozak, N., Kozak, M. A., ve Kozak, M. (2014). *Genel Turizm İlkeler-Kavramlar* (gözden geçirilmiş 15 b.). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Lorcu, F. (2015). *Örneklerle Veri Analizi SPSS Uygulamalı*. Ankara: Detay Yayıncılık.

- Maviş, F., Ahipaşaoğlu, H. S., ve Kozak, N. (2002). *Genel Turizm Bilgisi*. (M. A. Kozak, Dü.) Anadolu Üniversitesi Yayın No:1360, Açıköğretim Fakültesi Yayın No:727.
- Mccabe, S., Joldersma, T., and Li, C. (2010). Understanding the Benefits Of Social Tourism: Linking Participation to Subjective Well-being and Quality of Life. *International Journal of Tourism Research*, 12(6), 761-773.
- MEB, (2011). *Konaklama Seyahet Hizmetleri Turizm Hareketleri*. Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara: MEGEP.
- Memik, N. Ç., Ağaoglu, B., Çoşkun, A., Üneri, Ö. Ş., ve Karakaya, I. (2007). Çocuklar İçin Yaşam Kalitesi Ölçeğinin 13-18 Yaş Ergen Formunun Geçerlik ve Güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi* 2007; 18(4), 353-363.
- Michalko, G., Bakucz, M., and Ratz, T. (2013). The Relationship Between Tourism and Residents Quality of Life. *European Journal of Tourism Research*, 6(2), 154-169.
- Moon, M., and Millison, D. (2000). *Ateşten Markalar: İnternet Çağında Marka Sadakati Yaratmanın Yolları*. (Ş. T. Kalkay, Çev.) Ankara: Mediacat.
- Olalı, H. (1981). *Turizm Dersleri*. İzmir: İstikbal Matbaası.
- Olçay, A., ve Albuz, N. (2016). Uluslararası Tanıtımda Medya ve Türkiye. M. Özdemir (Dü.) içinde, *İnanç Turizmi ve Türkiye'nin Tanıtımına Katkısı* (s. 197-229). Bursa: Dora Yayıncılık.
- Özkara, Ş. (2017). *Rekreatif Faaliyetlere Katılım İle Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı, Muğla.
- Özşahin, E. (2015). Hatay İlinde Macera Turizmi Potansiyelinin Coğrafi Yaklaşımla İncelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* 10(2), 749-772.
- Özüdoğru, E. (2013). *Üniversite Personelinin Fiziksel Aktivite Düzeyi İle Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Programı, Burdur.
- Özyurt, P. M. (2018). *Turizm Gelişiminin Yerel Halkın Bireysel ve Toplumsal Yaşam Kalitesi Üzerine Etkilerinin İncelenmesi*. Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Antalya.
- Paçacıoğlu, B., ve Boylu, A. A. (2016). Quality Of Life and Indicators. *Journal of Academic Researches and Studies* Vol: 8, No: 15, 137-150.
- Savcı, B. A. (2006). *Kanserli Hastalarda Yaşam Kalitesini ve Sosyal Destek Düzeyini Etkileyen Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Tıp Fakültesi, Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı. Erzurum.

- Sayılan, H. (2008). Endemik Bir Bitki Türü Olan Muş Lalesinin (Tulipa Sintensis Baker) Botanik Turizmi (Bitki Gözlemciliği) Amaçlı Değerlendirilmesi. V. *Ulusal Coğrafya Sempozyumu, 16-17 Ekim*, (s. 473-482).
- Sekeran, U. (2000). *Research Methods for Business: A Skill-Building Approach*. UK: Wiyey&Sons.
- Sevil, T. (2015). *Terapik Rekreasyonel Aktivitelere Katılımın Yaşlıların Algıladıkları Boş Zaman Tatmini, Yaşam Tatmini ve Yaşam Kalitesine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Eskişehir.
- Sezer, İ. (2012). Turistik Fonksiyonları ve Yat Turizmine Etkileri Açısından Didim Yat Limanı (D-Marin Didim). *Doğu Coğrafya Dergisi*, 17(28), 103-124.
- Sezgin, O. M. (1995). *Genel Turizm*. Ankara: Tutubay Yayınları.
- Somuncu, M. (2004). Dağcılık ve Dağ Turizmindeki İkilem: Ekonomik Yarar ve Ekolojik Bedel. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 2(1), 1-21.
- Şafak, İ. (2003). Türkiye'de ki Av Turizmi Uygulamalarının Özel Avlak İşletmelerine Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*(2), 113-148.
- T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2019). Şubat 18, 2019 tarihinde <http://yigm.kulturturizm.gov.tr/TR-9952/inanc-turizmi-ve-illerde-yer-alan-onemli-eserler.html>
- Tabachnick, B. G., and Fidel, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics(sixth ed.)*. Boston: Pearson.
- Taşpınar, S. (2013). *İstanbul İl Emniyet Teşkilatındaki 4 Farklı Departmanda Görevli Polislerin Sportif ve Rekreatif Aktivite Sıklıklarının Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı, Spor Yöneticiliği Bilim Dalı, Kayseri.
- Tekkanat, Ç. (2008). *Öğretmenlik Bölümünde Okuyan Öğrencilerde Yaşam Kalitesi ve Fiziksel Aktivite Düzeyleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar Anabilim Dalı,Denizli.
- Topçu, B., Saraçlı, S., Dursun, P., ve Gazeloğlu, C. (2012). Akademisyenlerin Yaşam Kaliteleri Üzerine Bir Çalışma: Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 15-19.
- Toskay, T. (1989). *Turizm: Turizm Olayına Genel Yaklaşım*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi.
- Türedi, Ö. (2009). *Turizm Pazarlaması Açısından Tatil Yeri Seçiminde Etkili Olan Faktörler*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Türker, N., Selçuk, Ş., ve Özyıldırım, A. (2016). Turizmin Yerel Halkın Yaşam Kalitesi Üzerine Etkisi: Safranbolu Örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 1-13.
- Uğuz, S. Ç. (2014). Türkiye'de Cari İşlemler Dengesi ve Turizmin Önemi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16(26), 18-22.
- Ulusoy, H. (2015). Av Turizminin Kırsal Turizm Açısından Kırsal Kalkınma Üzerindeki Etkisinin İrdelenmesi. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 8(2), 74-80.
- Ural, A., ve Kılıç, İ. (2006). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Urry, J. (2009). *Turist Bakışı*. (İ. Yıldız, & E. Tataroğlu, Çev.) Ankara: Bilgesu Yayıncılık.
- Uygur, S. M., ve Baykan, E. (2007). Kültür Turizmi ve Turizmin Kültürel Varlıklar Üzerindeki Etkileri. *Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 30-49.
- Woo, E., Uysal, M., and Sirgy, M. J. (2016). Tourism Impact and Stakeholders' Quality of Life. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 42(2).
- Yardan, E. D., Dikmetaş, H., Us, N. Ç., ve Yabana, B. (2014). Türkiye ve Dünyada Sağlık Turizmi. *Sağlık Performans ve Kalite Dergisi*, 8(2), 27-42.
- Yazıcıoğlu, Y., ve Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yazıcıoğlu, Y., ve Erdoğan, S. (2007). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yiğit, V. (2016). Kamu Hastanelerinde Medikal Turizmin Gelişimini Etkileyen Faktörler. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(15), 107-119.
- Yıldırım, O. (2018). *Yeşil Tüketici Değerleri, Değişiklik Arayışı, Heyecan Arayışı ve Tatil Tercih İlişkisi: Adana'da Yapılan Bir Araştırma*. Doktora Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalı, Mersin.
- Yıldız, S. B. (2013). *Konaklama İşletmelerinde Markalaşma ve Turistlerin Satın Alma Tercihleri Üzerindeki Etkileri: Antalya'daki Zincir Konaklama İşletmelerinde Bir Uygulama*. Doktora Tezi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı, Balıkesir.
- Yıldız, Z. (2011). Turizm Sektörünün Gelişimi ve İstihdam Üzerindeki Etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(5), 54-71.
- Yılmaz, G. Ö., ve Gürol, N. K. (2012). Balıkesir İlinin Kırsal Turizm Potansiyelinin Değerlendirilmesi. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 14(23), 23-32.

- Yılmaz, H. (2008). *Turizm Çeşitlendirilmesi Kapsamında Ekoturizmin Ürünü Olarak Tatil Çiftlikleri: Türkiye'deki Tatil Çiftliklerine Yönelik Swot Analizi*. Doktora Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Yılmaz, H., ve Surat, H. (2015). Analitik Hiyerarşi Süreci Kullanılarak En Uygun Ekoturizm Etkinliğinin Belirlenmesi. *Türkiye Ormancılık Dergisi*, 16(2), 164-176.
- Yüksel, A. (2016). Tatil, Sağlık ve İş Performansı: Travma ya da Tedavi? *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 13(2), 123-129.
- Zumdick, W. (2007). *Personality, sensation seeking and holiday preference*. Unpublished doctoral dissertation, University of Twente, Enschede.

EKLER:

Ek 1: Uygulanan Anket Çalışması

Değerli Katılımcı,

Bu anket Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği Anabilim Dalında hazırlanmakta olan "*Yerli Turistlerin Tatil Tercihleri İle Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişki*" konulu Yüksek Lisans tezinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Elde edilecek bilgiler tamamıyla bilimsel amaçlı değerlendirilecek olup, kimliğinizle ilgili herhangi bir soru sorulmayacaktır.

Dr. Öğr. Üyesi S. Banu YILDIZ
Balıkesir Üniversitesi
Turizm Fakültesi

İlkan TUNA
Balıkesir Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

1. Yaşınız?

20 ve altında 21-30 31-40 41-50 51 ve üstünde

2. Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

3. Medeni Durumunuz?

Evli Bekâr

4. Eğitim Durumunuz?

İlköğretim Lise Ön Lisans Lisans Yüksek Lisans/Doktora

5. Mesleğiniz?

Emekli Devlet Memuru Özel Sektör Serbest Meslek Diğer

6. Aylık Ortalama Geliriniz?

1-2000 2001-3000 3001-4000 4001-5000 5001 ve üstü

7. Bir yıl içinde tatile çıkma sıklığınız nedir?

1 kez 2 kez 3 kez 4 kez 5 kez ve üzeri

8. Genellikle tercih ettiğiniz tatil dönemi?

İlkbahar Yaz Sonbahar Kış

9. Tatilinizi ne kadar süre olarak planlıyorsunuz?

5 günden az 5-9 gün 10-14 gün
 15-19 gün 20-25 gün 25 gün ve üzeri

10. Tatile ne kadar para ayırıyorsunuz?

1-500 501-1500 1501-2500 2501-3500 3501 ve üstü

Aşağıdaki cümleleri dikkatle okuyunuz ve verilen cümlenin sizi ifade etme derecesine göre sırasıyla; 1=Kesinlikle katılmıyorum, 2=Katılmıyorum, 3=Biraz Katılıyorum, 4=Katılıyorum ve 5= Kesinlikle katılıyorum şeklindeki seçeneklerden birini işaretleyerek belirtiniz.	5.KesinlikleKatılıyorum	4. Katılıyorum	3. Biraz Katılıyorum	2. Katılmıyorum	1.KesinlikleKatılmıyorum
1. Yaşam kalitemden memnunuz.	5	4	3	2	1
2. Sağlığımın memnunuz.	5	4	3	2	1
3. Fiziksel ağrılarım yapmam gereken işleri engeller.	5	4	3	2	1
4. Günlük yaşamımda tıbbi tedaviye ihtiyacım var.	5	4	3	2	1
5.Yaşamımdan zevk alırım.	5	4	3	2	1
6. Yaşamımı anlamlı bulurum.	5	4	3	2	1
7. Dikkatimi toplayabilme başarımdan memnunuz.	5	4	3	2	1
8. Günlük yaşamımda kendimi güvenli hissederim.	5	4	3	2	1
9. Fiziksel çevremi sağlık düzeyinden memnunuz.	5	4	3	2	1
10. Günlük yaşamı sürdürmek için yeterli enerjiye sahibim.	5	4	3	2	1
11. Bedensel görünümümü kabullenirim.	5	4	3	2	1
12. Gereksinimlerimi karşılayacak yeterli düzeyde param var.	5	4	3	2	1
13. Günlük yaşama ait bilgi ve haberlere ulaşabiliyor olmaktan memnunuz.	5	4	3	2	1
14. Boş zaman aktiviteleri için yeterli fırsatım var.	5	4	3	2	1
15. Hareketlilik (etrafta dolaşabilme, bir yerlere gidebilme) düzeyimden memnunuz.	5	4	3	2	1
16. Uyku kalitemden memnunuz.	5	4	3	2	1
17. Günlük yaşam aktivitelerimi sürdürebilecek gücüm var.	5	4	3	2	1
18. İş yapabilme kapasitemden memnunuz.	5	4	3	2	1
19. Kendimden memnunuz.	5	4	3	2	1
20. Ailem dışındaki kişilerle olan ilişkilerimden memnunuz.	5	4	3	2	1
21. Bireysel ilişkilerimden memnunuz.	5	4	3	2	1
22. Arkadaşlarımdan aldığım destekten memnunuz.	5	4	3	2	1
23. Yaşadığım yerin koşullarından memnunuz.	5	4	3	2	1
24. Sağlık hizmetlerine ulaşma koşullarından memnunuz.	5	4	3	2	1
25. Yaşadığım yerin ulaşım imkanlarından memnunuz.	5	4	3	2	1
26. Sık sık umutsuzluk, sinirlenme ve depresyon gibi olumsuz duygularım vardır.	5	4	3	2	1
27. Yakın kişilerle (eş, iş arkadaşı, akraba) olan ilişkilerimde baskı ve kontrolle ilgili zorluk düzeylerimden memnunuz.	5	4	3	2	1
28. İdeal tatilim, sahilde uzanarak bol vakit geçirmektir.	5	4	3	2	1
29. Tatildeyken yeni insanlarla tanışmaktan hoşlanırım.	5	4	3	2	1
30. Güneş, kum ve gece hayatı en sevdiğim tatil türüdür.	5	4	3	2	1
31. Bira, rakı ya da şarap, mükemmel bir tatilin parçalarıdır.	5	4	3	2	1
32. Tatildeyken yerleşim yerlerini gezmekten hoşlanırım.	5	4	3	2	1
33. Seyahat ve tatiller tamamıyla bilgimizi arttırmaya dönük olmalıdır.	5	4	3	2	1
34. Her zaman gittiğim yerlerin kültürü hakkında bir şeyler öğrenmeye çalışırım.	5	4	3	2	1
35. Ne zaman tatile gitsem yerel bir müze, ören yeri veya sanat galerisini ziyaret etmek için çaba gösteririm.	5	4	3	2	1
36. Tatildeyken aktif şeyler yapmayı (hareketli/faal olmayı) tercih ederim.	5	4	3	2	1
37. Tatildeyken olabildiğince yeni yerler görmeyi/ziyaret etmeyi tercih ederim.	5	4	3	2	1
38. Plajda uzanmaktansa trekking (doğa yürüyüşü) yapmayı daha çok tercih ederim.	5	4	3	2	1
39. İlkel koşullarda (mahrumiyet koşullarında) tatil yapmak, beni rahatsız etmez.	5	4	3	2	1